ANUL IV. BUCURESCI, SEPTEMBRE 1878 No. 12.

„BISERICA ORTHODOXĂ ROMANA"

JURNALU PERIODICU ECLESIASTICU

APARE O DATA PE LUNA

« Predică cuvêntul »
II Tim. IV, 2.

SANTUL ILARIE DE PICTAVIA

Biografia luĭ. Ilarie, Episcopul de Pictavia, îşĭ derivă originea dintr'o familie avută şi aniĭ tinereţeĭ séle ĭ-a consacratŭ studiuluĭ literatureĭ. Fiind păgânŭ el şĭ-a păstratŭ curăţenia consciinţeĭ şi căuta pre creatorul sĕŭ. Citirea Evangelieĭ luĭ Ioan ĭ-a rădicatŭ spiritul luĭ şi el l-a supusŭ doctrineĭ Domnuluĭ nostru Iisus Christos. O dată cu dînsul s'a botezatŭ şi sora luĭ, precum şi o fiĭcă a sa, Aproa.

In anul 353 «cŭ unanimitatea voturilor poporuluĭ» el a fostŭ alesŭ Episcopŭ de Pictavia. La 355, când Imperatorul Constanţie a depusŭ din Episcopiĭ pre părinţiĭ sinoduluĭ de Mediolan, cariĭ nu s'aŭ învoitŭ, ca să subsemneze confesiunea ariană şi să condemne pre Atanasie, atuncĭ Ilarie a scrisŭ Imperatoruluĭ : «Noĭ te rugămŭ nu numaĭ prin cuvinte, dar cu lacrămĭ, ca Bisericile ortodocse să nu fie maĭ mult supuse persecuţiunilor»..... şi tot-o-dată l'a rugatŭ şi pentru s-tul Atanasie. Acésta a fostŭ de ajunsŭ, ca Arieniĭ să se înarmeze contra luĭ Ilarie. La anul 356, cu ocasiunea sinoduluĭ de Biter (în Langedoc), s-tul Ilarie cu forţă s'a rădicatŭ contra Arienilor manifestaţĭ, şi maĭ ales contra luĭ Saturnin, Episcopul de Arl. Imperatorul, auḑind de acésta, a ordonatŭ luĭ Iulian, ce atuncĭ administra Galia, ca să ecsileze pre Ilarie în Frigia; dar Ilarie administra Eparchia sa şi din Frigia, conform voinţeĭ esprese a

aceştia. S-tul Ilarie a statŭ în Frigia aprópe patru anĭ, şi în acestŭ timpŭ el a scrisŭ doĕ-spre-ḑece cărţĭ *despre Trinitate* şi asupra cestiuneĭ Episcopilor din Galia, *despre Sinóde* sĕŭ *despre credinţa ortodocsă.* Din ecsiliŭ el a scrisŭ o scrisóre fiĭceĭ séle Aproa, invitând'o, ca să conserve inima eĭ pentru mirele sĕŭ, Christos Iisus, şi ascultătórea copilă a împlinitŭ voĭa prea ĭubituluĭ sĕŭ părinte. In anul 359 Prefectul l'a trămisŭ la sinodul din Seleucia, şi aicĭ s-tul Ilarie a apăratŭ pre Episcopiĭ occidentalĭ de inculparea în Savelianismŭ, şi a presentatŭ opera sa despre Trinitate. Semiarieniĭ nu voĭaŭ, ca să accepte simbolul de Nicea în complectul luĭ, şi s-tul Ilarie s'a dusŭ la Constantinopolŭ, unde în anul 360 s'a adunatŭ sinodŭ numaĭ din Arienĭ. Aicĭ el a descrisŭ faptele Arienilor de la sinódele de la Arimin şi Seleucia, lăsând să judece fie-care ce sûntŭ Arieniĭ. Imperatoruluĭ el ĭ-a presentatŭ a doa epistolă, unde el, propunênd, ca să intre în dispută publică cu Episcopiĭ arienĭ, a arătatŭ, pênĕ la ce contradicţiunĭ cu sine însuşĭ şi cu Evangelia ajungŭ apărătoriĭ luĭ Arie. Arieniĭ aŭ vĕḑutŭ, că pentru dînşiĭ este maĭ favorabilŭ, ca s-tul Ilarie să nu fie în Orientŭ, aprópe de palatŭ, dar în Occidentŭ, şi el s'a dusŭ în Galia, şi dupre espresiunea luĭ Ieronim, ca unŭ «atletŭ triumfătorŭ».

In călătoria către Galia el a confirmatŭ ortodocsia în Iliria şi Italia; ĭar în Galia spre apărarea ortodocsieĭ el a adunatŭ câte-va sinóde. Toţĭ Episcopiĭ arianisatorĭ aŭ fostŭ depuşĭ. Istoricul Sulpiciu Sever ḑice, că numaĭ s-luĭ Ilarie i se datoresce, că din Galia s'a alungatŭ arianismul. In acestŭ timpŭ el a scrisŭ o operă *încontra luĭ Constantie,* care a făcutŭ atâtea rele Bisericeĭ.

In primăvara anuluĭ 364, când a venitŭ în Mediolan Imperatorul Valentinian, atuncĭ s-tul Ilarie s'a dusŭ în Italia, ca să-o scape de influenţa arianuluĭ celuĭ finŭ, Acsentie Episcopul Mediolanuluĭ. Ilarie a cerutŭ de la Acsentie confesiunea pre faţă, şi el a recunoscutŭ în cuvinte unitatea esenteĭ divine a Fiiuluĭ cu Părintele, dar s-tul Ilarie nu s'a fundatŭ pre acésta, şi în *opera contra luĭ Acsentie,* el a descrisŭ pre Acsentie şi a presentatŭ credinţa cea adevĕrată, spre asigurarea credincĭoşilor. Acsentie dupŏ acésta a fostŭ alungatŭ din Mediolan. In acestŭ timpŭ s-tul Ilarie a scrisŭ *esplicaţiunea la psalmĭ.*

La 368 însemnatul învĕţătorŭ al Bisericeĭ a muritŭ în pace.

OPERELE LUĬ ILARIE

Intre **operele dogmatice** ale luĭ Ilarie merită o atenţiune particulară, opera despre *Trinitate*, avênd pentru Biserică importanţa cea maĭ mare. Opera acésta, compusă din doĕ-spre-dece cărţĭ, sémănă atât în privinţa obiectuluĭ, cât şi al scopuluĭ cu opera s-luĭ Atanasie — patru discursurĭ contra Arienilor. Prin dînsa se refutéză arianismul şi tóte doctrinele, deduse de aicĭ, în contra Trinităţeĭ. Opera represintă fórte bine caracterul s-luĭ Ilarie şi ea are importanţă pentru Biserică şi din acestŭ punctŭ de privire.

Rufin istoricul, vorbind despre învĕţătoriĭ occidentalĭ, contimpuranĭ luĭ Ilarie, dice, că eĭ aŭ izbutitŭ în apărarea ortodocsieĭ cu aceĭa, că «Ilarie, era de la natură unŭ bărbatŭ tăcutŭ şi pacinicŭ, şi tot-o-dată învăţatŭ şi fórte capabilŭ, de a convinge pre alţiĭ, conducênd lucrul cu maĭ multă atenţiune şi tactŭ, de cât alţiĭ». Citind epistola luĭ Ilarie către Constantie, séŭ opera despre Trinitate, cine-va se învoiesce în totul cu privirile istoriculuĭ asupra luĭ Ilarie. Ne afectându-se de nemulţĕmire în contra rĕuluĭ, şi de dispreçul către ceĭ oposanţĭ luĭ, el cu libertate strĕbate în esenţa lucruluĭ şi găsesce acolo punctul de razimŭ în contra adversarilor. El se ocupă puţin de subtilităţile dialectice, dar presintă adversaruluĭ sĕŭ argumente solide din s-ta Scriptură; de unde resultă, că esplicaţiunea multor locurĭ este fórte bine făcută. Asternerea părţilor, succesiunea consecutivă a ideilor probéză, că opera a fostŭ bine reflectată atât în întregul, precum şi în părţile eĭ; şi fie-care idee îşĭ are locul sĕŭ. O asemenea operă a avutŭ o mare importanţă pentru timpul luĭ Ilarie.

Intre operele **istorico-dogmatice** ale s-luĭ Ilarie sŭntŭ de notatŭ următórele: *opera istorică despre sinodul din Arimin*, *treĭ epistole către Constantie*, şi cartea *contra luĭ Acsentie* Episcopul Mediolanuluĭ. Cea ântâia cuprinde scirĭ importante şi acte despre sinódele ariéne şi represintă istoria arianismuluĭ; iar cele doĕ din urmă servescŭ ca documente pentru faptele, petrecute în Biserică cu turburările Arienilor. Cartea contra luĭ Acsentie maĭ are şi acelŭ meritŭ, că ea ni arată persóna s-luĭ Ilarie, precum şi meritul luĭ în lupta cu arianismul.

SANTUL CIRIL AL IERUSALEMULUÏ

Biografia luï. S-tul Ciril s'a născutŭ şi a primitŭ educaţiunea în sînul Bisericeï de Ierusalem. Aicï el ducea o viéţă ascetică. Pre la 346 el a fostŭ sânţitŭ în preutŭ şi în acéstă el a învĕţatŭ timpŭ de treï anï pre catechumenï şi pre ceï din noŭ botezaţï. La 350, dupŏ mórtea luï Macsim, el a fostŭ rădicatŭ la trépta de archiepiscopŭ al Bisericeï de Ierusalem. Viéţa pastorală a s-luï Ciril a fostŭ plină de lupte, dar el a fostŭ ajutatŭ de D-ḑeŭ într'unŭ modŭ estra-ordinarŭ. Biserica de Ierusalem atât pre timpul luï Ciril, cât şi al luï Macsim era bântuită de Arienï, Iudeï şi Manicheï. In anul 351 Maiŭ în 17 s'a ivitŭ pre cerŭ de diminéţă semnul cruceï, care se întindea de la Golgota pênĕ la Eleon. Lumina cruceï era aşa de vie, că întrecea pre a sóreluï. Fenomenul a continuatŭ a esista maï multe ore, spre mirarea locuitorilor şi a visitatorilor Ierusalemuluï. Mulţime de Iudeï şi de păgânï aŭ creḑutŭ în Christos. «Toţï aŭ vĕḑutŭ, scriea Ciril către Imperatorul ariénŭ, că credinta cea piósă a creştinismuluï consistă nu din cuvinte fŏrĕ de sensŭ ale înţelepcïuneï umane». Nu mult dupŏ acésta Acakie, Episcopul de Cesaria a începutŭ cérta cu Ciril. Episcopul de Ierusalem, ca Episcopŭ al uneï catedre apostolice, din timpul Apostolilor s'a bucuratŭ de onórea ântăetăţeï între Episcopiï eparchialï şi prin urmare şi de dreptul de independenţă în administraţiune. Acakie a cerutŭ de la archiepiscopul de Ierusalem nu numaï supunere, dar şi admiterea opiniunilor ariene. Pre Ciril l'a cerut la judecata sinoduluï. Ciril ne întorcênd atenţiunea la ilegalitatea cerereï, s'a dusŭ la sinodul din Milit, unde s'a opusŭ cu energie sforţărilor ariene. Acakie la sinodul din 357 cu putinï companionï aï seï a declaratŭ pre Ciril depărtatŭ de la catedra episcopală, pentru cuvêntul că el în timpŭ de fómete a vêndutŭ obïectele bisericescï în folosul săracilor. S-tul Ciril a apelatŭ la o judecată maï înaltă, dar pre dînsul cu forţa l'a alungatŭ din Ierusalem. Episcopul Siluan a primitŭ pre Ciril în Tars cu amóre, şi poporul îlŭ respecta atât pentru viéţa, cât şi pentru predica luï. Luï Acakie nu-ï plăcea nicï acésta, şi el a scrisŭ luï Siluan, ca să întrerupă legăturile cu Ciril, şi apoï a kïematŭ pre Ciril la o judecată noă a Episcopilor. Dar la 359 sinodul din Seleucia a condemnatŭ pre A-

cakie, ca ariénŭ, ïar luï Ciril ï-a reîntorsŭ tóte drepturile. Cu tóte aceste Acakie la 358 s'a unitŭ cu Eudocsie, Episcopul de Constantinupolŭ, ariénŭ manifestatŭ, şi la 360 s-tul Ciril a fostŭ privatŭ de catedră şi trămisŭ în ecsiliŭ de către Sinoduĭ luĭ Eudocsie. Iulian, pentru scopurile séle, a reîntorsŭ turmeĭ séle pre Ciril şi a începutŭ lupta sa contra Mântuitoruluĭ. Apostatul nu numaĭ a permisŭ, dar a ordonatŭ prefectuluĭ seŭ, ca să facĕ pre Iudeĭ, aşĭ restabili templul. S-tul Ciril a făcutŭ să se revadĕ profeţia luĭ Daniel (IX, 26—29) şi a Mântuitoruluĭ (Mat. XXIV, 2), şi, spre instruirea celor viitorĭ, Providenţa a ruinatŭ intenţiunile lor cu sgomotŭ şi frică. Focul din fundamentul templuluĭ a aruncatŭ petrele şi a arsŭ pre ceĭ mândri. Păgâniĭ s'aŭ întorsŭ la Christos; Iudieĭ strigaŭ: Fiiul Marieĭ este D-ḑeŭ; şi cu tóte aceste mulţĭ aŭ rĕmasŭ împetriţĭ. Imperatorul Valent încă o dată, la 367, a alungatŭ pre s-tul Ciril din Ierusalem. S-tul Ciril, reîntorcêndu-se la 378, cu permisiunea luĭ Teodosie celŭ mare, a găsitŭ Biserica Ierusalemuluĭ în certurĭ şi desordine. Nicĭ inteligenţa şi nicĭ amórea s-luĭ Ciril n'a pututŭ să împace pre inimiciĭ spirituluĭ, precum şi pre apolinariştĭ. La sinodul ecumenicŭ, 381, s-tul Ciril a subscrisŭ condemnarea ereticilor, cariĭ confundaŭ cu creaturile pre Fiiul luĭ D-ḑeŭ şi pre s-tul Spiritŭ. Dupĕ acésta sinodul a scrisŭ la Apusŭ, de unde s'aŭ rădicatŭ óre-care nemulţĕmirĭ contra s-luĭ Ciril, şi în care scrisóre se ḑicea: «Vĕ anunçămŭ, că în Biserica de Ierusalem, carea este mama tuturor Bisericilor, se află Episcopŭ, prea onorabilul şi ïubitorul de D-ḑeŭ Ciril; el, de mult este pusŭ canonicesce episcopŭ al Eparchieĭ, de multe-orĭ şi în diferite locurĭ s'a luptatŭ contra arienilor. In anul 386, bărbatul vieţeĭ apostolice, apărătorul doctrineĭ apostolice, a muritŭ în pace.

OPERELE S-LUĬ CIRIL

Catechisaţiunile ca espunere a dogmelor şi ca esplicaţiunĭ a ceremoniilor. Doĕ-ḑecĭ şi treĭ de catichisaţiunĭ ale s-luĭ Ciril, din care 18 pentru catechumenĭ, ïar 5 pentru ceĭ din noŭbotezaţĭ, sûntŭ fórte însemnate pentru Biserica ortodocsă, atât din punctul de privire dogmaticŭ, cât şi ceremonialŭ. In privinţa ântâïa ele compunŭ o complimentare a doctrineĭ despre credinţă, dispuse du-

pre numĕrul articulelor simbolului credinţeĭ şi maĭ ales sûntŭ însemnate şi pentru aceĭa, că prin dînsele s'a conservatŭ şi s'a esplicatŭ vekĭul simbolŭ al credinţeĭ de către unŭ învĕţătorŭ anticŭ al celeĭ maĭ vekĭ Bisericĭ.

Dupŏ o catechisaţiune introductivă, relativă la esenţa şi importanţa s-luĭ botezŭ, cele cincĭ catechisaţiunĭ următóre cuprindŭ : *a*) Asigurarea în reînoirea morală (cat. I) *b*) Doctrina despre acţiunile mântuitóre ale confesiuneĭ (cat II). *c*) Despre necesitatea şi acţiunile mântuitóre ale botezuluĭ (cat. III) *d*) Privire asupra materiilor celor maĭ importante ale credinţeĭ (cat. IV). *e*) Despre credinţă în ambele eĭ forme—despre credinţa dogmatică şi cea practică (cat V). Cele 13 catechisaţiunĭ următóre (6—18) esplică articulele credinţeĭ în ordinea succesiuneĭ lor.

Doctrina despre credintă, desvoltată de către s-tul Ciril în catechisaţiunĭ, conţine în sine espunerea positivă a doctrineĭ ortodocse, şi în parte şi combaterea opiniunilor nedrepte. Aşa în catechisaţiunea a VI-a combate el pre aceĭ, ce admitŭ doĕ principiĭ în natura divină. In catechisaţiunea X şi XI combate el articulul credinţeĭ ariene, «a fostŭ timpŭ, când el n'a fostŭ», şi vorbesce şi contra Savelienilor. In catechisaţiunea a XI şi XII el mustră pre Iudeĭ şi pre gnosticĭ. In fine în catechisaţiunea a XVIII despre învierea morţilor, vorbesce în contra Samarinenilor contimpuranĭ, despre cariĭ nu amintescŭ alţĭ părinţĭ. Ce se atinge însĕ de espunerea positivă a materiilor credinţeĭ, apoĭ s-tul Ciril maĭ ales arată (cat. II, XVIII) partea esterióră şi puterea charică a misteriuluĭ Eucharistieĭ, Botezuluĭ şi al Confirmaţiuneĭ. Pre simbolul credinţeĭ el îlŭ consideră, ca pre o scurtare esenţială a s-teĭ Scripturĭ. «Acceptă, ḑice el, cuprinderea membrelor, care sûntŭ luate din S-ta Scriptură. . , fiind că nu întâmplatorŭ s'aŭ formatŭ articulele credinţeĭ, dar totŭ aceĭa, ce a fostŭ capitalŭ, s'a adunat din S-ta Scriptură şi s'a compusŭ doctrina credinţeĭ ». De aceĭa espunerea articulelor credinţeĭ începe cu enumerarea cărţilor canonice a vekiuluĭ şi a nouluĭ Testamentŭ ; şi dupŏ aceĭa se esplică materiile credinţeĭ, fundându-se pre S-ta Scriptură. El de multe orĭ repetă : « nicĭ unŭ misteriu divinŭ nu trebue propusŭ alăturea cu s-ta Scriptură».

Cincĭ catechisaţiunĭ, conducĕtóre de mistere, conţinŭ o descripţiune importantă a ceremoniilor. Esplicaţiunile, pre care s-lŭ Ciril le

dă ceremoniilor,este unŭ modelŭ de înălţarea cugetărei şi de soliditatea doctrinei séle. Ceremoniile, descrise de S-tul Ciril, minunéză şi înbucură pre fiiul Bisericeĭ ortodcsă . Citind acéstă descripţiune a seculuiuĭ al IV le, noĭ recunóscemŭ ceremoniile, ce se efectuă în secolul al XIX-lea prin Bisericile ortodocse. Nicĭ o operă nu presintă atâtea date despre serviciul divinŭ al timpurilor apostolice, ca catechisaţiunile s-luĭ Ciril. El vorbesce despre serviciul divinŭ al Bisericeĭ mame de Ierusalem, derpre acea Biserică, în carea a servitŭ Apostoliĭ, şi unde a fostŭ Episcopŭ S-tul Iacov, fratele Domnuluĭ.

Ce se atinge de aşa numıta *carte a luĭ Ciril*, pre care o respectéză fórte mult Schismaticiĭ ruşĭ, apoĭ acéstă carte nu este scrisă de Ciril. Numaĭ unŭ singurŭ capitul al acesteĭ cărţĭ sémănă cu catechisaţiunea a XV a s-luĭ Ciril ; dar şi acestŭ capitul este coruptŭ şi reŭ tradusŭ. Restul nu aparţine s-luĭ Ciril, şi ea este scrisă în seculul al XVII-lea contra uniaţilor şi a papistilor. In genere, ea se consideră ca o producţiune aluĭ Michael Bogov (1)

SANTUL EFREM SIRUL,

Biografia luĭ. Efrem Sirul, supranumitŭ profetul Sirieĭ, s'a născut în împrejurimele Nizibieĭ din părinţĭ săracĭ. «De la părinţĭ, ḑice Efrem, am primitŭ învĕţătura despre christos, şi născĕtoriĭ meĭ mĭ-aŭ inspiratŭ frica Domnuluĭ.... Părinţiĭ meĭ aŭ mărturisitŭ pre Christos înaintea judecătoruluĭ, şi eŭ sûnt rudă a martirilor». Aniĭ tinereţeĭ n'aŭ trecutŭ pentru Efrem fórĕ de greşale. El, de o natură aprinsă, era, cum spunea singurŭ, iritabilŭ. «Pentru lucrurile cele maĭ micĭ mĕ certamŭ, mĕ predamŭ cugetărilor rele şi scandalóse..... Tinereţa mea m'a convinsŭ, că aceĭa, ce se petrece cu noĭ în viéţă, este ceva întâmplătorŭ. Dar Providenţa divină a înţeleptitŭ tinereţa mea cea sburdalnică». Efrem a fostŭ înculpatŭ în furtul unor oĭ şi pentru acésta aruncatŭ în carceră ; ĭar dupŏ dînsul aŭ maĭ fostŭ încarceraţĭ încă doĭ şi aceştia inocenţĭ. «Rĕmânĕnd aicĭ şépte ḑile, în a opta am vĕḑutŭ prin visŭ, adaugĕ Efrem, că cine-va îmĭ vorbesce, să fiĭ eusevios şi să înţelegĭ Provedinţa, scrutéză cele ce aĭ cugetatŭ, şi ce aĭ făcutŭ, şi să scii, că aceştĭ ómenĭ sufere pre nedrept ; dar şi culpabiliĭ nu vorŭ scăpa de condemnare». Acestŭ faptŭ atâta l'a

(1) Ist. Bis. ruse a luĭ Nicefor al Astrachanuluĭ pag. 375—381.

impresionatŭ pre Efrem, că îndată a părăsitŭ lumea şi s'a depărtatŭ la munţĭ în viéţa ascetică, unde el a devenitŭ discipul al s-luĭ Iacov de Nizibia. S-tul Iacov l'a luatŭ la sinodul ecumenicŭ din Nicea. Sub conducerea s-luĭ Iacob, Efrem s'a esercitatŭ în viéţa ascetică, a învĕţatŭ s-ta Scriptură şi a învĕţatŭ şi pre alţiĭ în scólă. După mórtea s-luĭ Iacob, Perşiĭ aŭ ocupatŭ Nizibia şi a ruinatŭ din dînsa scóla. S-tul Efrem s'a retrasŭ în Efes. Aicĭ, pentru întreţinerea sa, el a intratŭ la o baĭe şi timpul liberŭ îlŭ întrebuinţa în propagarea cuvêntuluĭ luĭ D-ḑeŭ printre păgânĭ. După aceste, el s'a depărtatŭ pentru viéţa ascetică în deşerturile Edeseĭ, conform consiliuluĭ s-luĭ bătrînŭ Iulian. In urmarea acestuĭ actŭ, Iulian a vĕḑutŭ prin inspiraţiune, că Efrem este bărbatul, căruĭa iĭ este încredinţată cartea, prin carea se potŭ înţelepţi toţĭ ómeniĭ. Efrem a începutŭ să scrie eplicaţiunea Pentateuculuĭ. Acéstă încercare primă a esplicăreĭ s-teĭ S-cripturĭ în limba siriacă a atrasŭ pre mulţĭ locuitorĭ din Edesa, şi Efrem voĭa să fugă de ómenĭ. «Efreme! unde fugĭ tu»? l'a întrebatŭ unŭ îngerŭ. «Voĭescŭ să trăescŭ în linisce şi fugŭ de sgomotul şi ademenirele lumeĭ», respunde Efrem. Angerul a ḑisŭ: «teme-te, ca să nu se împlinĭască cu tine cuvêntul Scriptureĭ: «Efrem este ca o viţea tînĕră, ce voĭesce aşĭ elibera grumazul de jugŭ». Efrem s'a reîntorsŭ la misiunea, pentru care era kĭematŭ. De la acestŭ timpŭ el a începutŭ în scrisŭ şi verbal a predica credinţa şi eusebia. Pentru progresarea întreprindereĭ séle, el a deskisŭ o scólă în Edesa, din carea maĭ pre urmă aŭ eşitŭ ceĭ maĭ însemnaţĭ bărbaţĭ aĭ Bisericeĭ siriace.

Sórta ortodocsieĭ în Biserica siriacă, carea dupre importanţa oraşuluĭ şi a catedreĭ de Edesa putea să aĭbă influenţă asupra întregeĭ Mesopotamiĭ, maĭ ales a atrasŭ atenţiunea înfocatuluĭ apărătorŭ al verităţeĭ ceĭ pure a luĭ Christos. In Mesopotamia maĭ puterice eraŭ eresiile luĭ Vardesan şi Arie; şi s-tul Efrem combătea falsul în Edesa cu totŭ zelul. «Eŭ am aflatŭ, scriea el, cartea luĭ Vardesan, şi am fostŭ unŭ timpŭ iritatŭ, pentru că ea a spurcatŭ auḑul meŭ, şi inima cu odórea desfăĭmărilor séle. Eŭ am auḑitŭ în stichurile eĭ defăĭmărĭ, şi am simţitŭ în citirea eĭ odóre. Şi pentru ca să risipescŭ nourul amăgirilor, am recursŭ la s-ta Scriptură». Cutezanţa următorilor luĭ Arie a desceptatŭ în dînsul frica, şi el de maĭ multe-orĭ, spre confirmarea combaterilor séle, desfăşura ne-

norocirile contimpurane, precum era năvălirea Perşilor, şi pre carea o considera, ca pedépsă a luĭ D-ḑeŭ, pentru atenţiunea acordată defăĭmărilor. Fermitatea în ortodocsie, arătată de cătrĕ locuitoriĭ Edeseĭ pre timpul luĭ Valent şi după mórtea s-luĭ Efrem, a impresionatŭ pre toţĭ, şi tot-o-dată ea ni probéză, că stăruinţele s-luĭ Efrem aŭ produsŭ fructe fórte bune pentru Biserică. Pentru tóte aceste Efrem a suferitŭ nemulţemirĭ şi sărăcie. Ereticiĭ eraŭ aşa de iritaţĭ de progresele s-luĭ Efrem pentru credinţă, că o dată a năvălitŭ asupra luĭ cu petre şi arme şi abĭa l'a lăsatŭ viŭ. Acésta n'a împuţinatŭ zelul luĭ Efrem. El s'a depărtatŭ în caverna luĭ cea prea ĭubită, şi din când în când se presenta în Edesa cu sabia cuvêntuluĭ luĭ D-ḑeŭ.

La întórcerea din Egipt, el a visitatŭ Cesaria, ca să se vadĕ cu marele Vasilie. Intrevederea luĭ cu marele învĕţătorŭ s'a întâmplatŭ dupre cum ni spune el singurŭ, în templu, şi Vasilie ĭ-a propusŭ luĭ, de a învĕţa. Dupŏ terminarea discursuluĭ, luĭ Vasilie i s'a făcutŭ descoperire prin s-tul Spiritŭ despre mine, şi el a trămisŭ dupŏ mine, săracul, şi m'a întrebatŭ prin interpretŭ : Tu escĭ Efrem, care şĭ-a plecatŭ grumazul sub jugul cuvêntuluĭ mântuitorŭ? Eŭ sûnt Efrem, am respunsŭ eŭ, care şĭ-a perdutŭ calea cătrĕ cerŭ. Atuncĭ m'a îmbrăţişatŭ acestŭ bărbatŭ minunatŭ, şi m'a sărutatŭ cu unŭ sărutŭ amicalŭ, învitându-mĕ la masa sa». Invĕţătorul Cesarieĭ a voitŭ să sânţĭascĕ pre Efrem preutŭ, dar el nu s'a învoitŭ cu nicĭ unŭ preçŭ, ca să primĭascĕ acéstă tréptă şi Vasilie a putută să-lŭ sânţĭascĕ pre dînsul numaĭ diaconŭ. Maĭ pre urmă s-tul Vasilie a trămisŭ la Efrem în Edesa pre doĭ învĕţăceĭ aĭ luĭ, învitându-lŭ la catedra episcopală, dar Efrem cu o nebunie prefăcută a declinatŭ de la sine acéstă demnitate, pentru carea el se credea pre sine nedemnŭ. Dupŏ reîntórcerea în Edesa s-tul Efrem a voitŭ să-şĭ petrécĕ viéţa în singurătate. In acestŭ timpŭ simţind sfêrşitul sĕŭ, a scrisŭ testamentul seŭ. Fómetea bântuind Edesa, El s'a dusŭ în oraşŭ, pentru ajutorul celor suferinḑĭ. Cu unŭ discursŭ puternicŭ al luĭ, el a înduplecatŭ pre avuţĭ, ca să uşureze suferinţele săracilor, în óre-ce acia nu voĭaŭ nicĭ să vânḑĕ bucatele lor. Acesta a fostŭ ultimul luĭ actŭ pentru Biserică. Dupŏ reîntórcerea din Edesa, el a căḑutŭ îndată bolnavŭ şi s'a sfêrşitŭ în pace la 372.

tele, eraŭ locurile patrieĭ séle, ĭar altele eraŭ aprópe de Edesa. Cunóscerea vieţeĭ contimpurane iĭ presenta esplicaţiunĭ asupra faptĕlor, petrecute în trecutŭ. Călătoriile prin Mesopotamia şi Egiptŭ l'a înavuţitŭ cu cunóscerea vieţeĭ şi datinele popórelor, descrise de vekĭul Testamentŭ. In Orientŭ tradiţiunile, dupre cum este sciutŭ, trecŭ din némŭ în némŭ. Pre lôngă aceste, mulţĭ Ebreĭ trăĭaŭ atuncĭ în Mesopotamia. Cu modul acesta este fórte naturalŭ, că Efrem în esplicaţiunile séle comunică multe cunoscinţe ale archeologieĭ orientale. Pentru esemplu, esplicând alianţa luĭ Abraam cu Iechova (Fac. XV, 9) Efrem dice: «Esplicaţiunea la acestŭ locŭ trebue să o căutămŭ în datenele Chaldeilor. Eĭ avéŭ deprinderea, ca ceĭ, ce jură, să trécĕ printre cadavre de animale tăéte, şi fie-care pronunça cuvintele: «să nu dea D-deŭ, ca şi cu mine să se întâmple tot aşa. Fiind că Abraam era de origine Chaldeŭ, apoĭ D-deŭ a bine voitŭ ca să facĕ cu dînsul alianţa dupre deprinderile patrieĭ séle».

Maĭ de parte, Efrem, despunênd de cunoscinţe întinse, el avea cunoscinţă cu Iudeiĭ contimpuranĭ învĕţaţĭ, şi cu operele iudaice vekĭ, pre care de multe-orĭ le citéză în esplicaţiunile séle.

Inărmatŭ de aseminea ajutóre, s-tul Efrem a pututŭ să dea esplicaţiunile cele maĭ vere la vekĭul Testamentŭ.

Ce se atinge de direcţiunea, ţinută de S-tul Efrem în esplicaţiunile vekĭuluĭ Testamentŭ, acésta ni se presintă fórte bine de cătrĕ Gregoriu Nisul. «Efrem a esplicatŭ Scriptura, dice el, literal, dar nu s'a opritŭ, de a nu face şi privirile séle profunde». Combătênd pre esplicatoriĭ literalĭ aĭ Scriptureĭ, el combătea şi înclinaţiunea cătrĕ esplicaţiunile alegorice ale Scriptureĭ. In totŭ casul şi maĭ ântâiŭ el esplică sensul literalŭ al Scriptureĭ şi maĭ pre urmă, unde trebue, descopere el înţelesul misticŭ, distingênd fórte bine sensul propriŭ de celŭ alegoricŭ şi misticŭ. De aseminea nicăerĭ sensul profeticŭ al espresiunilor nu se întinde la dînsul pênĕ la animicĭ sensul istoricŭ. O asemine direcţiune a luĭ Efrem în esplicaţiunea Scriptureĭ, unită cu cunoscinţele luĭ cele întinse, iĭ daŭ luĭ locŭ între interpretatoriĭ ceĭ maĭ renumiţĭ aĭ Bisericeĭ.

Efrem, ca dogmatistŭ şi ca imnologŭ. Tóte operele dogmatice ale luĭ Efrem sûntŭ scrise în contra amăgirilor timpuluĭ sĕŭ. Aşa *opt-decĭ discursurĭ în contra cercetătorilor cutezătorĭ*; adecă în contra Aetienilor şi a Eunomienilor. Cincĭ-decĭ şi

şése *învĕţăturĭ contra eresiilor*, cu refutaţiunĭ şi învĕţăturĭ în contra Vardesaniţilor, Marcioniţilor, şi Mesaliţilor. Treĭ discursurĭ *despre credinţă* şi în contra Ebreilor. Despre *libertate* contra celor, ce susţinŭ destinul orbŭ, despre *penitenţă*, despre *preuţie, raiŭ* şi *judecată*. Tóte aceste opere sûntŭ scrise în formă de meditaţiunĭ piόse. S-tul Efrem nu-şĭ propuse de a observa principiile, pre care se fundéză adevĕrul, dar numaĭ le înşiră, unindu-le cu simţimênte şi cugetărĭ piόse. Câte-o-dată el nu studiază nicĭ acele principiĭ, pre care se fundaŭ ereticiĭ, pentru aşĭ emite opiniunile lor. Acestŭ modŭ de espunere a operelor se condiţiona cu aceĭa, că autorul le determinase pentru a fi rĕspândite în poporŭ şi parte a fi cântate prin Bisericĭ; de aceĭa şi multe din dînsele sûntŭ scrise şi în versurĭ. Pre de altă parte, acestŭ modŭ de învĕţătură îĭ presenta luĭ Efrem maĭ multă posibilitate, de a învinge pre ereticĭ. Dupre mărturia uĭ Teofan, Efrem a scrisŭ pênĕ la 300,000 versurĭ. Pre lôngă versurile de cuprindere dogmatică, Efrem a scrisŭ multe versurĭ de unŭ coprinsŭ cu totul ceremonialŭ, destinate a se cânta la serviciul divinŭ. Acum esistŭ : *a) Cântarea la Nascerea luĭ Christos b). Cântarea despre patimele şi învierea Mântuitoruluĭ, c). Cântarea morţilor*, cea maĭ bună cântare a luĭ Efrem. *d) Cântările penitenţeĭ*. Cântările luĭ Efrem aŭ atinsŭ doĕ scopurĭ; de o parte, ele aŭ înfrumuseţatŭ serviciul divinŭ, făcênd mulţemire celor, ce veniaŭ la Biserică, ĭar de altă, combătéŭ eresiile şi înlăturaŭ dorinţa de a maĭ asculta cântările defăĭmătόre. «Luptătorul luĭ Christos înarmatŭ de armele Acestuĭa, scrie Biograful celŭ vekiŭ despre Efrem, a începutŭ lupta contra inimicilor luĭ Christos, şi maĭ ales contra defăĭmărilor luĭ Vardesan şi a următorilor luĭ». Efrem a vĕḑutŭ, câţĭ edesenĭ se captivéză de muzică şi de cântare şi s'a decisŭ, ca să-ĭ abstragĕ de la cântările defăĭmătόre. «El a adunatŭ copilele consacrate şĭ le-a învĕţatŭ pre ele, a cânta cântărĭ chorale. El, ca unŭ părinte şi conductorŭ, sta între dînsele, le determina cântările şi le învĕţa a cânta în chorŭ, pênĕ când în fine oraşul întregŭ a venitŭ în partea luĭ şi inimiciĭ s'aŭ împrăştiόtŭ».

SÂNTUL VASILIE CELŬ MARE

Efrem din deşerturĭ luminéză lumea, ĭar s-tul Vasilie stră-

lucesce de pre catedra păstorală şi rĕmâne mare pentru tóte timpurile.

Biografia luĭ. Decoborîtorŭ dintr'o familie nobilă şi fórte avută, carea era eusebiósă şi tare în credinţă şi kĭar în mijlocul persecuţiunilor, s-tul Vasilie a fostŭ educatŭ în copilăria sa de cătrĕ bunica luĭ, Macrina ĭar principiile de retorică el le-a ascultatŭ la părintele seŭ în Neocesaria. Dupŏ aceste, în cursŭ de patru-spre-ḑece anĭ, el cu unŭ zelŭ particularŭ a visitatŭ scólele cele maĭ însemnate din timpul seŭ. Multŭ timpŭ el a ascultatŭ lecţiunĭ în Capadocia, dupŏ aceĭa în Constandinupolŭ la Livanie şi în fine în Atena, unde, pentru puritatea disposiţiunilor psichice, el a intratŭ în legăturĭ amicale cu Gregoriu Nazianzul. Grecia a recunoscutŭ în Vasilie unŭ mare oratorŭ şi filologŭ, filosofŭ, matematicŭ, ĭurisprudentŭ şi medicŭ. Reîntorcîndu-se prin Constantinopol şi Efes în Pont, el unŭ timpŭ a ţinutŭ locul de advocatŭ. La începutul anuluĭ 359, simţind deşertăciunea glorieĭ lumescĭ, s'a decisŭ, ca să rupĕ cu totul legăturile séle cu lumea ; s'a botezatŭ, rădicându-se la trépta de lectorŭ (citeţŭ) şi a plecatŭ, ca să studieze viéţa monachală în deşerturile din Siria, Mesopotamia şi Egipt. In fine, el s'a aşeḑatŭ aprópe de Neocesaria în deşertul, ce era udatu de Iris, nu de parte de locul, unde trăĭa mama şi sora luĭ cu alte fecióre. Aicĭ el a scrisŭ cea ântăia operĕ a sa, ce tracta despre judecata luĭ D-ḑeŭ, despre credinţă şi regulele morale. Dupŏ acésta, el a scrisŭ diverse învĕţăturĭ pentru monachĭ, cariĭ aŭ streformatŭ deşertul luĭ Vasile întru'nŭ oraşŭ populatŭ, şi opera în contra Eunomienilor. In deşertul acesta el şi amicul luĭ aŭ studiatŭ operele înţeleptuluĭ Origen, compunênd şi *filocalia*, din totŭ aceĭa, ce avéŭ ele maĭ bunŭ. La 363 s-tul Vasilie a scrisŭ luĭ Iulian, care ceruse de la dînsul banĭ sub amerinţarea, că va jefui Cesaria : «Eŭ mĕ cutremurŭ, că tu escĭ îmbrăcatŭ în porfiră, că capul tĕŭ este înfrumuseţatŭ cu cunună, care, fŏrĕ de eusebie, face pre imperatorŭ a nu avea onóre, dar desonóre. Tu cunoscĭ fórte bine, că eŭ nu iubescŭ a strînge avere, şi cu tóte aceste tu cerĭ dela mine 1000 litre de aurŏ. Ascultă Impĕrate ! eŭ atâta am urîtŭ aurul, că décă eŭ astă-ḑĭ aşĭ voi, ca să mănîncŭ adoa-óră, apoĭ eŭ nicĭ pentru acésta n'aşĭ avea banĭ. La mine, cum şi trebue să fie, n'are ce face bucătarul. Alimentele cele maĭ bune, de care noĭ dispunemŭ, foile de plante cu pânea de orzŭ şi vinul acru». La 364 Vasilie a fostŭ sânţitŭ preutŭ, a predicatŭ cuvêntul luĭ D-ḑeŭ în Cesaria, şi a scrisŭ

discursurĭ la cele şése ḑile ale creaţiuneĭ. Vasilie pentru unŭ timpŭ s'a depărtatŭ în deşertŭ, dar, cedând debilităţeĭ omenescĭ a păstoruluĭ sĕŭ Eusebie, el la 365 s'a reîntorsŭ în Cesaria, ca'să ajute pre Episcopŭ contra Arienilorŭ. Acum Biserica Cesarieĭ a fostŭ mântuită de Arienĭ prin păstorul eĭ — Vasilie. Vasilie a administratŭ tóte afacerile Bisericeĭ de Cesaria şi ea a fostŭ liniscită pre timpul fómeteĭ (368) mângâind'o pre dînsa şi nutrind'o. Discursurile luĭ cătrĕ avutŭ despre *ne'ndurare, glorie şi fómete* aŭ ajutatŭ în nenorocire.

La anul 370, alesŭ fiind Episcopŭ de Cesaria, Vasilie a unitŭ îngrijirea săracilor cu preocupaţiunea de întregŭ Orientul ortodocsŭ, care era persecutatŭ de arianismul luĭ Valent. Pentru acésta el a intratŭ în relaţiunĭ cu Atanasie celŭ mare, şi cu Occidentul. El s'a purtatŭ reservatŭ cu aceĭ, ce pentru alţiĭ trecéŭ de semĭ-arienĭ, pentru ca nu fŏrĕ necesitate să-ĭ înarmeze contra sa şi a Bisericeĭ. Valent la 371 se chotărîse, ca să introducĕ cu forţa arianismul în Capadocia. Vasilie a fostŭ citatŭ la judecată înaintea mândruluĭ prefectŭ-Modestŭ. Aicĭ i s'a arătatŭ luĭ supunerea maĭ multor Episcopĭ de Orientŭ la voĭa Imperatoruluĭ, şi tot acésta s'a cerutŭ şi dela dînsul. «Imperatorul meŭ, a ḑisŭ Vasilie, voĭesce, dar şi eŭ nu voĭescŭ, ca să mĕ înkinŭ creaturilorŭ; eŭ însumĭ sûnt creatură». Dar pre noĭ de ce ne considerĭ? a întrebatŭ prefectul. «De nimicŭ, façă cu asemine ordine». Prefectul dupŏ acésta, cu uşurinţă a lăsatŭ să se înţelégĕ, că însémnă ceva a fi apropiétŭ de prefectŭ. Vasilie a rĕspunsŭ, este onorabilŭ, de a fi cineva în relaţiunĭ cu magnaţiĭ, dar este şi maĭ onorabilŭ, de a fi în relaţiunĭ cu ceĭ credincioşĭ «Crestinismul se glorifică nu cu onorurile, dar cu credinţa». Prefectul iritatŭ, a ḑisŭ: «Cum! şi tu nu te temĭ de puterea mea»? «Pentru ce să mĕ temŭ»? a rĕpunsŭ Vasilie. «Eŭ voiŭ ordona, ca să ţi se confiisce averea, pre tine te voiŭ ecsila, te voiŭ tortura, şi ucide». «Inspăĭmêntă-mĕ cu altŭ-ceva, décă poţĭ». Eŭ am numaĭ o chaĭnă şi câte-va cărţĭ. Ecsiliul pentru mine nu este ecsiliu. Totŭ pămêntul este aluĭ D-ḑeŭ, şi eŭ suntŭ aicĭ óspete şi trecĕtorŭ. Mórtea este o bine-facere pentru mine; ea mĕ conduce maĭ curênd la D.ḑeŭ, pentru care trăescŭ, şi căruĭa îĭ servescŭ, şi pentru care pĕnĕ la unŭ punctŭ eŭ am şi muritŭ. Focul, sabia, fiarile şi unghiile de ferŭ nĭ aducŭ maĭ multă mulţĕmire, de cât frică». Imperatorul ar

fi întrebuinţatŭ contra luĭ Vasilie mĕsurĭ aspre, dar pre Vasilie l'a apăratŭ kĭar D-ḑeŭ,şi Valent l'a lăsatŭ în pace. Abĭa s'a terminatŭ acéstă furtună şi Vasilie s'a adresatŭ la Episcopiĭ de Occidentŭ, rugându-ĭ, ca să se unĭascĕ contra Arienilor, să trămitĕ la sinodŭ ómenĭ probaţĭ, cariĭ să lupte pentru adevĕrŭ, călătorind şi singurŭ la fie-care Episcopŭ din Orientŭ, ca să întrunĭascĕ inimile tuturor în profitul adevĕruluĭ. Intre aceste, pentru Vasilie urma o nemulţĕmire dupŏ alta; când din causa ambiţiuneĭ luĭ Antim, vecinuluĭ sĕŭ Episcopŭ, când din causa amăgireĭ luĭ Eustatie al Sevastieĭ, pre care Vasilie l'a ĭubitŭ multŭ timpŭ şi l'a apăratŭ, şi care maĭ pre urmă a devenitŭ inimicŭ făţişŭ al luĭ Vasilie şi al verităţeĭ, când în fine din causa ureĭ Neocesarenilor cătrĕ dînsul, cariĭ se presentaŭ, ca apărătorĭ neprudenţĭ aĭ anticităţeĭ; tóte aceste aŭ ruinatŭ viéţa luĭ Vasilie, care şi fŏrĕ de aceste era consumată de o suferinţă perpetuă. Reserva sa în predicarea doctrineĭ despre s-tul Spiritŭ a fostŭ rĕŭ înţelésă de ómeniĭ mărginiţĭ, şi ea era şi maĭ rĕŭ interpretată de cătrĕ inimiciĭ luĭ, cariĭ aŭ profitatŭ de acésta, ca să proclame pre Vasilie neortodocsŭ. Păstorul la 375 a scrisŭ o operă despre *s-tul Spiritŭ*. El lucra şi predica ne'ntrerupt, cu tótă sănĕtatea luĭ cea ruinată. La 376 încă o dată a scrisŭ el în Occidentŭ, presentând cu culorĭ viĭ nenorocirile Bisericescĭ, a amintitŭ datoria de zelŭ cătrĕ credinţă, datoria de compătimire. Occidentul însĕ séŭ că era indiferentŭ, séŭ cu intenţiune tăcea, ca să se desvolte şi maĭ bine neînţelegerile din Orientŭ. Şi Vasilie, fundatŭ pre esperienţă, a scrisŭ despre Episcopiĭ Romanĭ: «Mândri cu Spiritul, eĭ devinŭ şi maĭ mândri, când sûntŭ respectaţĭ». Nu! décă D-ḑeŭ se va îndura asupra nóstră, pentru ce ni este necesariŭ ajutorul streinŭ? Décă mânia luĭ D-ḑeŭ se va îndelunga, ce folosŭ are să ni aducĕ noĭ mândria Occidentuluĭ? Eĭ nu cunoscŭ adevĕrul şi nicĭ voĭescŭ să-lŭ cunóscĕ, dar nu maĭ cu esemplul lor consânţescŭ erórea». Speranţa în D-ḑeŭ n'a amăgitŭ pre păstorul celŭ credincĭosŭ. Valent în anul 378 a muritŭ în resbelŭ. Vasilie a mulţĕmitŭ luĭ D-ḑeŭ pentru liniscea Bisericeĭ; dar puterile luĭ aŭ fostŭ desecate, şi la 379 bărbatul în adevĕr mare, luminătorul generalŭ şi sprijinul adevĕruluĭ a muritŭ la 51 anĭ aĭ vieţeĭ séle.

Arch. **Genadie Enăcénu**.

Numele şi Pronumele Diaconilor	Cursul absolvit	Salariul pe an Leĭ

Numĕrul şi numirea Comunelor	Numirea Cătunelor saŭ Satelor
7. Codăeştiĭ	Codăeştiĭ
	Gherghelеŭ
	Serbotescĭĭ
8. Surăneştiĭ	Ciorâţa
	Dăneşteĭ
	„
	Surăneştiĭ
	RediŭBurchi
	Mirceştiĭ
	Tăcuta
	Focşaşca
9. Dămăcuşeneĭ	Tufeşti de s.
	Bodeştiĭ
	Scanteia
	Rediŭ scânt.
	Sasova
	Dracsineĭ
	Tufeşti de j.
	Cârleştĭ
10. Valea-ră	Valea ră
	Fereşteĭ
	Portariĭ
	Móra Domn.
11. Telejna	
	Zepodeniĭ
	Telejna
	Tătăraniĭ
	Buucăria
	Berésa

Numele şi Pronumele Diaconilor	Cursul absolvit	Salariul pe an după Budget Leĭ B.	No. pogónelor de pământ ce cultivă	Numele şi Pronumele Cântăreţilor	Cursul absolvit	Salariul pe an după Budget Leĭ B.	No. pogónelor de pământ ce cultivă	Numele şi Pronumele Paraclisiarchilor	Cursul absolvit	Salariul pe an după Budget Leĭ B.	No. pogónelor de pământ ce cultivă	Observaţiunĭ
. .	. .			Vasile Cucurescu.	practicant	150	340	. . . .				De cea-l-altă parte de pământ se profită preoţiĭ din Fălciŭ.
. .	. .			Vacant . .	„			. . . .				
. .	. .			Gheorghe Bobocŭ	„	100	240	Nu este Paracliser.				
. .	. .			Vacant . .	„			. . . .				
. .	. .			Vasile Lupanŭ .	„	100	240	. . . .				
. .	. .			Const. Donea .	„	150		. . . .				
. .	. .			N. Penişóră.	„	150		. . . .				
. .	. .			N. Pivnicieriŭ .	„	150		. . . .				
. .	. .			N. Gh. Pivnicieriŭ	„	150		. . . .				
. .	. .			Vasile Lascarŭ. .	„	100		. . . .				
. .	. .			V. Melinte . .	„	100		. . . .				
. .	. .			M. Harnagea .	4 cl. prim.	100		. . . .				
. .	. .			Vacant . .	„			. . . .				
. .	. .			Const. Gavrilă .	practicant	80	160	. . . .				
. .	. .			Nicolae Popa .	„	80	160	. . . .				
. .	. .			Nicolae Focea .	„	100		. . . .				
. .	. .			Ion Iancu . .	„	100		. . . .				
. .	. .			Gh. Timotin .	„	120		Const. Darie .	3 cl. prim.			
. .	. .			Mihai Timotin .	„	120		. . . .				
. .	. .			Se servesce cu cânt. de la St. Gh. din Hur.				. . . .				
. .	. .			Nistor Giurgea .	„	75		. . . .				
. .	. .			Stefan Ifteme .	„	75		. . . .				
. .	. .			Stefan Melinte .	„		160	. . . .				
. .	. .			Mihai Maleşŭ .	„		160	. . . .				
. .	. .			Dimitrie Bosoiu .	„	100	160	. . . .				Cea-l-altă parte de pământ se profită preoţiĭ din Şişcaniĭ Răseştĭ.
. .	. .			Ión Popa . .	„	100	160	. . . .				
. .	. .			Ión Ganţu . .	„	100	160	Gheorghe Focea .	4 cl. prim.			
. .	. .			N. Focea . .	„	100	160	. . . .				
. .	. .			Serv cănt. din Guşiţeĭ				Nu este Paracliser				
. .	. .			. . . .				. . . .				
. .	. .			Gh Romaşcu .	„	100		. . . .				
. .	. .			V. Marin . .	„	100		. . . .				
. .	. .			Iordache Iacob .	„	100		. . . .				
. .	. .			Ión Bugeacŭ .	„	100		. . . .				
. .	. .			Ión Bostan . .	„	100		. . . .				
. .	. .			Vasile Bostan .	„	100		. . . .				
. .	. .			Nicolae Arsene .	„	100		. . . .				
. .	. .			Gr. popa Ilie .	„	100		. . . .				
. .	. .			. . . .	„			. . . .				
. .	. .			. . . .	„			. . . .				
. .	. .			Vasile Donea .	„	60	160	. . . .				
. .	. .			Gh. Efencu . .	„	60	160	. . . .				
. .	. .			Ión Mere-Acre .	„	60	160	. . . .				
. .	. .			Ión Ikimu . .	„	60	160	. . . .				
. .	. .			Gh. Guţu . .	4 cl. prim.	150	160	Gh. Lupu . .	practicant			
. .	. .			Const. Paraschiv.	„	150	160	. . . .				
. .	. .			Const. Stan. .	„	150	320	Ioan Stan . .	„			
. .	. .			Vacant . .	„			. . . .				
. .	. .			Panaite Tigheciŭ.	2 cl. semin.	150		Nicolae Popa .	„			
. .	. .			Vacant . .				. . . .				
. .	. .			. . . .				. . . .				
. .	. .			Th Popa . .	4 cl. prim.	150		Gh. Popa . .	„			
. .	. .			Pavel Popa . .		150		. . . .				
. .	. .			. . . .	„			. . . .				
. .	. .			Th. Zaharia .	practicant	150	180	. . . .				
. .	. .			Ión Tudor . .	„	150	180	. . . .				
. .	. .			Gh. Dragomir .	„	150	180	. . . .				
. .	. .			Nicolae Dragomir.	„	150	180	. . . .				
. .	. .			Nu sunt cântăreţi.				. . . .				De pământ se profită preoţiĭ din Găgeştĭ, precum şi 300 leĭ salariŭ pe lună.
. .	. .			. . . .				. . . .				
. .	. .			Ión Crăciun. .	practicant	60		Const. Popa .				
. .	. .			Vasile Popa. .	„	60		. . . .				

Numĕrul şi numirea Comunelor	Numirea Cătunelor saŭ Satelor	BISERICA cu HRAMUL	No. pogónelor de pămînt ce posedă	No. familii-lor: Familiĭ	No. familii-lor: Suflete	De către cine este întreţinută Bis rica	NUMELE şi PRONUMELE Preoţilor	Etatea	Cursul absolvit	Salariu pe an dupe Budget: Leĭ	Salariu pe an dupe Budget: B	No. pogónelor de pămîntŭ ce primesc
12. Micleştiĭ . .	Jigălia .	Cuv. Paraschiva .		83	371	de comună	Nu este preot, poporul se caută de preotul din Paşcani.			160		
. . . . .	Miclescii .	Săntu Nicolae . .		19	85		Nu este preot este ataşată de Paşcani			35		
. . . . .	Ţifu . .	Sănţiĭ Voevodĭ .		84	336		Nu este preot . .					
. . . . .	Stoeşesti .	Sănţiĭ Voevozi . .	640	140	600		Vasile Forţu . .	58	sist. vechiŭ	250		400
. . . . .	Suletea .	Săntu Nicolae . .		210	1116		Grigore Drangă . .	60	sist. vechiŭ	200		
							Gheorghe Popescu .	25	4 cl. sem.	200		
. . . . .	Giur. şi Gro.	Săntul Dumitrie .	320	60	246		Ión Chirciu . . .	60	sist. vechiŭ	200		160
. . . . .	Poienii .	Săntu Nicolae . .	640	30	123		Nu este preot . .			100		640
. . . . .	Găgeştii .	Săntu Nicolae . .	640	40	189		Constantin Guţu . .	25	4 cl. sem.	150		400
13 Roşieştiĭ . .	Roşieştii .	Pog. Săntului Duh.	1280	122	625		Gheorghe Antonescu .	26	„	300		640
. . . . .	Val. lui D.	Săntu Dimitrie .	640	81	309		Grigorie Neacşu . .	69	sist. vechiŭ	200		320
. . . . .	G. Idriciul	Săntu Nicolae . .	640	70	290		Const. Popa . .	23	4 cl. sem.	250		400
. . . . .	Dolhinii .	Adormirea M. Dom.		67	190		Ioniţă Balauru . .	75	sist. vechiŭ	200		
. . . . .	Idriciulŭ .	Sănţiĭ Voevodĭ . .		97	220		Dumitru Plesnicute .	37	clase catich.	250		
. . . . .	Radiul .	Săntu Nicolae . .	640	38	122		Nu este Preot . .					400
14. Albeştiĭ . .	Albescii .	Sănţii Voevodi . .		155	620		Dumitru Burghelea .	38	4 cl. sem.	300		
. . . . .	Albeştii .	Săntu Nicolae . .		155	625		Ion Burghelea . .	67	clase catich.	300		
. . . . .	Cornii .	Săntu Dimitre . .		210	840		Nicolae Dobrovici .	26	4 cl. sem.	250		
							Gheorghe Gârneţŭ .	58	clase catich.	250		
. . . . .	Vladnicu .	Adormirea . .		15	68		Nu este preot . .					
15. Tărziĭ . .	Tărzii .	Săntu Nicolae . .	640	110	480		Teodor Mihail . .	45	clase catich	300		320
. . . . .	Pâhna .	Sănţi Voevodi . .		48	192		Nu este Preot . .					
. . . . .	Zgura .	Pog. Săntului Duh		50	220		Ilarie Gheorghiu . .	68	sist. vechiŭ	200		
. . . . .	Oltenescii .	Adormirea . .		160	660		Theodor Thoma . .	55	clase catich.	200		
16. Budeştiĭ . .	Budescii .	Săntu Dimitrie .		84	340	de propriet.	Scarlat Gheorghe . .	30	4 cl. sem.	300		
. . . . .	Curtenii .	Sănţii Voevodi .		80	340		Constantin Ursicescu .	25	sist. vechiŭ	300		
. . . . .	Vineţeştii .	Săntu Dimitrie .		70	284		Simion Chiticu . .	30	4 cl. sem.	300		
. . . . .	Cordenii .	Sănţii Voevodi. .	640	41	180		Nu este Preot . .					400
. . . . .	Creţ. de jos.	Săntu Nicolae . .	640	124	552		Gheorghe Iftode . .	69	sist. vechiŭ	300		400
. . . . .	Creţ. de sus.	Sănţi Voevodi . .	640	151	606		Ion Thiron . . .	50	„	300		320
17. Tătăraniĭ . .	Tătăranii .	Săntu Ilie . .		190	765		Iòn Ccjanu . . .	25	4 cl. sem.	220		
. . . . .	Crăsnăşenii .	Săntu Nicolae . .		105	428		V. Căsănescu . .	34	„	200		
. . . . .	Leoştii .	Sănţii Voevodi. .		100	409		Gheorghe Butucŭ . .	55	sist. vechiŭ	200		
. . . . .	V. lui Bosie.	Sănţii Voevodi. .		40	170		Nu este Preot . .					
. . . . .	Giurgeştii .	Sănţii Voevodi. .		65	250		Nu este Preot . .					
. . . . .	Stroeştii .	Adcrmirea . .	640	80	350	»	Ion Gaiţă . . .	25	4 cl. sem.	300		400

Numele şi Pronumele Diaconilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B	No. pogónelor de pămênt ce primesce	Numele şi Pronumele Cântăreţilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B·	No. pogónelor de pămênt ce primesce	Numele şi Pronumele Paraclisiarchilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B·	No. pogónelor ce pămênt ce primesce	Observaţiunĭ
. .	. .				Gheorghe Mache.	practicant	60			Nu este paracles.					Biserica să
. .	. .				Th. Gheorghiţă .	»	60			. . . .					reparéḑă.
. .	. .				Nu sunt Căntăr.					. . . .					
. .	. ,				. . . .					. . . .					
. .	. .				Alexa Obreja .	»	100			. . . .					Este ataşată
. .	. .				Dim. Machedon .	»	100			. . . .					de Stoiceştĭ.
. .	. .				Spiridon Darie .	»	60		120	Dumitru Forţu .	4 cl. prim.				Biserica se
. .	. .				Ioan Luchian .	»	60		120	. . . .					ḑideşte din
. .	. .				Alecu Popa .	»	60			Theodor Mitrofan.					noŭ.
. .	. .				Gheorghe Popa .	»	60			. . . .	practicant				
. .	. .				Dimitrie Chirciu .	»	60		80	Nu este Peraclesi.					
. .	. .				Const. Chirciu .	»	60		80	. . . .					
. .	. ,				Nu sunt Căntăreţi.					. . . .					Ataşată de
. .	. .				Gavrilă Popa .	»	60		120	. . . .					Giurcanĭ.
. .	. .				V. Berghiu .	4 cl. prim.	60		120	. . . .					
. .	. .				Gh. Pr. Constant.	practicant	100		320	. . . .					
. .	. .				Iordache Alexand.	»	100		320	. . . .					
. .	. .				Ieni Diaconu .	»	50		160	. , . .					
. .	. .				Vasile Bostan .	»	50		160	. . . .					
. .	. .				Constantin Popa.	»	75		240	. . . .					
. .	. .				Vacant . .	»				. . . .					
. .	. .				Pavel Balauru .	2 cl. sem.	62	50		. . . .					
. .	. .				Vasile Balauru .	practicant	62	50		. . . .					
. .	. .				Ión Plesnicute .	2 cl. prim.	83	15		. . . .					
. .	. .				Vacant .					. . . .					
. .	. .				Grigore Plesnicute	practicant	83	15	240	. . . .					Ataşată de
. .	. .				Vacant . .					. . . .					Idriciu.
. .	. .				Gh. Burghelea .	practicant	50			. . . .					
. .	. .				M. Burghelea .	»	50			. . . .					
. .	. .				Gavrilă Burghelea	»	50			. . . .					
. .	. .				Const. Burghelea.	»	50			. . . .					
. .	. .				Gheorghe Balauru	»	50			. . . .					
. .	. .				Costache Balauru.	»	50			. . . .					
. .	. .				Th. Ţepeluşŭ .	»	50			. . . .					Ataşată de
. .	. .				Alecu Cernatu .	»	50		160	. . . .					Cornĭ.
. .	. .				N. Mogăldea .	»	50		160	. . . .					
. .	. .				Nu sunt Căntăreţi					. . . .					
. .	. .				Ión Mironu .	»				. . . .					
. .	. .				Vacant . .	»				. . . .					
. .	. .				Alecu Andronici .	»	30			. . . .					
. .	. .				Vacant . .	»				. . . .					
. .	. .				V. Vărvăscu .	»	100			. . . .					
. .	. .				Const. Trĭfanu .	»	100			. . . .					
. .	. .				Ion Mardare .	»	50			. . . .					
. .	. .				M. Hangaru .	»	50			. . . .					
. .	. .				Stefan Popa .	»	50			. . . .					
. .	. .				Ión Vasilliu. .	»	50			. . . .					Ataşată de
. .	. .				Gh. Cordaşu .	»	50		160	. . . .					Vineţeştĭ.
. .	. .				Panaite Zaharia .	»	50		240	. . . .					
. .	. .				Vacant . .	»				. . . .					
. .	. .				Gh. Orḑanŭ. .	»	50		160	. . . .					
. .	. .				Dimitrie Orḑanu .	»	50		160	. . . .					
. .	. .				Grigorie Hodorog.	»	50			. . . .					
. .	. .				Vasile Ciudin .	»	50			. . . .					
. .	. .				Constantin Chĭril.	»	50			. . . .					
. .	, .				Climinte Folescu.	»	50			. . . .					
. .	. .				Vasile Popa .	»	50			. . . .					
. .	. .				Gh. Popa . .	»	50			. . . .					
. .	. .				Teodor Buhăescu.	»	50			. . . .					Ataşată de
. .	. .				Ión Popa . .	»	50			. . . .					Storeştĭ.
. .	. .				Mardare Bociu .	»	50			. . . .					Idem
. .	. .				Gheorghe Tulbure.	»	50		120	. . . .					
. .	. .				Gheorghe Maleşŭ.	»	50		120	. . . .					

Numěrul şi numirea Comunelor	Numirea Cătunelor saŭ Satelor	BISERICA cu HRAMUL	No. pogónelor de pământ ce posedă	No. Familiilor: Familii	No. Familiilor: Suflete	De către cine este întreţinută Biserica	NUMELE şi PRONUMELE Preoţilor	Etatea	Cursul Absolvit	Salariul pe an dupe Budget: Leĭ	B.	No. pogónelor de pământ ce primesce
18. Boţeştiĭ	Boţeştii	St. Ion	640	100	425	de comună	Ccstantin Vasilache	27	4 cl. sem.	300		400
	Porcigenii	Săntu Nicolae		60	348	„	VRacoviţa	75	sist. vechiŭ	150		
	Găgeştii	Sănţiĭ Voevozĭ	640	150	625	„	Constantin Popescu	29	4 cl. sem.	300		320
	Plochii	Săntu Spiridon	640	65	260	„	V. Pamfiliŭ	60	sist. vechiŭ	150		320
19. Dolheştiĭ	Dolheştii	Inălţarea		170	695	„	Ión Stefanescu	65	clase catich.	300		
	Potrigul	Adormirea	640	150	608	„	Gh Gavrilescu	49	„	300		320
	Brădiceştiĭ	Buna vestire	640	200	848	„	Simion Ionescu	37	4 cl. sem.	300		320
	Buneştiĭ	Sănţiĭ Voevodĭ	640	165	665	„	V. Resminţa	64	sist. vechiŭ	300		240
							Gh.Resmiriţă	29	4 cl. sem.	300		240
20. Averestiĭ	Avereştii	Adormirea		80	330	„	Andrei Sevescu	45	„	250		
	Armăşenii	Sănţii Voevozi		70	280	„	Nu este preot					
	Tăbălăeştii	Sănţii Voevozi		108	425	„	Gheorghe Dimitrescu	31	„	300		
21. Covasna	Covasna	Săntu Nicolae	600	233	1048	„	Ioan Ghcoghiu	43	„	300		360
	Cosiea	Sănţiĭ Voevodĭ	680	130	508	„	Ión Ionescu	29	„	500		360
22. Răducănenii	Barga	Săntu Ioan	680	200	857	„	Gheorghe Ionescu	55	„	300		360
	Bohotinul	Săntu Nicolae	640	210	902	„	Grigore Didale	47	clase catich.	300		360
	G. Bohotin	Săntu Spiridon	280	64	278	„	Gheorghe Ionescu	24	4 cl. sem.	160		160
	Isaiea	Sănţiĭ Voevodĭ		71	266	„	Nu este Preot					
23. Grodeştiĭ	Grozeştii	Sănţiĭ Voevodĭ	640	41	400	„	Gh. Andriescu	32	„	250		520
	Colţi Cornii	Sănţiĭ Voevodĭ	640	40	110	„	Gh. Romano	30	„	200		440
	Sălăgeniĭ	Sănţiĭ Voevodĭ	640	60	189	„	Alexandru Dăscălescu	28	„	200		360
	Sberóea	Săntu Nicolae	640	130	430		Dimitrie Theodoresu	36	„	250		360
	Scoposeniĭ	Sănţiĭ Voevodĭ	640	109	529	„	Ión Ionescu	42	clase catich.	250		360
24. Cosmeştiĭ	Mogna	Sănţiĭ Voevodĭ	1360	320	1291	„	Stefan Andriescu	33	4 cl. sem.	320		480
							Stefan Ciocoiu	23	„	320		480
	Cosmeştii	Sănţii Voevodiĭ	1360	273	1211	„	Grigore Pavlov	52	clase catich.	300		480
							Gh. Mardare	37	4 cl. sem.	300		480
	Podol. de s.	Sănţii Voevodi	680	176	739	„	Ión Bătcă	58	clase catich.	350		320
	Podol. de j.	Sănţii Treĭ Ierarchĭ	680	176	708	„	Gavrilă Chinan	34	4 cl. sem.	350		340
24. Păhneştiĭ	Păhneştii	Sănţii Voevodi	680	134	505	„	Gheorghe Oniţa	40	„	300		680
	Fundătura	Săntu Nicolae		101	337	„	Const. Cosma	27	„	404		
	Duda	Adormirea	680	128	517	„	Gh. Ionescu	38	„	250		360
	Novacii	Sănţiĭ Voevodi	680	51	217	„	Nu este preot					360
26. Drăncenii	Arsura	Săntu Nicolae	680	94	390	„	Dimitr. Lupu	24	„	300		460
	Cot. Gherm.	Săntu Nicolae		118	495	„	Nicolae Vasilescu	38	„	300		
	Răşestii	Sănţiĭ Impăraţiĭ	680	110	851	de propriet.	Alex. Maleş	30	„	141		360

Numele şi Pronumele Diaconilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leï	B.	No. pogónelor de pămĕnt ce cultivă	Numele şi Pronumele Cântăreţilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leï	B.	No. pogónelor de pămĕnt ce cultivă	Numele şi Pronumele Paraclisiarchilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leï	B.	No. pogónelor de pămĕnt ce cultivă	Observaţiunï
. . .	. .				Dimitrie Racoviţă.	practicant	50		240	. . . .					
. . .	. .				Vacant . .					. . . .					
. . .	. .				Nu sunt Căntăreţĭ					. . . .					
. . .	. .				Gherasim Bogoşŭ.	„	50		160	. . . .					
. . .	. .				Dimitrie Pruténu.	„	50		160	. . . .					
. . .	. .				Th. Bălanŭ. .	„	50		160	. . . .					
. . .	. .				Gh. Panfilŭ .	„	50		160	. . . .					
. . .	. .				Th. Cosman .	„	50			. . . .					
. . .	. .				Gh. Tanasu .	„	50			. . . .					
. . .	. .				Ión Andriuţa .	„	50		160	. . . .					
. . .	. .				Gh. Panfilu . .	„	50		160	. . . .					
. . .	. .				Daniil Sboiu .	„	50		160	. . . .					
. . .	. .				Gh. Sboiu . .	„	50		160	. . . .					
. . .	. .				Vasile Nacu. .	„	50		80	. . . .					
. . .	. .				Vasile Platon .	„	50		80	. . . .					
. . .	. .				Ión Chiriacu .	„	50			. . . .					
. . .	. .				Vacant . .					. . . .					
. . .	. .				Zaharïa Măndru .	„	50			. . . .					
. . .	. .				Vasile Dascălul .	„	50			. . . .					
. . .	. .				Ión Pivnicieru .	„	50			. . . .					
. . .	. .				Matei Popa. .	„	50			. . . .					
. . .	. .				Stef. pr. Isache .	„	100		80	. . . .					
. . .	. .				N. sin Alexandru .	„	100		80	. . . .					
. . .	. .				Gheorghe Ionescu.				170	Gh. a Stefanei .	Nu ştie carte				
. . .	. .				Simon Grigorïu .				170	. . . .					
. . .	. .				Dimitru Ionscu .	„	100		160	. . . .					
. . .	. .				Alexandru Ionescu.	„	100			. . . .					
. . .	. .				Const. Thiron .	„	125		80	. . . .					
. . .	. .				N. Thiron . .	„	125		80	. . . .					
. . .	. .				Ión Harnagea .	„	41		60	. . . .					
. . .	. .				Dimitrie Zgogu .	„	41		60	. . . .					
. . .	. .				Anatase Popa .				80	. . . .					Ataşată de gura Bohotinuluĭ.
. . .	. .				Vacant . .					. . . .					
. . .	. .				V. pr. Grigore .	„	50		120	Const. Alexiu .	„				
. . .	. .				Vacant . .					. . . .					
. . .	. .				Grigore Agape .	„	50		120	. . . .					
. . .	. .				Alecu Romano .	4 cl. prim.	50		120	. . . .					
. . .	. .				Alex. Dascălescu .	„	50		320	. . . .					
. . .	. .				Vacant . .					. . . .					
. . .	. .				Gh. Sărbu . .	practicant	50		170	. . . .					
. . .	. .				Thimoti Miron .	„	50		170	. . . .					
. . .	. .				Dimitrie Maciucă.	„	50		120	. . . .					
. . .	. .				Gri Vasiliu . .	„	50		120	. . . .					
. . .	. .				Andrei pr. Gheor.	„	150		200	Năst. Pr. Theodor.	practicant	50			
. . .	. .				N. pr. Teodor .	„	150		200	. . . .					
. . .	. .				Gh. Agape . .	„	150		200	Ión Bratu . .	Nu ştie carte	40			
. . .	. .				Const. A. Istrate .	„	150		200	. . . .					
. . .	. .				Vasile Hariton .	„	150		160	Const. Mitofan .	„	40			
. . .	. .				Sandu Grigoriu .	„	150		160	. . . .					
. . .	. .				Gh. Alixandru .	„	150		170	Nu este Paracles.					
. . .	. .				Const. Popa. .	„	150		170	. . .					
. . .	. .				Conşt. Antonie .	„	118			. . .					
. . .	. .				Ion Negrea . .	„	118			. . .					
. . .	. .				Nu este Căntăreţ.					. . .					
. . .	. .				Iordache Ciobanu.				160	. . .					
. . .	. .				N. Pamfil . .				160	. . .					
. . .	. .				Alecu Crăsneanu.				160	. . .					Ataşată de Duda.
. . .	. .				Const. Savin .				160	. . .					
. . .	. .				Gh. Stefan . .		100		160	. . .					
. . .	. .				Enache Bărcă .	„	100		160	. . .					
. . .	. .				Simion Popa .	„	100			Mihai Casan .	practicant	30			
. . .	. .				Mihaiu Ionescu .	„	100			. . . .					
. . .	. .				Const. Maleşŭ .	„	70	50	160	Nu este Paracles.					

Numĕrul şi numirea Comunelor	Numirea Cătunelor saŭ Satelor	BISERICA cu HRAMUL	No. pogónelor de pămănt ce posedă	No. Familii-lor: Familii	No. Familii-lor: Suflete	De către cine este întreţinută Biserica	NUMELE şi PRONUMELE Preoţilor	Etatea	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget: Leĭ	B	
	Râpile	Săntu Spiridon.	400	65	220	de comună	Andronache Trifan	55	clas. catihet.	300		
	Pogăneştiĭ	Săntu Nicolae .	960	109	520	„	Irimia Luca.	50	sistem vechĭ	300		
						de propriet.	Varlam Dumitru..	60	clase catich.	300		
	Ghermănştii	Săntu Spiridon.	1360	320	1182	de comună	Ión Loghin .	42	4 cl. semin.	300		
							Gheorghe Negru .	65	sistem vechĭ	300		

DISTRICTU

PLA

1. Com. Urbeĭ Vasluĭ .	Oraş. Vaslui	Tăerea cap. St. Iòn .		1800	5400	de comună	Iconom, Cost. Focşea .	58	7 cl. primar.	240		
							Gh. Plăvănescu .	68	sistem vechĭ	240		
							Ierom. Anania Mogoş .	46	„	240		
		Adormirea M. Dom .					Vasile Pătrunsu .	60	„	240		
							Vasile Mihailescu.	50	scóla catich	240		
							Dumitru Galerie .	24	4 cl semin.	240		
2. Buda Rafailă .	Rafailă	Sănţi Voevoḑi .	680	185	824	„	Stefan Mihailescu .	38	„			4
	Ruda .	Săntu Nicolae .	680	135	675	„	Ion Bălăuţă.	35	„			4
	Osescii	Sănţii Voevoḑi.		300	1800	„	Gheorghe Acsinte	47	şcóla catich.			
							Gheorghe Mardare	74	sc. setéscă v.			
3. Buhăeştiĭ	Buhăeştiĭ	Adormirea M. Dom.	680	185	862	„	Ión Gheorghescu .	35	5 cl. semin.			3
	Unceştii	Adormirea M. Domn.		120	440	„	Gheorge Tănjală .	48	scóla catich			
	Măcreştii	Arhidiaconu Stefan .	680	19	83	de propriet.	Ierom. Paraimon Adam.	37	sc. setéscă			3
	Vulturesciĭ .	Săntu Nicolae .	680	108	445	de comună	Ión Rusu .	70	scóla catich.			4
4. Barḑeştiĭ	Bărḑeştiĭ	Naşterea M. Domnul.	680	60	260	de propriet.	Gheorghe Maxim.	48	„			48
	Tacmăneştii	Sănţii Voevoḑi.		67	295	de comună	Vacant					
	Brăhăşoiŭ .	Săntu Nicolae .	680	62	290	„	Teodor Roşu	60	„			60
	Canţelăreşiĭ	Săntu Nicolae .	680	26	145	de propriet.	Grigore Brănză .	42	4 cl. semin.			56
							Vacant.					48
	Dobroslovesi	Săntu Dimitrie	680	46	241	de comună						
	Munteneştii.	Sănţii Voevoḑi.		42	185	„	Gheorghe Onŭ .	45	scóla catich.			
5. Deleştiĭ.	Făstăcii	Săntu Nicolae .	1360	171	667	de stat	Ión Roscinu.	25	4 cl. semin.	600		48
							Pavel Manoilescu.	22	„	600		48
	Cosmeştii .	Săntu Niculae .		100	307	de comună	Costache Stefănescu .	25	„			
	Băleştii	Adormirea M. Dom .		126	432	„	Vacant					
	Deleştii	Buna Vestire .	680	91	358	„	Dimitrie Mironescu .	26	„			480
	Albeştii	Sănţii Voevoḑi .		52	200	de propriet.	Vacant					
	Rădueştii .	Săntu Gheorghe		99	328	de comună	Vacant					
	chetreştiĭ .	Adormirea M. Domn.		100	350	„	Vasile Călugărian	46	scóla catich.			
6. Rediŭ	Baltenii	Adormirea M. Dom .	1360	180	768	„	Ioan Jipie .	26	7 cl. semin			880
	Mărăşenii .	Săntu Dimitrie.	680	177	447	„	Niculae Moisa .	24	6 cl. semin.			480
							Iconom. Stefan Onŭ .	56	scóla catich.			480
	Brodoc	Săntu Gheorghe	680	118	450	de propriet.						
	Rediu.	Săntu Haralambie	680	131	524	de comună	Vacant					480
							Ioan Pesteru .	60	„			480
	Puşcaşiĭ	Săntu Nicolae .	680	120	416	„						

dupe Budget	No. pogónelor de	Numele şi Pronumele Diaconilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B.	No. pogónelor de pămînt ce cultivă	Numele şi Pronumele Cântăreţilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B.	No. pogónelor de pămînt ce cultivă	Numele şi Pronumele Paraclisiarchilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B.	No. pogónelor de pămînt ce cultivă	Observaţiunĭ
B																	
		Nu este Diacon						practicant				Nu este Paracliser					
							Const. Popa	„	100		80 p.						
0	2						Gh. Bărcă	„	100		80 p.						
							Mihaiu Proca	2 cl. semin.	100		160	Ion Arapu	practicant				
0	4																
0	4						Ión Vasiliu	„	100		140	N. Dudeanu.	„	80			
0	2	N. Vereanu	4 clase sem.	200			V. Gh. Mihaiŭ	practicant	100		140						
0	2																

TU

VASLUIU

PLA

STEVNICU

dupe Budget	No. pogónelor de	Numele şi Pronumele Diaconilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B.	No. pogónelor de pămînt ce cultivă	Numele şi Pronumele Cântăreţilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B.	No. pogónelor de pămînt ce cultivă	Numele şi Pronumele Paraclisiarchilor	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ	B.	No. pogónelor de pămînt ce cultivă	Observaţiunĭ
							Theodor Negură	4 cl. primar.	300			(Semion Popa	şcóla setéscă	120			Biserica din Vasluiŭ n'aŭ pămêntu hetărît de legea rurală.
)		Zinovie Popes.	scólă setéscă	384			Ión Turcan	scóla catich.	180			(Vasile Luca	„	120			
)																	
)		Cost. Cordaş	4 cl. semin.	384			Dumitru Cosma	4 cl. primar.	240			(Gheorghe Cârlan,	„	120			
)							Nicolae Pătrunsu.	„	150			(Gheorghe Popa	„	120			
)												(					
)							Gheorghe Barabul	3 cl. prim.	30		200						
	48						Timofti Prisecariu	scólile vechĭ	30		200						Acéstă Bis' nu are păm. fiind moşiea rădăşască.
	48						(Ión Trofin	„									
							(Dumitru Mardare	„	40								
							(Theodor Popovici.	4 cl. primar.			180						
	36						(Costache Dascălu	scólă setéscă			160						Moşie Rădăşască.
							Vasile Popa	„									
							(Mihalache Alexa.	„			120						
	32						(Ión Popa	„			80						
							Vasile Agape	„			200						
	48						(Gheorghe Dascăl.	„			120						
	48						(Ión Maxim.	„			80						Idem
							Costache Tiron	„									
							(Ión Calciu.	„			80						
	60						(Niculae Popescu.	3 cl. primar.									
							(Ión Timofti	scóla setéscă			120						
	56						(Ioan Brăndă	„									
							Ión Voicu	„			80						
	48						Vasile Iordăchescu	„			120						
							Ioan Sărbu	„									Idem
							Nicolae Pavel	„									
							(Ioan Fânână	„	372		200	Grigore Pangati	3 cl. prim.	216		40	
	48						(Ioan Pangrati	„	306		160						Acéstă Bis nu are păm fiind moşiea rădăşască.
	48						(Gheorghe Popovi.	„									
							(Gheorghe Diacon.	„									Idem
							(Gheorghe Plopan.	„									
							(Ión Varlan	„									
							(Grigore Ursache.	„			120						
	480						(Ioan Popa				80						
							Vacant	„									Idem
							Vasile Lavric	„									
							Ioan Lavric	„									
							(Ioan Nechita	„			240						
	880						(Petrache Mihalce	4 cl. primar.			240						
							Ioan Varlanŭ	scólă setéscă			200						
	480						(Ioan Maximu	„			120						
	480						(Niculae Dascalu.	„			80						
							Vacant				200						
	480						Nicolae Andriescu	„			120						
	480						Gheorghe Burcă	„			80						

Numĕrul şi numirea Comunelor	Numirea Cătunelor saŭ Satelor	BISERICA cu HRAMUL	Numĕrul pogónelor de pământ ce posedă	No. Familiilor Familiĭ	Suflete	De către cine este întreţinută Biserica	NUMELE şi PRONUMELE Preoţilor	Etatea	Cursul absolvit	Salariul pe an dupe Budget Leĭ B.	No. pogónelor de pământ ce primesce
											PLAS
7. Codăeştiĭ	Codăeştiĭ	Sănţiĭ Treĭ Ierarchĭ	680	181	689	de comună	(Iconom Adam Pătraşcu	56	scola catich.		48
							(Ioan Lapteş	36	4 l. semin.		
	Gherghelеŭ	Sănţiĭ Voevoḑĭ	680	76	287	„	(Ioan Dumitriu	70	şcólă setéscă		44
	Serbotescіĭ	Săntu Nicolae	680	67	303	„	Panait Cotae	45	5 cl. semin.		52
8. Surăneştiĭ	Ciorâţa	Săntu Ión Botezătoru		56	226	de propiet.	Stephan Graner	22	4 cl. semin.		
	Dăneşteĭ	Săntu Nicolae		161	589	de comună	(Gheoăghe Ardare	46	cóla catich.		
	„						(				
	Surăneştiĭ	Adorm. Maiceĭ Dom.	680	133	523	de propiet.	Vacant				
	RediŭBurchi	S. Im. Const. şi Elena	680	78	331	de comună	„				
	Mirceştiĭ	Sănţiĭ Voevoḑĭ		118	436	„	(Mihaĭ Agapi	35	4 cl. semin.		
	Tăcuta	Săntu Gheorghe	680	123	515	de propret.	(Gheorghe Ciurescu	31	„		
	Focşaşca	Sănţi Voevoḑĭ	680	51	150	de comună	Vacant				
9. Dămăcuşeneĭ	Tufeşti de s.	„	680	57	257	„	(Vacant				
	Bodeştiĭ	Cuviósa Paraschiva	680	46	165	de propiet.	(Vacant				
	Scanteia	Sănţiĭ Voevoḑĭ	680	25	104	de comună	(Stephan Mogulescu	23	„		36
	Rediŭ scânt.	Aparţin la Bis Schânteia									
	Sasova										
	Dracsineĭ	Săntul Nicolae	680	93	370	„	(Vasile Ciurcscu	30	„		36
	Tufeşti de j.										
	Cârleştĭ	„	560	39	135	„	Vacant				
10. Valea-ră	Valea ră	Adorm. Maiceĭ Dom.	1360	150	600	„	(Niculae Arseni	22	„		48
							(Vasile Arseni	47	scóla catich.		48
	Fereşteĭ	Săntul Nicolae	680	175	700	„	(Ştephan Tabuşca	63	scólă setéscă		40
	Portariĭ	Săntul Gheorghe		78	312	„	(Vacant				
	Móra Domn.	Sănţiĭ Voevoḑĭ	680	17	340	„	Gheorghe Prutianu	50	scóla catich.		40
11. Telejna								68	scóla setéscă		
								60	„		
	Zepodeniĭ	Săntul Nicolae		225	990	„	(Ión Bălănţe bătrânu	40	4 cl. semin.		
	Telejna	Sănţiĭ Veovoḑĭ		33	150	„	(Grigore Islomen				
	Tătăraniĭ	Adorm. Maiceĭ Dom.		70	260	„	(Ión Bălăuţe tânĕrul	37	„		
	Buucăria	Sănţiĭ Voevoḑĭ		45	225	„	Vacant				
							Mina Bălăuţe				
	Berósa	Sănţiĭ Voevoḑĭ		70	350	„	(Vacant	25	„		
	Boţóe.	Săntu Nicolae		45	125	„	(Ioan Mancilescu				
	Răşcaniĭ										
	Ciofeniĭ						Vacant				
											PLAS
12. Soleştiĭ	Bouşoriĭ	Săntu Nicolae		120	400	de comună	(Vacant				
	Valea Siligt.	Săntu Nicolae	320	100	380	„	(Costache Stratulat	40	scóla catich.		28
	Toleştiĭ	Săntu Gheorghe	1360	120	480	de propiet.	(Gheorghe Tonegariŭ	25	4 cl. semin.		68
	Stioboraniĭ	Săntu Nicolae	680	99	367	de comună	(Ioan Vasilache	24	„		36
	Băltăteĭ	Săntu Nicolae	680	112	400	„	(Vacant				

CUVÈNTU

LA

DUMINECA A III-a DIN SANT. ȘI MARELE POSTU

PRONUNȚATU LA BIS. NECORIȚIA IN TATARAȘU. — 1873.

«Ce va folosi omuluĭ de arŭ câștiga lumea tótă, éră sufletulŭ seŭ își va perde; seŭ ce schimbŭ va da omulŭ pentru sufletulŭ seŭ? (Marc. VIII. 36—37)».

De mare importanță este sensulŭ cuvintelorŭ Evangelieĭ de astă-ḑĭ, frațilorŭ creștinĭ, și póte maĭ misteriosŭ chiarŭ de câtŭ miraculósele cuvinte scrise odinióră pre plafondulŭ Palatuluĭ regeluĭ Babilonuluĭ Baltazarŭ, căruĭa, pre cândŭ se afla în miḑloculŭ a o mie de nobilĭ aĭ imperiuluĭ sĕŭ bănchetuindŭ de maĭ multe ḑile în totŭ desfrĕulŭ moravurilorŭ Asiatice, de-o-dată pre neasceptate ințeleptulŭ profetŭ Danielŭ ĭĭ presupuse că regatulŭ sĕŭ s'a împărțitŭ, și s'a datŭ Perșilorŭ și Meḑilorŭ. Acele cuvinte déră interpretate de inspiratulŭ de D-ḑeŭ Danielŭ, eraŭ preḑicerea, totaleĭ perderĭ a regatuluĭ Babilonénŭ în persóna fiĭuluĭ teribiluluĭ împăratŭ Nabuchodonosorŭ. Apoĭ cuvintele Evangeliuluĭ de astă-ḑĭ: «ce va folosi omuluĭ de arŭ câștiga lumea tótă, éră sufletulŭ sĕŭ îșĭ va perde», nu sunt ele óre preḑicerea destinuluĭ viețeĭ, nu a regilorŭ séŭ a cutăria orĭ cutăria persóne, ci a tuturorŭ ómenilorŭ cariĭ locuescŭ pre pămêntŭ, éră maĭ alesŭ a nóstră celorŭ ce ne numim creștinĭ, dupre cum ḑice totŭ D-lŭ Is. aĭurea, că de nu așĭ fi venit și nu așĭ fi spus lorŭ, pĕcatŭ nu arŭ avea? și care óre să fie acéstă destinație înaltă, acéstă menire misteriósă a viețeĭ omenescĭ, în câtŭ décă arŭ pune cine va într'o cumpănă ca unŭ globŭ de aurŭ, întréga sferă pămêntéscă în scopŭ de a o câștiga, éră de alta parte sufletulŭ séŭ în risiculŭ de al perde, Mântuitorulŭ lumeĭ, — D-ḑeulŭ între ómenĭ Is. Christos — nicĭ cum nu se îndoesce a pronunța sentența că nu va folosi omulŭ nimica de arŭ câștiga lumea, éră sufletulŭ îșĭ va perde. Să reflectămŭ decĭ frațilorŭ creștinĭ, puçine momente la acéstă măréță destinațiune a omuluĭ, și póte se putem ajunge la ințelegerea acesteĭ enigme profunde și grea de priceputŭ pentru ómenĭ că nimica nu este în lumea acésta așia de preciosŭ în ochiĭ creatoruluĭ universuluĭ, care să se pótă preschimba, cu sufletulŭ nostru. Eară pentru ca acéstă cestiune să o putem lămuri și pĕtruude maĭ bine, să

vedem : *ce însémnă şi ce este lumea în înţelesulŭ Evangelicŭ*, şi *ce este sufletulŭ nostru respectivŭ de acéstă lume,* pre care noĭ prea multŭ o ĭubimŭ, éră Evangelia ni spune că chiarŭ de, am căştiga-o întrégă ca proprietate a nóstră, *nimica nu amŭ folosi în comparaţiune cu perderea sufletuluĭ nostru.*

I.

Orĭ-şi-ce fiinţă este menită a se desvolta dupre natura sa în elementulŭ special ce se revérsă ca o atmosferă în gĭurulŭ substanţeĭ sale. Paserile în aerŭ, ómeniĭ şi animalele pre pămêntŭ şi în aerŭ, pesciĭ în apă, &c. &c. De aicĭ urmézĕ că omulŭ ca corporalŭ, are o mare şi absolută necesitate de materie; nu se póte despărţi de dênsa, este în dreptŭ a se bucura şi usufructua de ea. Insuşĭ Scriptura ḑice că D-ḑeŭ creândŭ pre omŭ la pusŭ în Paradisŭ, în grădina cea maĭ frumósă ce omulŭ şĭaŭ pututŭ imagina, că a pututŭ eşi din mânile perfecte ale Creatoruluĭ. Apoĭ orĭ câtŭ de înflorită şi îmbucurătóre arŭ fi o stare materială, nu póte dura multŭ timpŭ, pre de o parte că conţine în sine principiulŭ de mutabilitate, éră pre de alta că însuşĭ omulŭ tinde de a o modifica prin gustulŭ seŭ celŭ multŭ variabilŭ şi prin curiositatea înăscută de a încerca binele şi rĕulŭ, fĕră care se crede ca totŭ déuna îĭ lipsesce ceva. In câtŭ aşĭ putea ḑice că óre-cum amŭ fostŭ predestinaţĭ a agĭunge la starea actuală a societăţeĭ nóstre materiale; şi care,—ce ḑicŭ eŭ actuala?—de sigurŭ că durézĕ de maĭ multe miĭ de anĭ în condiţiunĭ analóge séŭ póte şi maĭ rele. Déră tocmaĭ acésta este, fraţilorŭ creştinĭ, cea ce în Evangeliĭ se numesce lume şi pre care ni este interḑisŭ de a face tóte chipurile spre a o dobândi. Cum? s'arŭ părea ceva contraḑicĕtoriŭ, ca noĭ ómenĭ corporalĭ să înlăturăm materia ce susţine corpurile nóstre, să objectămŭ societatea omenéscă, care este unŭ arangĭamentŭ armoniosŭ şi o echilibrare maĭ multŭ séŭ maĭ puçinŭ justă a tuturorŭ intereselorŭ materiale a diferitelorŭ clase de ómenĭ; aşa că în modŭ reciprocŭ uniĭ prin producţiunile lorŭ suplenindŭ necesităţile altora, precum într'o machină artificiósă rótele se mişcă unele pre altele, îndată ce va lipsi unulŭ din factoriĭ producătorĭ séŭ echilibratorĭ, cum de ex: să lipséscă plugarulŭ orĭ bancherulŭ, judecătorulŭ orĭ administratorulŭ, îndată tótă machina societăţeĭ omenescĭ, ce se numesce statŭ, nu maĭ de câtŭ va sta pre locŭ, şi va da semne că este stricată: prin revoluţiunĭ publice, conflicte între particularĭ, desordinĭ in genere, ce arată că armonia între clasele sociale s'a derangĭatŭ, şi equilibrulŭ intereselorŭ materiale s'a nimicitŭ.

Fără îndoĭală, décă tótă menirea omuluĭ în lumea acésta arŭ sta numaĭ în simplu rolulŭ de a produce,—uniĭ pentru alţiĭ, — cele necesare spre nutrire, şi învesmêntare; de a fabrica objecte ce înlesnescŭ unŭ traiŭ maĭ veselŭ, maĭ abondentŭ şi maĭ resfăţatŭ. de sigurŭ că în acestŭ casŭ lucrulŭ celŭ maĭ nemeritŭ arŭ fi ca fie-cine alegânduşĭ o clasă în societate maĭ convenabilă cu capacitatea şi plăcerile sale, să se simţă în totulŭ satisfăcutŭ cu sineşĭ, cu cariera în care l'a aruncatŭ sórta, cu starea sa sĕracă séŭ avută, cu masa sa frugală séŭ luxuriósă, cu posiţiunea sa comodă de stăpânŭ séŭ strîmtorită de servŭ,ĭ fĕră a maĭ căuta necontenitŭ prin unŭ neastêmpărŭ óre-cum copilărescŭ, cum uniĭ să întrécă pre alţiĭ în plăcerĭ, avuţiĭ, luxŭ, preumblărĭ, voĭagĭurĭ, balurĭ şi înfinite alte chipurĭ, care de care maĭ extravagante; prin care voescŭ aşĭ sătura o poftă, unŭ dorŭ ce consumă, chinueşte, şi lasă ómenilorŭ în viaţă unŭ deşertŭ

ce nu-lŭ maĭ potŭ împlea, orĭ câte arŭ aduna eĭ în lumea acésta cu dreptulŭ séŭ cu nedreptulŭ. O ! Apoĭ tocmaĭ acéstă poftă de a avea totŭ maĭ multŭ, acéstă cupiditate, ce împinge pre ómenĭ în a se desbrăca uniĭ pre alţiĭ şi a profita numaĭ uniĭ cu dauna altora, acéstă mândrie desfrânată ca avuţiĭ şi puterniciĭ să considere pre ceĭ lipsiţĭ şi slabĭ ca fiinţĭ netrebnice şi inferióre, facŭ ca armonia socială să se descordézá şi disfigurézá prin prădăciunĭ, hoţiĭ, ucideri între ómeniĭ privaţĭ, prin certe, resbele şi conquiste între popóre, aşea că pre de o parte : pentru naţiunĭ istoria, éră pentru individe justiţia este registrulŭ, barometrulŭ celŭ maĭ bunŭ, unde se póte constata armonia şi equilibrulŭ intereselorŭ materiale ale societăţilorŭ omenescĭ. Şi din nenorocire la noĭ Româniĭ, creştinĭ ortodocşi, justiţia, ce constată în tótă ḑiua delicte şi crime totŭ maĭ numeróse şi maĭ crâncene, ne demunstră maĭ luminosŭ de câtŭ sórele, că décă este ca omulŭ să-şĭ pue tóte speranţele sale numaĭ în ceea ce póte opţinea în lumea acésta, şi să-şĭ facĕ fericirea şi resfăţarea vieţeĭ săle numaĭ din cele ce se petrecŭ înaintea ochilorŭ luĭ în societatea actuală; apoĭ, dupre ḑisa Evangelieĭ de astă-ḑĭ, unulŭ ca acela în zadarŭ sperézá; căcĭ nimicŭ din ce vĕdŭ ochiĭ, şi gustă simţirile nu-lŭ vorŭ satisface; éră doveḑĭ pipăite la acésta sunt : împăraţiĭ, regiĭ ce din anŭ în anŭ îşĭ părăsescŭ tronurile lorŭ; nobiliĭ şi avuţiĭ ce pre tótă ḑioa sărăcescŭ şi esŭ falitĭ; oraşeniĭ, pre cariĭ, pre de o parte dările impuse, pentru înfrumuseţarea oraşelorŭ, éră pre de alta luxulŭ bărbaţilorŭ, nefinitele mode ale femeilorŭ, îĭ ducŭ cu totulŭ la ruină, în câtŭ nicĭ-o-dată nu'ĭ maĭ auḑi că aŭ de ajunsŭ; agricultoriĭ, pre cariĭ secetele şi scumpetea munceĭ, îĭ facŭ a remânea lipsiţĭ şi de pânea ḑilnică. Eată acésta este lumea pre care o ĭubim şi în care soim a ne salva viaţa; de aceĭa Evangelia ḑice : «Cine va voi aşĭ mântui viaţa sa în lumea acésta, perde-o-va pre ea».

v Ei bine ! póte arŭ ḑice cineva că vorbindŭ astfelŭ amŭ făcutŭ numaĭ potretulŭ celŭ descoloratŭ şi urîtŭ alŭ societăţeĭ, şi póte că lumea nu-i aşia de négră, cum până acum am representat-o. —Să ne punemŭ déră în altă ipoteză, să considerăm şi partea cea bună a lumeĭ. Fórte bine ; presupunŭ că tuturorŭ omenilorŭ şi claselorŭ sociale le merge bine ; că muncitorulŭ lucrează cântândŭ şi-şĭ ĭea plata sa întreită ; că agricultorulŭ adună recolte, încâ ŭ strică grânarele vechĭ si-şĭ fabrică altele totŭ maĭ marĭ ; că oraşeniĭ petrecŭ nu maĭ prin grădini, în balurĭ şi teatre ; că nobiliĭ şi avuţiĭ totulŭ avêndŭ de-agata şi înabondenţia cutrieră din ţéră în ţéră înpinşĭ de curiositate a vedea totŭ lucrurĭ noĭ ; că înfine regiĭ şi împăraţiĭ plinĭ de gloria militară mândri de lărgimea împărăţielorŭ lorŭ, superbi de ascultarea supuşilorŭ, voiescŭ totŭ exposiţiunĭ universale , la care cu falâ îşĭ desfăşură tótă fericirea de care sunt inconjuraţĭ eĭ şi supuşiĭ lorŭ. Fără a contraḑice, şi acestea suntŭ fase din viaţia omenéscă, şi póte tocmaĭ aşia cum D-ḑeŭ a voitŭ, ca omeniĭ totŭ deauna satisfăcuţĭ, necontenitŭ să-ĭ mulţumească, şi rugele lorŭ către elŭ să fia ca armoniosulŭ şi incântătorulŭ concertŭ al paserilorŭ primăvéra. Déră la urmă care este resultatulu finale al acesteĭ lumĭ fărmecătóre şi de care ne alipimŭ cum se alipescŭ mirele de mirésa sa ?. Scriptura ḑice : «cândŭ dobandimŭ lumea atuncĭ în grópă ne sălăşluimŭ»! Vedeţi déră că din orĭ-ce punctŭ, bunŭ saŭ reŭ, am considera lumea, ea nu ne póte satisface nicĭ pre noĭ ómeni icorporalĭ ; cu câtŭ maĭ puçinŭ pretŭ a putută a se areta ea în ochiĭ D-luĭ Is. D-ḑeŭ omulŭ, carele venindŭ în lume spre a reforma nu forma esterióră a societăţeĭ omenescĭ, ci, spre a lumina a purifica şi restaura icóna divină ce se află în omŭ, a strigatŭ înaintea discipulilorŭ şi a mulţimeĭ ce-

lŭ înconjura : ce va folosi omuluĭ de arŭ căstiga lumea tótă, éră sufletulŭ seŭ îşĭ va perde» ; séŭ ce schimbŭ va da omulŭ pentru sufletulŭ sĕŭ?».

II.

Acum, fraţilorŭ creştinĭ cândŭ amŭ vĕḑutŭ că décă vomŭ mărgini destinaţia omuluĭ în lumea acésta numaĭ, resultatulŭ finalŭ şi înspăĭmântătorŭ va fi mórtea, se cuvine a căuta şi a cerceta în noĭ înşine nu cum va se află ceva, care să trécĕ preste acéstă materie schimbătóre şi peritóre, care este numaĭ unŭ miḑlocŭ de desvoltare aci josŭ; precum pentru omiḑĭ figura lorŭ de verme, orĭ-câtŭ de colorată şi curiósă la vedere s'arŭ părea, este numaĭ unŭ mijlocŭ spre a se desvolta în urmă din ele, alte fiinţe maĭ frumóse şi maĭ aerice — fluturiĭ. In adevĕrŭ cum vom esplica nematerialele ideĭ ce necontenitŭ trecŭ şi se află în capetele ómenilorŭ, ordinarĭ, învĕţaţĭ şi filosofĭ cariĭ de miĭ de anĭ le-aŭ depusŭ prin cărţĭ, şi cu care s'aŭ umplutŭ Bibliotecele? Cum veţĭ interpreta acéstă agerime a minţeĭ omenescĭ, superióră materieĭ, şi prin care înţelege cursulŭ sóreluĭ, a lumeĭ, alŭ stelelorŭ; figura lorŭ, mărimea şi întinderea înmensulŭ universŭ? Cuĭ vom atribui puterea cugetătóre şi învĕţătóre din ómenĭ, ce aŭ aflatŭ artele şi messeriele prin care a domolitŭ sieşĭ natura, în câtŭ se îmbracă maĭ frumosŭ de câtŭ unŭ păunŭ, alérgă din ţéră în ţéră pre calea ferată ca unŭ altŭ Ilie cu caru şi cu caĭ de focŭ; trece cu picióre neudate nu marea Roşiă, déră Océnurile lumeĭ întregĭ, îngrozindŭ prin iuţéla sa monstrurile marine, şi în fine percurge maĭ răpide de câtŭ fulgerulŭ spacĭulŭ globuluĭ pămêntescŭ dândŭ sborŭ cugetăreĭ sale prin scânteia electrică a Telegrafuluĭ? La cine vom raporta tóte aceste fenomene admirabile a minţeĭ omenescĭ? La materia corpuluĭ, care după câţĭ-va anĭ finesce prin a deveni ţĕrină în mormêntŭ?— să nu ne amăgimŭ, însultândune pre noĭ înşine atâtŭ de amarŭ! Aceste calităţĭ prin care omulŭ dovedesce că este superiorŭ şi domnŭ pre pămêntŭ, suntŭ atributele icóneĭ Dumneḑeescĭ în noĭ, sunt facultăţile uneĭ fiinţĭ spirituale, care singură avêndŭ chipulŭ şi asemĕnarea luĭ D-ḑeŭ în noĭ, póte să ne scape de stricăcĭune, şi să ne ducĕ la nemurirea eternă, în sînulŭ prea puterniculuĭ D-ḑeŭ; éră acéstă substanţă se numesce în genere sufletŭ.

Apoĭ şi din Evangelia de astă-ḑĭ, vedemŭ că D-ḑeŭ pentru sufletulŭ nostru, carele este totŭ-o-dată şi portretulŭ seŭ viŭ în noĭ, se îngrijesce maĭ multŭ de câtŭ de tótă lumea materială.

Din causa sufletuluĭ a trămisŭ şi pre fiiulŭ seŭ D-ḑeŭ—Omulŭ Is. Chr. ca prin însuşĭ exemplulŭ de viaţă a acestuia şi prin învĕţătura sa, să ne dee nouă modelulŭ cum să credem şi ce să lucrămŭ spre a nu întina şi întuneca icóna luĭ D-ḑeŭ în noĭ. Elŭ nea învăţatŭ să credemŭ că dupre cum sufletulŭ nostru are treĭ facultăţĭ, treĭ puterĭ lucrătóre : mintea voia şi simţĕcĭunea, totŭ aşa : treĭ se atestéză a fi în cerŭ: Tatălŭ, Fiiulŭ şi Sântulŭ Duhŭ, şi aceştĭ treĭ una suntŭ (Ioan. Epistola C. 5 v. 7). Maĭ departe, fiind-că împărăţia sa nu este din lumea acésta, cu alte cuvinte : fiind-că sufletele nóstre n'aŭ meniréde a se stinge în morminte ca şi corpurile; de aceia spre a nu fi daţĭ afară ca cetăţenĭ nedemnĭ de împărăţia luĭ, ne învĕţa anume ce trebue să voimŭ şi ce să lucrămŭ ca icóna luĭ D-ḑeŭ să fie totŭ dé-una strălucitóre în noĭ, étă ce ḑice elŭ prin gura Apostoluluĭ Paulŭ : «blânḑeţea vóstră să se facă cunoscută tuturorŭ ómenilorŭ, să gândiţĭ şi să lucraţĭ, fraţiĭ meĭ, câte sunt adevărate, câte onorabile, câte-sŭ drepte,

câte curate, câte-sŭ ĭubite, câte stimate; orĭ-ce virtute şi orĭ-ce laudă, acésta numaĭ să efectuaţĭ (Philipesieni IV. 8)».

Déră pentru ca să vedemŭ înflorinde între noĭ aceste virtuţĭ aceste fapte sânte evangelice, prin care se realizase împărăţia luĭ D-ḑeŭ chiarŭ şi pre pămêntŭ, şi care fapte numaĭ practicândule, putem a ne numi fiĭ şi moştenitoriĭ împărăţieĭ cerescĭ, se cere de maĭ nainte ca inima ómenilorŭ să fie înobilată, căcĭ din prisosinţa inimeĭ grăesce gura, şi simţăcĭunea lăuntrică, vreaŭ să ḑicŭ acele sentimente, -- ce motivéză faptele, să fie curate şi ne pângărite de ură séŭ rĕutate. Fiind-că ea privițĭ în natură: cândŭ începe a se mişca în plante şi arborĭ sucrulŭ producĕtoriŭ de frunḑe şi florĭ? Atuncĭ numaĭ cândŭ aceştia se încungiură de o temperatură primăvăratică: nicĭ prea rece în câtŭ se îngheţe, nicĭ prea caldă, în câtŭ să se usuce. Apoĭ care óre póte fi acéstă fericită disposiţiune în ómenĭ ca să pótă produce fapte virtuóse, frumóse şi mirositóre ca florile de primăvară? Marele învăţătorŭ şi salvatorŭ a sufletelorŭ ne o spune ḑicêndŭ: poruncă nouă daŭ vouă: să vĕ ĭubiţĭ uniĭ pre alţiĭ, nu numaĭ amiciĭ, dér şi inimiciĭ. Eară Apostolulŭ Ioan adaugĕ: că precum D-ḑeŭ nea ĭubit pre noĭ, cândŭ nea creatŭ spre viaţă şi cândŭ a trămisŭ pre Fiĭulŭ sĕŭ spre a ne mântui; totŭ aşa se cade alŭ ĭubi şi pre dênsulŭ şi pre noĭ. Cine însă ḑice că ĭubeşte pre D-ḑeŭ pre carele uu l'a vĕḑutŭ nicĭ-o-dată, şi urăşte pre fratele seŭ ce continuŭ ĭlŭ vede, acela mincinosŭ este, şi celŭ ce urăsce pre fratele seŭ ucigătorŭ de ómenĭ este, şi unŭ atare nu va avea viaţa eternă (I. Epist. III. IV). In adevĕrŭ, fraţilorŭ, representaţi-vĕ în minte puçinŭ timpŭ pre douĕ fiinţĭ amoróse, în ce disposiţiune fericită şi plăcută nu se află ele între sine; nicĭ gândirile, nicĭ cuvintele, nicĭ faptele grosiere chiarŭ ale uneĭa, nu suntŭ privite rĕŭ de cealaltă; însăşĭ erorile, însăşĭ greşelele, chiarŭ atacurile uşiorŭ se eartă de partea ĭubită. In câtŭ amŭ putea ḑice că în totŭ timpulŭ de ĭubire, buna disposiţiune dintre dênsele este maĭ multŭ de câtŭ frăţiască, este chiarŭ sublimă, ceréscă. Eată aşa a voitŭ şi învĕţatŭ Christos ca ómeniĭ să fie bine dispuşĭ uniĭ către alţiĭ; pentru ca inspiraţiĭ de asemenea sentimente fericite să producĕ numaĭ fapte nobile, virtóse, şi nemuritóre; fiind-că în altŭ chipŭ nu póte fi mântuire şi Scriptura ḑice: Cine nu ĭubeşte pre fratele seĭ, acela persistă în mórte.

III.

Prin urmare din douĕ vieţĭ ce suntemŭ meniţĭ aduce aicĭ pre pămêntŭ una materială, ḑise şi luméscă érŭ alta spirituală séŭ sufletéscă, care este óre de maĭ mare importanţă? Fără îndoială aceia ce ne promite nemurirea eternă şi pentru care divinitatea prin sântele Scripturĭ necontenitŭ a datŭ legĭ, voindŭ ca ómeniĭ să vieţuéscă sufletesce conformŭ calităţilorŭ ce conţine substanţa sa,—care este adevĕrulŭ perfectŭ, binele perfectŭ şi frumosulŭ perfectŭ.—Destinaţiunea déră a omuluĭ fiindŭ nu cea mărginită în viaţa materială şi care se distruge prin mórte, ci cea ce se ţine de viaţa spirituală şi care se întinde dincolo de mormêntŭ în alte sfere maĭ superióre cunoscute numaĭ luĭ D-ḑeŭ, éră de noĭ numite raĭŭ; nu maĭ remâne îndoĭală că trebue a ne regula viaţa materială aşia ca să nu compromitem pre cea spirituală; că ce arŭ folosi omuluĭ de va căştiga lumea tótă, éră sufletulŭ seŭ îşĭ va perde? Acéstă destinaţiune de sigurŭ este măréţă: că ne face a pune interesele sufletuluĭ, ce constaŭ în continua cercetare şi contemplare a adevĕruluĭ şi în practicarea bineluĭ, maĭ pre susŭ de cele ale materieĭ, ce ne duce la înjosire şi abrutisare. Apoĭ póte ar ḑice cineva

cum póte óre să se pérḍă sufletulŭ—? Eată o întrebare la care mulțĭ din învățațiĭ lumeĭ aceştia potŭ să rămână séŭ cu totulŭ îndiferințĭ, séŭ să respundă în multe modurĭ contrare. Dupre Evangelia însă prin perderea sufletuluĭ nu se însémnă că acéstă substanță spirituală s'arŭ nimici cu totulŭ şi desface ca materia în prafŭ şi pulbere, fără a se maĭ cunósce ca ce felŭ de corpŭ a fostŭ vre o dată; ci perderea sufletuluĭ constă în rumperea relațiuneĭ armoniόse ce stabileşte între elŭ şi divinitate, cunóscerea adevĕruluĭ pre câtŭ se póte în lumea acésta, şi practicarea bineluĭ dupre puterile séle. Sufletulŭ fiindŭ ca o raḍă eşită din sórele celŭ mare şi luminosŭ alŭ D-ḍeireĭ, îndată ce s'a isolatŭ cu totulŭ de centrulŭ celŭ luminos, elŭ se întunecă şi se nimicesce, întocmaĭ ca scântea, care sărind de parte de foculŭ ce-ĭ întreținea lumina sa, îndàtă se stinge şi dispare. Apoĭ décă chiar justiția din viéța acésta trecătóre cere ca ómeniĭ culpabiliĭ şi criminalĭ sà fie degradațĭ şi pedepsițĭ, şi-ĭ acopere cu desonóre înaintea seminilorŭ lorŭ, cu câtŭ maĭ vêrtosŭ dreptatea supremă — D-ḍeŭ însuşĭ — va îndepărta şi respinge de la sine sufletele vițióse şi înegrite de tina pecatelorŭ şi rĕutăților ŭ cu care s'au pângărit în lumea acésta materială. Si ce ḍic eŭ de crime şi delicte, cândŭ chiarŭ gândirile si poftele necurate se consideră în ochii dreptățeĭ D-ḍeescĭ maĭ totŭ atâtŭ de blamabile ca şi faptele împlinite. Cine a cugetatŭ să fure, cine a gânditŭ să nedreptățéscă, să înşele séŭ să calomnieḍe pre vecinul sĕŭ, şi cine a poftitŭ femea aprópeluĭ sĕŭ: tóte aceste cugete pângărite pentru atot sciutorul D-ḍeŭ, sunt atâtea fapte rele. Si ştițĭ pentru ce? Pentru că sufletulŭ este ființa ce premeditéḍă, de maĭ nainte chipzuesce şi decide fapta; prin urmare intențiunea fiind rea, faptulŭ numaĭ are nicĭ o scuză. Etă aşa se perde sufletulŭ prin eterna excludere din împărăția cea luminósă spirituală, în care vorŭ intra numaĭ ceĭ ce vorŭ urma în totul învĕțăturile mareluĭ şi divinuluĭ eĭ fundatorŭ Is. Chr. De aceia şi evangelia de astăḍĭ ḍice: că cine va voi a'şĭ mântui sufletulŭ sĕŭ în lumea acésta, perde-lŭ va pre elŭ."

Acum, frațilorŭ Creştini, cândŭ am cunoscutŭ cu toțiĭ ce însémnă lumea acésta, care este importanța sufletuluĭ în viața, putem uşorŭ a ne închipui şi care este menirea şi destinulŭ pentru care este creatŭ omulŭ a trăi. Alegerea prin urmare nu maĭ póte fi îndoelnică despre ce trebue ca noĭ să preferăm maĭ multŭ; lumea cu tóte lipsurile eĭ şi care în fine se stinge prin mórte, orĭ sufletulŭ, ce este icóna luminósă a D-ḍeireĭ în noĭ, de ne vom feri de întinăciunele păcatuluĭ, şi care ca substanția spiritualā ne promite nemurirea.

De sigurŭ pentru noĭ creştiniĭ, cariĭ neam adunat astăḍĭ în acestŭ sacru templu spre închinarea Sânteĭ Crucĭ (1) carea este simbolul Umilințeĭ a abnegațiuniĭ şi a despretuireĭ atot ce este necurat şi pângărit; a acesteĭ Sânte Crucĭ cu care înarmându-ne credem că vom învinge orĭ-ce greutățĭ şi pedecĭ amŭ întîmpina în acéstă viață plină maĭ multŭ de lipsuri, amăraciuni şi ispite compromițătóre din partea chiar a seminilor noştri; cât de tare nu vorŭ resuna, şi cât de adâncŭ nu se vorŭ întipări în mintea nóstră cuvintele Mântuitoruluĭ ce ḍice: ce va folosi omuluĭ de arŭ câştiga lumea tótă, éră sufletulŭ sĕŭ îşĭ va perde; séŭ ce schimbŭ va da omulŭ pentru sufletulŭ sĕu? Si cu tóte acestea, de şi póte mulțĭ le

(1) In Duminica a III-a a patruḍecimeĭ se serbéză închinarea Sânteĭ Crucĭ.

sciam de maĭ nainte, acéstă suburbie Tătăraşulŭ este vestită în fară de legĭ. Décă Tătărăşulŭ dupe numele ce pórtă, ar fi şi astădĭ locuită de Tătarĭ, póte că furăturile de boĭ, de caĭ, spargerile de binale, ca provenite de la ómenĭ sălbatecĭ, póte ḑicŭ, ar fi întru cât-va scusabile; dé ă Eŭ străinulŭ, vĕd că orĭ şi ce casă de rugăciune pórtă deasupra semnulŭ Sânteĭ Crucĭ, cu care în tótă ora ne însemnămŭ şi în care ne punemŭ tóte speranţele nóstre, O! ce tristă ilusiune, ce amară ipocrisiă şi amăgire! Câţĭ creştinĭ nu-sŭ şi tâlharĭ! câţĭ ortodoxĭ nu-sŭ şi spărgătorĭ de binale; cacĭ mĕ înfiorezŭ a pronunţa numele de ucigaşĭ. Cum se batjocoreşte învĕţătura luĭ Christos, cum se insultă numele de creştinĭ! Crucea ce încunună Bisericele de departe arată fiie-căruia călătorĭ şi străin, că aci nu póte se întîmpine cineva decât bunĭ ospătătorĭ, crediucioşĭ amicĭ, ómenĭ neviclenĭ, curaţi la inimă şi înfrumuseţaţĭ de faptele bune creştineştĭ. Déră vai! purtămŭ nume de creştinĭ, éră în faptă suntemŭ maĭ inferiorĭ de câtŭ Turciĭ şi păgêniĭ. Sclavĭ ne-am făcutŭ Jidovilorŭ şi pentru ca să le săturămŭ lăcomia lorŭ de banĭ, desbrăcămŭ pre confraţiĭ noştri creştinĭ. Destulŭ ajungĕ o dată aceste fapte pângărite şi criminale; a sositŭ timpulŭ să ne întórcemŭ o dată de la ele; să le aruncămŭ pentru tot-dé-una.. Destinaţia nóstră, aspirarea de a deveni moştenĭ Impărăţieĭ luĭ D-ḑeŭ cenu este din lumea acésta, ne ordonă a avea o conduită maĭ nobilă, maĭ morală şi maĭ superióră şioptelorŭ criminale ce ni le însinuază viclenia Judeilorŭ, póte tocmaĭ de a ne compromite şi a ne arăta în ochiĭ concetăţenilorŭ noştri că, de şi creştinĭ, nicĭ eum nu diferim de dênşiĭ. — In fine cine nu vede că prin asseminea fapte nu 'şĭ câştigă sufletulŭ sĕŭ, nicĭ în lumea acésta, necumŭ în cea viitóre.

Să punemŭ decĭ începutŭ de fapte bune, că aceste numaĭ ne sfinţescŭ, acestea numaĭ aŭ preţŭ înaintea luĭ D-ḑeŭ, şi prin acestea numaĭ vomŭ îndrăsni a ne numi în adevĕrŭ următorĭ aĭ luĭ Christos şi fiĭ luĭ D-ḑeŭ.

Alt-feliŭ ce ne folosescŭ posturile lungĭ şi secĭ, cândŭ inima, sufletulŭ nostru este plinŭ de tóte cugetele rele, şi de fapte nemorale; căcĭ ḑice Apostolulŭ Paulŭ: nu mâncarea ne va pune înaintea luĭ D-ḑeŭ, fiă ḑe fruptŭ sĕŭ de secŭ; fiind-că nu ce intră în omŭ, nu ce mănâncă omulŭ îl spurcă pre elŭ, ci ceea ce ese,—ceea ce produce elŭ; aceia îlŭ întinéză, aceia 'lŭ desonoréḑă şi scandaliséḑă şi pre veciniĭ sĕĭ. Sufletulŭ nostru nu se îngraşiă nici slăbesce din causa mâncărilorŭ séŭ a bĕuturilorŭ; elŭ se înalţă, se înobiléză, şi sfinţeşte numaĭ prin faptele virtuóse, şi acestea singure îl vor pune înaintea luĭ D-ḑeŭ. In altŭ chipŭ nu va folosi omuluĭ de arŭ câştiga lumea tótă, décă va risca de aşĭ perde sufletulŭ; căcĭ după cum aţĭ vĕḑutŭ, şi credŭ că v'aţĭ convinsŭ, nu este nimicŭ în lume aşia de preţiosŭ ca să se pótă da în schimbŭ pentru sufletulŭ nostru. Aminŭ.

G. Erbicênu.

CUVÊNTU

LA

DUMINECA V-a A MARELUI POST

PRONUNŢATU IN BISERICA TALPALARII DIN URBEA IASI IN ANUL 1875.

Cu atâta maĭ vêrtosŭ sângele luĭ Christos, carele prin Spiritul cel vecĭnicŭ s'a adus pre sine fără pată luĭ D-deŭ, va curăţi conscíința vóstră de faptele cele mórte spre a servi D-deuluĭ celuĭ viŭ (Ebreĭ, cap. IX, 14).

Sântulu Apostolu Pavel în Epistola sa către Evreĭ demostrézĕ, fraţilor Chreştinĭ, într'un mod clar şi deplin convingĕtor pentru Evreiĭ şi pĕgâniĭ timpuluĭ seŭ, cĕ déca pentru curĕţirea ómenilor de pĕcate avea, în Religiunea pĕgânilor şi legea Iudaicĕ, óre-care valóre: Sângele vĕrsat în sacrificiile diferitelor animale, cum şi împlinirea unor forme simbolice, apoĭ câtĕ importanţĕ trebue sĕ aĭbĕ în ochiĭ lumeĭ sacrificiul voluntar a luĭ Is. Christos, şi de ce eficacitate sĕ se considere în Creştinism sublima dogmĕ a rescumpĕrĕreĭ genuluĭ omenesc prin sângele dreptuluĭ vĕrsatu pentru pĕcĕtoşĭ. In adevĕr, de şi esenţa uneĭ religiunĭ stĕ în a consola şi înalţa sufletele prin purificarea şi corigiarea consciinţeĭ de întinĕcĭunele şi erorele la care ómeniĭ în viaţĕ sunt supuşĭ din causa minţeĭ lorŭ ceĭ mĕrginite şi a voinţeĭ ceĭ uşor schimbaciósĕ; totuşĭ observând atenţios vedem cĕ religiunele Greco Romane, cum şi cea Iudaicĕ, prea puçin atingea scopul lor în acéstĕ pri-

vire. Ele manuduceaŭ omenirea influinţând maĭ ales asupra imaginaţiuneĭ individilor presentându-le ca obiecte de cult: când forţa corporală, ca în Ercule; când Elementele vijelóse ale natureĭ, ca în Neptunu şi Eolu; cându frumuseţea figureĭ simetrice şi încântătóre, ca în Vinerea şi Apoline; cândŭ în fine majestatea şi serenitatea intelegințeĭ, ca în Joĭa şi Minerva. Insuşĭ Iehova al Iudeilor se înfaçĭoşa ca un înfricoşat protector al miceĭ lor naţionalităţĭ, şi un năprasnic şi aspru pedepsitor al abaterilor de la legea luĭ cea sântă. Decĭ, déca aceste espresive forme materiale, acest caracter cu totul accesoriu al religiunelor antice, reţinu pentru côt-va timpu sub o influenţă salutară impresionabila imaginaţiune a omenireĭ încă jună; de la un timp, cu 400 anĭ înainte de I. Christos, imaginaţiunea — acéstă nobilă facultate ce reflectă în sine, atributele atot felul de frumuseţe şi fórte revĕrsate de Creator în natura, — a început a se toci, deveni nesimţibilă la impresiunea formelor adesea frumóse ale religiunelor naturale, şi omul se lipsi şi de unicul sentiment religios, ce uneorea-l consola, câte o dată-l resfăça, altă dată-l şi înobila. Numaĭ cultul frumosuluĭ, numaĭ ceremoniele ordinare ale sacrificiilor nu puteaŭ satisface instinctele morale de o viaţă maĭ nobilă, maĭ superióră a sufletuluĭ omenesc. De aceĭa, dice Apostolul gintelor, trebuia a se face schimbare în ordinul de maĭ înainte, pentru slăbicĭunea şi nefolosul luĭ (Ebreĭ VII, 18); căcĭ darurile şi sacrificiile nu pot face desĕvârşit la consciinţă pre cel ce servesce; cuprindîndu-se numaĭ în mâncărĭ, bĕuturĭ şi diferite spălărĭ, şi în regule trupescĭ impuse pênĕ la timpul îndreptăreĭ (IX, 9 — 10). Chĭar religiunea Iudaică, de şi maĭ superióră de cât cea a păgânilor, întroducea numaĭ o maĭ bună speranţă de apropiere către D-deŭ (Evr. VII. 20). Si nicĭ putea fi alt fel; căcĭ religiunele antice, de şi proveniaŭ din sentimentul in-

tern al sufletului de devotament către o ființă supremă, totuşi neputând face o esactă şi profundă diagnosă a defectuósei stări morale a sufletului, nici a aprecia înclinările fine, atrăgătóre omului către rĕŭ, nu putéŭ propune nici remediul necesar pentru restaurarea omenirei în drepturile sale primitive de relațiune către D-ḑeŭ, şi cu atâta mai puçin a indica mijlocul sigur de sublimare morală, de sânțire în viață pre pămênt şi de mântuire eternă în viața cerĕscă. — De aceia spre a înțelege mai bine de câtă valóre este pentru întréga lume, şi de câtă importanță trebue să se considere de noi creştinii, sângele D-lui I. Christos cel vêrsat pre cruce, şi carele ne curățesce de faptele cele inmorale, socot a vorbi astă-ḑi în scurt: 1) despre fundamentala şi sublima dogmă a creştinismului: rescumpărarea; şi 2) despre sânțenia introdusă în viața creştinilor prin meritele rescumpărătorului şi prin practicarea preceptelor morale de către cei-ce în adevĕr voiră a fi însemnați pre frunte cu sigiliul crucei lui Christos.

I.

Faptul constant şi perpetuŭ, fraților creştini, prin care națiunele în ori-ce timp şi sub ori-ce formă de religiune, s'aŭ silit, împlinind nişte acțiuni cerimoniale consacrate, a respândi un aer de sânțenie asupra conduitei lor lumeşti şi aşi purifica consciința morală în façia lui D-ḑeŭ, probéză pênĕ la evidență, că un instinct intern, un sentiment ascuns al sufletului, forțéză pre om se mărturisĕscă şi fără voința sa, că adesea conduita sa este abătută din calea normală, consciința morală viciată şi serenitatea minței turburată. — De unde se provie óre acésta? Aruncând o launtrică privire asupra vieței spirituale a omenirei, vedem că conținutul cunoscintelor sale este prea mărginit, — de puçină importanță: se modifică din an în an, sĕ

și contradice uneorea din secul în secul; presentul este pentr om o tristă necertitudine, viitorul o complectă ignoranță. Cu toții însĕ, de și pre diferite căĭ, din causa nestabileĭ și prea variateĭ voințĭ a nóstre, tindem la fericire întru cât trăĭam. Si cine este óre muritorul cel atât de norocit, careie să fi ajuns la culmea eĭ? Solom, Cresus, Alexandru Macedon, Cesar August, Napoleon și miĭ alțiĭ, sunt atâte încercărĭ avanturóse și mărturiĭ triste că mult dorita fericire, — liniscea consciințeĭ, — aŭ sburat de mult dupre pământ! Viața omuluĭ este prea scurtă pentru a o putea urmări, cunoscințile luĭ prea mărginite, aplecările prea sensuale și prea vițióse spre a se putea înălța la regiunea eterică unde invidiata fericire planéză. Indeșert diferitele culturĭ religióse prin diversele cerimoniĭ purificatóre au voit să l tot sublimeze; omul, ca un alt prometeŭ, avea necesitate de un ajutor maĭ înalt spre a și putea rumpe grelele lanțurĭ de condemnat, ce-l apăsaŭ la pământ.

Pĕcatul, acest fiiŭ de plăcută concepțiune a indiscreteĭ curiosităţĭ a omuluĭ, naturalisat în urmă de capricіósa sa voință, pervertiră mintea luĭ în așa grad în cât vĕrsîndușĭ veninul vițiuluĭ în consciință și al împetrireĭ în inimă, îl înstreinară cu totul de la viața luĭ D-deŭ (Efeseni IV, 18). Imagina cea divină și nobilă imprimată în sufletul omuluĭ la începutul creațiuneĭ, se ștersese cu totul de secularul și violentul torent alŭ pasiuniloru întinate și degrădătóre: D-deŭ fiind spirit, omul se abrutizéză moralminte.

De aceia starea morală cea vițială a omuluĭ, sângele seŭ cel corupt, trebuĭaŭ prin o operațiune supranaturală a se renoi, vĕrsînduse în organismul cel degradat un noŭ element de viață, luminânduse mintea omenéscă prin împrumutarea de noĕ rade de la sórele cel sublim alŭ spiritelor. Cu un cuvênt, Adam

cel vechiu să se refacĕ în noŭ Adam. Lucru, care după bunătatea şi înţelepciunea luĭ D-deŭ cea neajunsă de mintea omenéscă, sĕ şi efectuă pre deplin în persóna estraordinară a D-luĭ Is. Christos. «Aşa a iubit D-deŭ lumea, în cât a dat pre Fiiul sĕŭ cel unul născut, ca tot-cel-ce crede întru Elŭ să nu piară, ci să aibă viaţa vecĭnică (Ión. III. 16), ḑice Evangelistul Ión. S'a dat în lume spre viaţa : ca prin traĭul sĕŭ esemplar între ómenĭ, prin învĕţătura sa cea sublimă, să realtuiască arborele omenireĭ cel sălbătăcit prin păcate, aplicând la elŭ mlădiţa cea plină de sucul vieţeĭ primitive a creaţiuneĭ omenescĭ. A dat pre fiiul sĕŭ în lume spre împăcare pentru păcatele nóstre (1 Ion IV, 10).

Obseravţĭ, fraţilor creştinĭ, un fenomen fórte caracteristic ce se întêmplă în consciinţă de câte-orĭ comite cine-va vre un pĕcat : fiiĭ se întorc de la faça părinţilor, serviĭ dispar cât-va timp de sub privirile stăpânilor; cu tóte că şi părinţiĭ şi stăpâniĭ nu scia în acel moment ce rĕŭ s'a făcut. Oameniĭ liberĭ şi maturĭ, dupĕ comiterea unuĭ pĕcat, n'aŭ curagiul la moment a se presenta în façia lumeĭ, ci séŭ rĕmân cât-va timp în casele lor reflectând asupră-şĭ, séŭ îşĭ amorţesc mustrarea consciinţeĭ, cu preumblărĭ prin locurĭ singuratice, umplându-şĭ spiritul de planurĭ fantastice. Ce însémnă óre tote acestea ? Nu este óre o dovadă clară că păcatul aduce o isolare, o despărţire a individuluĭ pĕcătos de seminiĭ sĕĭ ? Apoĭ décă acésta resleţire se face simţită între om şi om, cu cât maĭ mare va fi ea între sufletul pĕcătosuluĭ înrăutăţit, şi între substanţa D-ḑeéscă cea prea curată şi prea bună. Sânta scriptură — acest judecătoriu de seculĭ sever, déră fórte just apreţiator a faptelor omeneştĭ — declară că : pĕcatele nóstre aduc separaţiune între noĭ şi D-ḑeŭ (Isaia LIX, 2) ; maĭ mult încă : ele pervertind natura omenéscă, o fac pre de o parte încapabilă de a produce

de la sine ce-va bun, éră pre de alta o imping la o stare funestă de contrarietate şi inimiciţie cu sublimul principiu al binelui, D-ḑeŭ». Binele care voiesc, ḑice Apostolul Paul, nu-l fac; ci rĕul, care nu-l voiesc, acela fac. Eară de fac ceea ce nu voiesc, nu lucrez eu acésta, ci pecatul care locuesce în mine (Romani VII. 19. 20)». Eară acésta a doua natură a omului, de seculĭ pervertită, în care locuia pĕcatul, stând în oposiţiune cu natura binelui trebuia séu a se distruge definitiv, cum şi presimţia acésta chiar şi unul din filosofiĭ şi moraliştiĭ distinşĭ aĭ păgânităţei, séŭ într'un chip supranatural şi miraculos a se re'noi, din noŭ apropiinduse, curăţinduse şi împăcânduse cu D-ḑeŭ. Eată pentru ce Apostolul cel prea iubit declară că D-ḑeŭ a trămis pre Fiiul sĕŭ în lume spre a fi împăcare pentru pecatele nóstre.

Cum decĭ se făcŭ acéstă apropiere, împăcare cu D-ḑeŭ, rescumpărare de sub păcat? Acest act important în viaţa omenireĭ, acéstă bunătate aluĭ D-ḑeŭ negrăită şi neînţelésă de mintea omenéscă, se îndeplini prin mórtea de cruce cea durerósă şi umilitóre a D-luĭ Is. Christos. Atâta a iubit D-ḑeŭ lumea, în cât pre Fiiul sĕŭ cel unic la dat spre mórte! — Si pentru ce óre se cerea un aşa de mare şi estraordinar sacrificiu? Achitarea omuluĭ de pĕcat, şi participarea luĭ la o nouă viaţă sântă, nu se putea face de câtu sub două condiţiunĭ: 1) prin satisfacera justiţieĭ divine asumată asupra sa de prevaricaţiunea legeĭ morale D-ḑeescĭ; şi 2) prin suferinţa uneĭ penalităţĭ egale cu enormitatea pĕcatuluĭ ce locuia în Elu. Apoĭ aseminea condiţiunĭ nu puteaŭ fi împlinite prin sacrificiul unuĭ simplu muritor pĕcătos. Incercărĭ se făcuse nenumĕrate sub religiunile păgâne, şi omenirea nu se redica din starea moralminte căḑută şi abrutizată, nicĭ simţia în sine revĕrsarea unuĭ noŭ element de viaţă, care să-ĭ dee forţe de a rumpe cu

trecutul inmoral, şi aşĭ croi o viaţă de sânţenie angelica şi unire cu D-ḑeŭ. Numaĭ Is. Christos, cel neintinat şi sânt din însuşĭ sînurile verginice a Mumeĭ sale; numaĭ fiiuluĭ luĭ D-ḑeŭ cel întrupat din nespusa bunătate şi răstignit de criminala rĕutate omenéscă, a putut ridica pĕcatul lumeĭ: pe de o parte primind în persóna sa divină, spre satisfacerea justiţieĭ eterne, condemnarea la mórte, éră pre de altă, suferind ca candida sa inocenţă să fie inculpată cu infama crimă de a fi spênḑurat cu ceĭ maĭ objecţĭ şi oribilĭ criminaliştĭ. Numaĭ aşía, dupre înaltul Profet Isaia: tractatul nostru cu mórtea avea să se rumpă, şi învoiala cu infernul să nu aĭbă valóre (Isaia XXVIII, 18). Căcĭ dupre afirmarea mareluĭ Apostol al gintelor : Christos ştergând înscrisul cel contra nóstră, la ridicat din miḑloc, pironindu l pre cruce (Colos. II, 14). Pre acest act de satisfacţiune a justiţieĭ supreme se fundéză dreptul de rescumpărător a D-luĭ Is. Christos, ca să facĕ, adecă, ĭertare pĕcatelor unuĭ păcătos ce se căeşte, fără al espune la periculul unuĭ culpabil, carele, achitat fără meritul sĕŭ şi fără desdaunarea justiţieĭ atăcate, în loc de mântuire, consciinţa sa cea perversă ĭar aduce de sigur eternă perḑare sufletéscă.

Maĭ mult încă : D-ḑeésca viaţă a luĭ Christos prin mórte pogorînduse în Iad, şi acesta neputând-o înghiţi, a strălucit lumina celoru din întuneric, şi a respândit prin înviere asupra lumeĭ, ceĭ mórte sufleteşte prin pĕcat, raḑie de viaţă dătătóre, de care se pătrund alesele suflete acelor ce simţesc în sine binefăcĕtórea influenţă a credinţeĭ. «Atâta a ĭubit D-ḑeŭ lumea, că atrimis pre fiiul seŭ cel unic ca să mântue lumea, şi tot cel ce crede în El să nu péră, ci să aĭbă viaţă Eternă.

Eată acésta este abnegaţiunea sublimă, sacrificiul estraordinar în puterea căruĭa creştiniĭ sperézá mântui-

rea sufletelor şi curăţirea de păcate. Prin vĕrsarea sângeluĭ sĕŭ pre cruce Is. Christos a înlocuit într'un mod cu neasemănare salutară vĕrsarea sângeluĭ animalelor pentru erorile ómeniloru, drept-care şi Apostolul Paul ḑice : «Déca sângele taurilor, al caprelor şi cenuşa de juniţe, stropind pre ceĭ necuraţĭ, îĭ sânţeşte spre curăţirea corpuluĭ; cu cât maĭ mult sângele luĭ Christos, carele prin Duhul cel vecĭnic s'a adus pre sine fŏră pată luĭ D-ḑeŭ, vă curăţi consciinţa vóstră de faptele cele mórte, spre a servi D-ḑeuluĭ celuĭ viŭ» ?

II.

Omenirea este, fraţilor creştinĭ, un productu al bunătăţeĭ, o espansiune voluntară şi prea frumósă a atribuţiuneĭ luĭ D-ḑeŭ de creator, éră conservarea eĭ în timp este un resultat a ĭubireĭ părinteştĭ către făptura sa. De aicea resultă că orĭ ce act de sacrificiu personal, de devotament generos pentru conservarea şi ameliorarea ómenilor, intră în planul provedinţeĭ D-ḑeescĭ; se consideră de mare preţ înaintea dreptăţeĭ divine, ca un sacrificiu cu bun miros, éră în faça omenireĭ capătă drepturĭ meritătóre la o recunoscinţă perpetuă. Mórtea de devotament patriotic a luĭ Codrus aşa de profund mişcă inimile Ateneilor, în cât aceştia spre recunoscinţă nu se mai credură în drept aĭ pune succesorĭ la tron. Devotamentul unuĭ Regulus inspiră admiraţiune chiar cruḑilor inimicĭ aĭ Romeĭ. Ce vom ḑice, însĕ, cu ce graĭurĭ îngerescĭ am putea esprima devotamentul pênĕ la estrema umilinţă a dreptuluĭ şi inocentuluĭ Iisus ? care dintre muritorĭ ar putea înţelege nepreţuita valóre şi estraordinarele merite pentru cruda şi înjositórea mórte de cruce a celuĭ ce era predestinat din eternitate a fi pentru omenire Christosul adevĕruluĭ, Christosul sânţenieĭ morale, Christosul ştergereĭ păcatelor spre cerésea mântuire în eternitate ? în adevĕr, tocmaĭ în acéstă

constă esenţială şi sublima dogmă a rescumpărăreĭ ca inocentul şi dreptul Iisus, sântul şi divinul Christos se bine-voĭascĕ cu preţul sângeluĭ sĕŭ aşĭ însuşi titlul de Mântuitor : carele va mântui pre poporul sĕŭ de pĕcatele séle (Matei I, 21), şi va curăţi consciinţa de faptele cele mórte spre a servi D-ḑeuluĭ celuĭ viŭ. De la acest fapt estraordinar, omenirea a început a respira un alt aer de viaţă, împrospătat prin o adiere de zefiru dulce şi alinătóre durerilor corosive ale consciinţeĭ. Harulu D-ḑeesc revĕrsânduse asupra celor ce aŭ admis şi creḑut în salutara misiune a celuĭ ce a împăcat cerul cu pămêntul, a midlocitoruluĭ între D-ḑeŭ şi ómenĭ, a re'noit ca prin o nouă nascere interiorul Omuluĭ, a sânţit faptele luĭ, a întrodus nouĕ elemente de putere în viaţa luĭ morală. Cu un cuvênt, D-l Is. Christos prin religiunea sa a întrodus sânţenia în viaţa pământéscă şi mântuirea în cea ceréscă.

Déră în ce constă óre acéstă sânţieniă?

Intre alţiĭ şi sânta, amintită astăḑĭ de Biserică, Maria Egipteanca, care tot timpul tinereţilor sale şi-l petrecuse în cele maĭ întinate patimĭ trupescĭ şi corupţiunĭ depravate, ne arată în mod înţeles de toţĭ, cam dela aseminea stare degradată moralminte póte a se înălţia cineva la o sănţieniă în viaţiă şi fapte, încât să strălucească pre firmamentul împărăţieĭ Cerurilor ca o stea luminósă. — Sănţenia este preţiul înalt al virtuţilor Evangelice, pre care orĭ-ce Creştin, tinḑênd la mântuirea sufletuluĭ séŭ, este dator a le practica. In adever, ḑice un părinte al Bisericeĭ (Grigorie Nisu) : Omul împodobit cu virtuţi de vine luminos şi strălucitor ca şi sórele. Apoĭ tocmaĭ în acésta stă marea importanţă şi frumósa misiune a Creştinismuluĭ că a introdus în lume diferite modurĭ de vieţiuire morală, după care din acest traĭu material, lutos, adesea negru ca pământul, să se purifice şi sublimeză Omul,

ca aurul în ulcea, spre a deveni o esenţiă curată ca diamantul şi stălucitóre ca sórele. Prin ardătórea credinţă în D-l I. Christos şi prin realisarea în viaţa a învĕţĕtureĭ sale, sa ornat Cerul cu augustele cete : Apostoli şi Martorĭ, de cuvioşĭ şi drepţi de sânţiţi Ierarhĭ şi iluştri Doctorĭ aĭ Creştinătăţeĭ, şi miĭ alte categoriĭ de sânţĭ între sânţĭ ! !

Toţĭ aceştia practicând virtuţile prescrise în Evangeliĭ, au realisat sânţeania în viaţea lor pre pământ.

O ! principe sânt; o ! putere miraculósă întrodusă de D-l Christos în lume, Ce voeştĭ tu mult dorită virtute, dela presenţiĭ Creştinĭ pentru ca şi aceştia să se pótă sânţi şi mântui prin tine, precum altă-dată tot prin tine, şi numaĭ în puterea aureoleĭ, cu care aĭ ilustrat capul lor, deveniră object veneraţiuneĭ şi cultuluĭ nostru, atâţĭa nenumeraţĭ atleţĭ aĭ teĭ. Nu cum va puterea ta cea sanctificatóre a slăbit, orĭ timpurile s'aŭ schimbat, séŭ maĭ bine, póte ca Creştiniĭ actualĭ nu-şĭ daŭ silinţele necesare pentru a te cultiva ; de óre-ce vedem că maĭ cu totul a perit dintre noĭ semenţia cea sântă ? Să nu ne perdem în ideĭ vane, fraţilor Creştinĭ; Drépta celuĭ prea înalt nu s'a schimbat, şi legea luĭ D-ḑeŭ, după orĭ-ce trecere de timp, rĕmâne nemutabilă şi eternă : Iisus Christos acelaşĭ este ierĭ şi astăḑĭ şi în etern : ḑice marele Apostolu Paul (Ebr. XIII, 8). Cu atâta maĭ puçin nu se cuvine a încrimina timpurile şi a arunca reutatea nóstră asupra spirituluĭ seculilor. Acésta însémă a accusa providenţa divină, ca cum pre unele secule lear face maĭ norocóse, éră altele maĭ disfortunate pentru omenire. Fericitul Ieronimu ḑice: că timpurile în sine nu sunt nicĭ bune nicĭ rele, ci pecatele orĭ virtuţile nóstre ne fac ḑilele vesele orĭ amare. Pentru acéea ḑice înţeleptul Solomon : nu întreba, pentru ce ḑilele de maĭ nainte fură maĭ bune de cât cele

de acum; căci nu înțelepțesce faci aseminea întrebare (Eclesiast. VII 10—11).

Dérŏ mai ales acum vine rôndul să ne întrebăm, pentru ce nu ne îngrijim de o mântuire așia de mare, care ânteiŭ a început a se predica de Domnul, și apoi ni s'a adeverit de cei ce l'aŭ ascultat (Ebrei II. 4.)? Pentru ce nu suntem tot atât de bun ca și creștinii seculilor primari, căci Ddeŭ cel ce ia făcut pre dânșii sânți, gata este a ne sanctifica și pre noi? Petrunsu'vați óre de ideea sublimei virtuți, și de ce cere ea dela voi, fraților? Virtute, și încă multă virtute se cere dela creștinii, ce voesc a se înalția la gradulŭ înaltŭ alŭ virtuței. Nu mai prin un traiu abundent și comod numai prin o conduită amabilă și onéstă în societate, numai prin a nu răpi posiția altuea, a nu vătăma interesele aprópelui, a trăi în bună armonia cu toți vecinii sei, încă nu însémnĕ a fi virtuos. Mai mult încă: a viețiui conform legilor omenesci, a da probe de onesitate în întreprinderile sale și a se bucura de stima onorabilă a concetăținilor sei. nici acésta nu însémnă a fi virtuos. Ce déră pretinde dela noi virtutea? să ne înălțăm mai pre sus de gloria peritóre a lumei; de onorurile trecătóre ce ne încântă și adesa ne amăgesc; de plăcerile deșerte ce încep prin dulcéța și finescŭ prin căința; de alipirea totală la interesele materiale, care turbură tot-dauna linistea sufletului, și adesa struncină si sănĕtatea corpului. Ce dérŏ; pentru a ne rădica la sfera superióră a virtuței, trebue să remânem în lume fără acțiune și mișcare? să renunțiăm la tot ce ne convine, la tot-ce ni este necesar? să ațintim privirele tot déuna la cer și nici o dată la pământ? Nici-decum, fraților, a face acésta, ar fi a ispiti providenția D-déscă, care voește, ca noi în diversele profesiuni și cariere din viațiă, prin exercițiul talentelor și capacităților naturale, sa dăm un larg câmp virtuței făcând a se

resfrânge asupra faptelorŭ nóstre radele strălucitóre ale moraleĭ Evangelice. De nu va prisosi dreptatea vóstră maĭ multŭ de câtŭ cea a păgânilorŭ şi a Fariseilorŭ nu veţĭ fi demnĭ de mine, dice D-l Is. Christos. Scopul finale al acţiunilor nóstre este căştigarea uneĭ fericirĭ, care în perspectivă se arată maĭ puţin séŭ maĭ mult mare, potrivit osteneleĭ şi anevoinţeĭ ce ne dăm la sevârşirea lor. Apoĭ şi crestinismul, disciplinând acţiunile nóstre prin preceptele moraleĭ Evangelice, ţinteşte, a ne duce la posedarea fericireĭ ceĭ adeverate, a binelui suprem, care să aibă, ca consecinţia dupŏ sine, mântuirea nóstră în împărăţia cerurilor; de óre ce viaţia acésta fiind trecĕtóre pre pământ, nicĭ fericirea în ea nu se póte ajunge într'um mod satisfăcĕtori. Eră ceĭ ce s'a încercat a o obţinea, amar s'a înşelat! Care ar fi déră linia de conduită în viaţă a unuĭ creştin, ce nu voeşte a se sustrage de la necesităţile cerute de traĭul material, şi tot-odată a face să transpire în faptele sale elementele morale constitutive inalteĭ virtuţĭ, propussă de D-l Christos drept midĭ-loc de măntuire Ceréscă? Sântu Ión Chrisostom explicând din partea Măntuitoruluĭ conduita ce trebue a avea un adeverat creştin pre pămĕnt, dice: «prevedeţĭ necesitaţile vieţeĭ acestia déră consideraţĭ importanţa celeĭ lalte. Primiţĭ bine facerile ce vă supravin, déră adoraţĭ mâna ce vile dă; ar, fi sumeţia şi imprudenţă ale refusa, déră ar fi tot o dată injust şi ingrat ale ĭubi maĭ mult, de cât pre ceĭ ce vile distribue. Nu ve interdic usanţia lor dérŏ voesc a ve scuti de neliniscirea şi alipirea, către ele. Consimţesc să fiţĭ avuţĭ, déră maĭ presus de tóte, aşŭ voĭ să fiţĭ sânţĭ. Domniţĭ pre tronurile ce vam pusu, dér să nu împărăţéscă altul preste voi afară de mine. Am buna plăcere să vĕ umplu de prosperităţĭ, déră voescŭ ca eŭ să fiŭ scopulu final, precum sum şi începutul lor. Ast-fel ce desordinea

arŭ fi ; ca voĭ să stimaţĭ maĭ mult bine facerele de cât pre bine făcător ? Si prin graţiile şi ajutorurile ce ve da, în loc de a fi unicul object al recunoscinţeĭ şi amoruluĭ vostru, să devin cu midĭ-locul pasiunelor vóstre instrumentul deşerteĭ vóstre gloriĭ !»

Prin urmare, fraţilor, ceĭ ce voiţĭ ca viaţa şi faptele vóstre să aibă óre-care merit şi pentru împĕrăţia ceréscă, éră să nu dispară pentru eternitate ca fumul în aer , modul purtăreĭ l'aţĭ audit descris de acel mare Părinte din gura căruĭa aŭ curs tot déuna numaĭ cuvinte de aur. Pre nisce asemenea Creştinĭ adeverul Evangelic nu-ĭ loveşte , ci-ĭ corige ; rugăciunea nu-ĭ obosește , căcĭ cu înfocare eĭ doresc ceia ce imploră; nenorocirele nu ĭ descuragiazĭ, ci din contră-ĭ deslipesc de lume; norocirea nu ĭ îngânfă, fiind că eĭ aspira la altă gloriă ; Umilinţa nule aduce neplăcere, fiind că ea tocmaĭ va aduce înalţarea lor; în fine Crucea luĭ Crhistosu nu-ĭ apasă, fiind-ca-ĭ sânţeşte , şi-ĭ măntue. — Aşia de împeriόse sunt propunerele ; atât de seriόse cerinţele ce virtutea face aleşilor eĭ. De aceia pentru a obţinea meritele sublimuluĭ sacrificiu al Domnuluĭ Iisus pre Cruce, şi a ne folosi de graţia rescumpărăreĭ păcatelor prin sângele D-deescuĭuĭ nostru Mântuitoriŭ, se cuvine a ne da marĭ silinţĭ, a îndoi virtutea nόstră prin învocarea haruluĭ S. Duh, spre a nune obosi şi descuragia în înaintirea pre calea cea dificilă , petrόsă şi strimtă a virtuţeĭ. Ba ce este maĭ mult : meritul sanctificăreĭ fiind un triumf glorios-în împărăţia cerescă , numaĭ după o luptă durerόsă contra pasiunilor şi dupĕ o învingere complectă a elementelor perverse în noĭ, vom putéa aspira la radiόsa cunună triumfală cu care Christos a ornat pre toţĭ ceĭ ce, prin laboriόse, virtuţĭ, şĭaŭ întipărit adênc în suflet semnul Cruceĭ sale. Amin.

G. Erbicénu.

DESPRE

CELE ȘEAPTE PACATE DE MOARTE

DESPRE MANDRIE SAU INTEIULU PACATU

Celŭ ce se înalță pre sine, se va umili; éră celŭ ce se smeresce se va înălța (Luca 18 v. 14).

Fraților ŭ!

«Tótă fapta cea bună este plăcută și aprobată de D-deŭ, éră fapta cea rea saŭ pĕcatulŭ este urâtŭ, desaprobatŭ și pedepsitŭ de Elŭ. — Si ce este dară *păcatulŭ* ?

Pĕcatulŭ este o călcare a legeĭ și a voeĭ luĭ D-deŭ, saŭ o fără de lege, dupĕ cumŭ dice scriptura : *Păcatul este fără de lege* (1 Ion. 3. 4). Elŭ este de două felurĭ : *a*) Păcatŭ de mórte care nimicesce și alunga din noĭ charulŭ și îndurarea luĭ D-deŭ, și *b*) pecatŭ ușorŭ care de și nu nimicesce și alunga de la noĭ charulŭ și îndurarea luĭ D-deŭ, dară cu tóte acestea nu póte rĕmânea nepedepsitŭ. Amêndouĕ aceste felurĭ de păcate sĕ potŭ curăți numaĭ prin pocăință și prin îndurarea luĭ D-deŭ.

Păcatele de mórte suntŭ în numĕrŭ de șépte, și anume, Mândria, Iubirea de Argintŭ saŭ Avariția, Curvia saŭ desfrănarea, Zavistia, Lăcomia, Ținerea de minte a rĕului și Lenea saŭ Trandavia.

Vĕ voiŭ vorbi astă-dĭ despre celŭ întâiŭ pecatŭ de mórte, adică despre Mândrie.

Mândriea este, fraţilorŭ, celŭ maĭ vechiŭ şi maĭ înrădăcinatŭ pecatŭ în némulŭ omenescŭ, — elŭ esistă de la facerea lumeĭ, prin acestŭ pecatŭ parte din îngerĭ, nemulţémindu-se cu treptele măriei în care 'ĭ a aşedatŭ D-ḍeŭ, — voindŭ a se face asemenea celuĭ prea înaltŭ, saŭ smeritŭ până la aceea, în câtŭ aŭ devenitŭ dupre cuvêntul Scriptureĭ, din îngerĭ luminaţĭ demonĭ întunecaţĭ. Totŭ prin acestŭ păcatŭ ceĭ întâiŭ ómenĭ, aŭ păcătuitŭ înaintea luĭ D-ḍeŭ — mâncândŭ din pomulŭ opritŭ cu speranţa a se face şi eĭ D-ḍeŭ; — însă din contră acésta sumeţie 'ĭ atrasŭ din starea fericireĭ şi a nevinovăţieĭ ce o aveaŭ în paradisŭ, la starea nefericireĭ şi a păcatuluĭ, a căruia urmare tristă a fostŭ şi este mórte, dupre cumŭ ne spune Apost. Iacobŭ : *Pofta zĕmislindu se nasce păcatulu, érŭ păcatulŭ făcêndu-se nasce mórte* (Iacob. 1, 15). De acestŭ pecatŭ nu saŭ molipsitŭ nu maĭ celŭ întâiŭ omŭ—Adamŭ, ci şi toţĭ urmaşiĭ luĭ, vrea sĕ ḍică tótă omenirea.

Acestŭ pecatŭ stăpânesce fără deosebire tóte clasele, etăţile şi genurile némuluĭ omenescŭ, cu unŭ cuvêntŭ tótă omenirea, începêndŭ de la Imperatŭ şi până la celŭ maĭ simplu din lume, şi étă cum : — Impĕratulŭ ca unulŭ ce este maĭ mare în Imperiulŭ sĕŭ, se mândresce imaginându'şĭ pe de o parte că are subŭ dominaţiunea sa atâta şi atâta populaţiune, atâta avere, atâta onóre şi respectŭ de la maĭ miciĭ ţĕreĭ sale; eră pe de alta 'şĭ face tóte planurile séle, sĕ'şĭ întindă cuceririle preste alţiĭ — pentru a 'şĭ mări şi maĭ multŭ Imperiulŭ sĕŭ, şi doresce să domnéscă de s'arŭ putea chiarŭ preste tótă lumea, fără a'şĭ aminti vre o dată : că Impĕratulŭ şi sĕraculŭ la ḍiŭa judecăţeĭ, vorŭ sta în una şi aceiaşĭ cinste înaintea prea dreptuluĭ judecătoriŭ ! Ostaşulŭ se mândresce in victoria (biruinţa) ce arŭ fi purtat'o în vre o luptă şi în gradurile saŭ rangurile ce le a căpătatŭ motivat

de acésta. — Bogatulŭ sĕ mândresce în multa luĭ bogăţie, în aurul şi argintulŭ sĕŭ, în mulţimea slugilorŭ séle, în splendórea veşmintelorŭ séle purpuriĭ şi de visonŭ în care se înbracă ca şi bogatulŭ din Evangelie, fără a gândi vre o dată la sfârşitulŭ vieţeĭ séle. — Seraculŭ se mândresce în speranţa ce o are de a mosceni împĕrăţia cerurilorŭ, basânduse pe cuvèntul scripturei : *Fericiţi cei sĕraci cu duchulŭ că acelora este împĕrăţia cerurilorŭ* (Mat. 5. v. 3), ne'nţelegândŭ însă bine cuvêntulŭ scripturei, — pentru că numaĭ ceĭ sĕracĭ cu duchulŭ — numaĭ ceĭ săracĭ de păcate vorŭ mosceni împărăţia cerurilorŭ, — éră nu orĭ care sĕracŭ, căcĭ póte să fie omulŭ câtŭ de săracŭ de avuţiile acesteĭ lumĭ trecătóre, dară fiindŭ bogatŭ de păcate, adică , pĕcătosŭ, acéstă moscenire nu póte fi gătită pentru dînsulŭ. — Inţeleptulŭ sĕ mândresce întru înţelepciunea şi ştiinţa sa, închipuindu'şĭ că este înţeleptŭ şi ştie tóte, că înţelepciunea sa este maĭ pre susŭ de câtŭ acelorŭ alţĭ ómenĭ, şi chiarŭ de multe orĭ crede că înţelepciunea sa cea trupéscă şi materială, este maĭ mare de câtŭ înţelepciunea cea sufletéscă, şi de câtŭ aceea ce se cobóră de susŭ, despre care ne spune scriptura : *Că este curată, pacinică. bine îngăduitóre, plină de milă şi de roduri bune, fără îndoélă şi nefăţarnică* (Iacob. 3 v. 17), déră nu ştie şi nu vede nenorocitulŭ că înţelepciunea luméscă este trecătóre şi perdĕtóre, dupre cumŭ ne spune scriptura : *Perdevoiŭ înţelepciunea înţeleptelorŭ şi ştiinţa celorŭ ştiutori o voiŭ lepăda* (1. Corint. 1. 19).

Celŭ simplu, fiindŭ omŭ fără ştiinţă de carte, se mândresce şi elŭ întru simplitate sa şi dice : Stimŭ şi noĭ, de ce ne maĭ înveţĭ tu ? şi eŭ suntŭ omŭ ca şi tine, nu vréŭ sĕ te ascultŭ, —ceea ce vréŭ aceea facŭ, nu'mĭ pasă de niminea şi alte asemenea. — Celŭ tênărŭ se mândresce în vioiciunea sa şi in frumuseţea tinerilorŭ séle.— Bătrânulŭ sĕ mândresce întru bătrêneţele şi cărunteţele

séle, dicêndŭ celorŭ maĭ tinerĭ de câtŭ dînsulŭ: Eŭ suntŭ omŭ bătrînŭ, amŭ vĕdutŭ maĭ multe şi prin urmare ştiŭ maĭ multe de câtŭ voĭ, – éră voĭ sunteţĭ nisce copiĭ şi nu ştiţĭ ceea ce ştiŭ eŭ, nicĭ aţĭ vĕdutŭ ceea ce eŭ am vĕdutŭ şi alte asemenea.

Iată déră, fraţilorŭ, că acestŭ pecatŭ mortalŭ, domnesce preste totŭ omulŭ, de unde urmédă că noĭ cu toţiĭ, dacă suntemŭ mândri păcătuimŭ înaintea luĭ D-deŭ, şi nu vomŭ putea scăpa nicĭ o dată de acestŭ pecatŭ, de câtŭ numaĭ cândŭ vomŭ fi umilițĭ, pentru că acestŭ pecatŭ nu înalţă pe omŭ, ci din contră 'lŭ smeresce.

Pe mândrul impĕratŭ 'lŭ vedemŭ umilitŭ, biruitŭ de inimiculŭ sĕŭ, fără tronŭ, fără ţéră şi fără de autoritatea ce o avea maĭ înainte. — Pe mândrulŭ osténŭ îlŭ vedemŭ că móre în luptă maĭ 'nainte de sfârşitŭ, fără a face vre o isbândă patrieĭ séle. — Pe bogatŭ îlŭ vedemŭ că sără-cesce, cândŭ în cele din urmă nu are nicĭ existenţa vieţeĭ luĭ, apucându-se sĕ fure, sĕ răpéscă lucrulŭ streinŭ şi altele. Pe celŭ simplu îlŭ vedemŭ că devine şi maĭ simplu din ceea ce era până cândŭ se perde. Pe celŭ tênărŭ că înbătrînesce, pe bătrînŭ că descinde spre mormêntŭ; — cu unŭ cuvêntŭ totŭ omulŭ mândru se perde maĭ 'nainte de sfârşitŭ, pentru că mândria este u-râtă 'naintea luĭ D-deŭ, după cumŭ ne spune scriptura: *Că D deŭ mândrilorŭ le stă în potrivă, iar smeriţilorŭ le dă darŭ* (Iacob. 4. v. 6).

Acestŭ pĕcatŭ stăpânesce nu numaĭ pre mirenĭ, ci şi pre servitoriĭ altaruluĭ fără de osebire, făcênduĭ a se a-răta nepăsătorĭ către frumósa lorŭ chemare, nebăgătorĭ de sémă şi sumeţĭ cândŭ sĕ presintă înaintea altaruluĭ, fără frică şi cu ne respectŭ către cele sânte şi către charulŭ întru totŭ Duchuluĭ Sântŭ care li sa datŭ prin taina preuţieĭ.

Acestŭ vechiŭ pecatŭ a fostŭ combătutŭ de toţĭ sânţiĭ şi aleşiĭ luĭ D-deŭ şi chiarŭ de Iisusŭ Christosŭ Mântui-

torulŭ lumeĭ, care sa umilitŭ pre sine până la amara mórte de cruce, făcênduse prin acésta nouĕ exemplu; ca sĕ urmămŭ urmelorŭ luĭ.

Vedeţĭ dară, fraţilorŭ, că mândria nimicŭ nu folosesce omuluĭ, ci din contră 'lŭ opresce de a'şĭ căuta de mântuirea sufletuluĭ; — de aceĭa spre a nu fi cineva captivatŭ de acestŭ pĕcatŭ, trebue să se smeréscă pre sine înaintea luĭ D-ḑeŭ, trebue sĕ aibă frică de D-ḑeŭ, căcĭ *frica Domnului* după cumŭ spune Inţeleptulŭ *urăsce nedrep tate şi sumeţia şi mândria şi căile viclenilorŭ* (Prov. 8, v. 13). De asemenea şi Mântuitorulŭ ne poruncesce sĕ'lŭ imitămŭ în blândeţe şi smerenie, ca prin mijloculŭ acestora sĕ putemŭ căpăta repaosŭ sufletelorŭ nóstre: *învĕţaţi-vĕ de lumine*, dice Elŭ, *că suntŭ blândŭ şi smeritŭ cu inima şi veţi afla odichnă sufletelorŭ vóstre* (Mat. 11. v. 29).

Să încetămŭ dară, fraţilorŭ, de a ne mândri înaintea luĭ D-ḑeŭ cu averea, cu rangurile şi vredniciile ce le avemŭ in societate, orĭ câtŭ de bogaţĭ am fi, orĭ câtŭ de bine amŭ trăi, dupĕ cumŭ ne învaţă însuşĭ sânta scriptură: *După ce vei mânca şi te vei sătura, şi 'ţi vei zidi case bune şi vei locui întrînsele, şi după ce ţi se vorŭ înmulţi boii şi oile şi după ce ţi se va înmulţi Argintulŭ şi Aurulŭ, şi după ce ţi se vorŭ înmuţi tóte câte ai tu*; — *se nu te înalţi cu inima şi sĕ uiţi pre D lŭ D-ḑeulŭ tĕŭ. Si să nu ḑici întru inima ta: Virtutea mea şi tăria mânelorŭ mele 'mi aŭ făcutŭ mie acéstă avere* (a 2-a lege 8, v. 11—17), ci să ne aducemŭ aminte de D-lŭ D-ḑeulŭ nostru şi Elŭ nu ne va lipsi de totŭ binele.

Sĕ lepădămŭ dară de la noĭ tótă mândria şi slava deşértă, lauda, făţărnicia şi înpotrivirea, căcĭ la din contră păcătuim înaintea luĭ D ḑeŭ, sĕvêrşindŭ păcatul mândrieĭ, care dacă în astă lume nu are unŭ resultatŭ bunŭ, apoĭ în celelalte nu va avea nicĭ atâta.

Sĕ fimŭ maĭ bine băgătorĭ de sémă către poruncile luĭ

D-ḑeŭ, spre a putea face ceia ce ele ne dictéză, sĕ imitămŭ pe D-ḑeŭ în milostenie şi în rĕbdare, în dreptate şi în sânţenie, sê ne umilimŭ pe sine ca Iisusŭ Christosŭ care ne spune : *Că celŭ ce se înalţă pre sine, se va umili, ĕră celŭ ce se smeresce se va înălţa* (Luca. 18 v. 14). Amin.

Panait I. Collescu.

Com. Voinescu, Judec. Cahulŭ
1878 *Aprilie* 1.

DIN ISTORIA BISERICEI ROMANILOR

DESPRE

MONASTIREA APELE

SECULUL AL XV-LE

(Urmare vedĭ No. X, an. IV).

ACTUL IMPERATORULUĬ Z(S)IGISMUND, DATŬ CĂLUGĔRILOR DE LA MÔNĂSTIREA APELE, ŞI RELATIVŬ LA LIBERTĂŢILE ŞI DREPTURILE LOR DIN REGATUL UNGARIEĬ

1418 IULIE 14

«Sigismund, din mila luĭ D-ḑeŭ Rege al Romanilor, şi imperatorŭ eternŭ (perpetuŭ) al pămêntuluĭ Ungarieĭ, şi al Dalmaţieĭ.....(1) şi al pămêntuluĭ Chorvatieĭ, (2) precum şi Rege al altor ţĕrĭ. Tuturorŭ credincĭoşilor noştri Egumenilor bisericescĭ. Tuturor guvernatorilor. Jupanilor (3) şi parcalabilor (4) şi ómenilor nobilĭ şi

---

(1) Titlul Regeluĭ Sigismund aicĭ este skimbatŭ de titlul, ce el şi-lŭ dă la 1419 séŭ 1420. In locŭ sĕ se numĭascĕ Imperatorŭ al Romeĭ şi Rege al Ungarieĭ, el se întitulézā în sensŭ inversŭ ; şi acésta provine de acolo, că în anul 1418 Sigismund încă nu se încoronase de imperator al Romanilor. (Venelin Влахо-Болгарскія грамматы pag. 38—40).

In originalŭ aicĭ esistă vorba de фрушкой, care dupre forma şi posiţiunea sa se vede a fi unŭ calificativŭ al Dalmaţieĭ. Vorba de Fruşkiĭ astă-ḑĭ se întrebuinţézā pentru a se numi munţiĭ din Srem, séŭ Sirmiu şi este ne'nţelesŭ cum s'aŭ unitŭ cu numirea Dalmaţieĭ, care se află la o distanţă considerabilă. Acésta anume ne-a şi făcutŭ, ca noĭ să nu-ĭ putemŭ da nicĭ o traducţiune.

(2) Chorvatia este Croaţia de astă-ḑĭ.

(3) Jupanŭ este o vorbă slavonă şi însémnă domnŭ. In documentul nostru acéstă vorbă fiind ungarisată, se pronunçă Işpan séŭ Şpan, şi însemnézā administratorŭ séŭ guvernatorŭ de comitatŭ. Sûntŭ doĭ termenĭ slavonĭ în limba documentală şi vorbită românéscă asupra cărora noĭ voimŭ, ca să atragemŭ atenţiunea lectorilor noştri. Vorba de jupânŭ şi cea de craiŭ. Ambele aceste vorbe sûntŭ slavone şi ele aŭ avutŭ diferite sensurĭ la fie-care poporŭ dintre slaviĭ de Sudŭ, ĭar la Românĭ, întroduse fiind aceste vorbe, şi-aŭ avutŭ şi ele istoricul lor. Adecă, vorba de jupânŭ întrodusă în documentele istorieĭ nóstre are sensul de administratorŭ provincialŭ. Dupŏ aceste pre la începutul seculuiuĭ al XVII-le vorba de jupânŭ a începutŭ a fi unŭ titlu de noblеţe şi el se eredita. In timpul domnilor fanarioţĭ acestŭ titlu s'a discreditatŭ şi a trecutŭ la clasa neguţitorilor, cu sensul de Domnŭ. Acum acéstă vorbă nu se maĭ întrebuinţézā de poporŭ, de cât cu sensul de Domnŭ, aplicatŭ însĕ tot-dé-una în derisiune.

Vorba craiŭ vine de la slavinescul краль şi însemnézā rege. Astă-ḑĭ acéstă vorbă se aplică de poporŭ numaĭ la ómeniĭ pasionaţĭ.

(4) Vorba pârcălabŭ este de origine pênĕ acum necunoscută şi se găsesce numaĭ în documentele istorieĭ poporuluĭ românŭ.

In Moldova şi la Româniĭ din Ungaria pârcalabul era administratorul districtuluĭ, prefectul de astă-ḑĭ; ĭar la Româniĭ din Valachia parcalabul representa pre suprefectul de astă-ḑi.

servilor acestora şi bunilor meĭ orăşenĭ (1) şi aĭ satelor libere şi acelor sate, care sûntŭ birnice (2). Nobililor (3) şi .... (4) Vameşilor şi vice-vameşilor (5) şi tuturor celor, ce sûntŭ aĭ noştri, şi cariĭ se află pre pămêntŭ şi pre apă şi pretutindinea, unde sûntŭ ómenĭ de sub stăpânirea mea şi altor ómenĭ, precum şi fiie-căruĭ omŭ care are câte o parte din pămêntul împĕrăţieĭ mele a Ungarieĭ (6) şi în acéstă împĕrăţie pretutindenea, unde locuesce câte-cine-va (7). Şi precum celor presenţĭ, aşa şi celor, ce vorŭ fi dupĕ dînşiĭ; ca adecă călugĕria fiind frăţia luĭ D-ḑeŭ şi monastirea s-luĭ And(t)onie de la Apele, şi ceĭa, ce apărţine la dînsa, să li fie lor. dăruită pentru cererea lor şi pentru totŭ felul de rugăcĭune ale lor (8) Pentru care a şi ordonatŭ stăpânia mea guvernatorilor şi locuitorilor (9), ca călugĕriĭ de la Apele, cariĭ sûntŭ poporŭ multŭ, să um-

(1) Vorba oraşŭ vine de la ungurescul Varos ĭar acesta de la Var = citadelă în totul cetate. Şi în adevĕr, că oraşele vekĭ ale Ungarieĭ se făcéŭ, séŭ în jurul, séŭ lôngă o citadelă.

(2) Birnicŭ vine de la verbul unguresců *birni* = a stăpâni, şi birò = stăpânŭ. Şi prin urmare aicĭ trebue să înţelegem pre satele, care nu se bucuraŭ de óre care imunităţĭ, dar care se aflaŭ sub stăpânirea Regilor şi a Magnaţilor Ungurĭ.

(3) Aicĭ în originalŭ stă vorba de nemeş, ce vine de la ungurescul nem = tribŭ séŭ némŭ, şi însemnéză omŭ de tribŭ séŭ de némŭ, nobilŭ.

(4) In originalŭ stă vorba de folnogem, pre carea noĭ n'amŭ sciutŭ să o traducemŭ.

(5) Vorba de vameş este unguréscă şi însĕmnéză persóna, însărcinată cu stringerea dăreĭ, ce se kĭamă vamă séŭ vam. Dreptul, de a lua vamă, era propriu Regilor, şi el se aplica la trecerea chotarelor, séŭ a podurilor şi une-orĭ se acorda şi Magnaţilor. Acestŭ dreptŭ nu-şĭ putea avea vigorea sa asupra persónelor, séŭ instituţiunilor, ce se bucuraŭ de o gramată specială a Regeluĭ. De acestŭ dreptŭ de acum trebue să se bucure şi călugĕriĭ din Monastirea Apele în tot cuprinsul Regatuluĭ Ungarieĭ.

(6) In documentul originalŭ, de şi scrisŭ în limba slavonă, esistŭ maĭ mulţĭ termenĭ unguresců. Aşa la locul notatŭ aicĭ, în locŭ să se ḑică страна, este întrebuinţată vorba de orszàg cu sensul de împĕrăţie, ţéră.

(7) In originalŭ stă vorba лакуе, ce vine de la ungurescul lakok, séŭ lakni = a trăi, a vieţui. Uniĭ credŭ, că vorba românéscă a locui ar fi derivată din ungurescul lakui; dar n'ar fi maĭ dreptŭ óre să o derivămŭ acéstă vorbă de la locŭ, acelŭ ce ocupă unŭ locŭ óre-care ?

(8) De aicĭ se vede fórte bine starea religiósă a Românilor din Regatul Ungarieĭ de prin seculul XV-le. De şi Româniĭ, noĭ am vĕḑutŭ maĭ sus, eraŭ proprietariĭ monastireĭ Apele; şi de şi călugĕriĭ acesteĭ monastirĭ aŭ căpătatŭ maĭ multe averĭ şi imunităţĭ de la Domnitoriĭ Vladislav I, şi Mircea; eĭ aŭ trebuitŭ să capete o noă gramată şi de la Sigismund, pentru ca să fie recunoscuţĭ de proprietariĭ monastireĭ şi să aibă dreptul, de a proaduce în dînsa rugăcĭunĭ D-ḑeuluĭ lor.

(9) Aicĭ în originalŭ este întrebuinţatŭ ĭarăşĭ unŭ terminŭ ungurescŭ, adecă termenul de Videk = ţéră, localitate.

ble liberĭ prin tótă împĕrăţia mea. Şi fiind că sûntŭ între voĭ ceĭ maĭ mulţĭ, cariĭ ĭ-aţĭ supăratŭ (1) pre dînşiĭ, să aĭbă voĭe în aceĭa, ce ĭ-am asiguratŭ, atât în anul acesta, cât şi în aniĭ viitorĭ. Şi fiind că nu îndrăsnĭaŭ, de a veni în împărăţia mea; Noĭ pentru rugăcĭunea lor, voimŭ să li facemŭ întru acésta bine. Pentru care porŭncimŭ voĭ supuşilor noştri celor credincĭoşĭ şi vĕ ordonămŭ cu tărie, ca nicĭ-unul nu voimŭ să facĕ nimicŭ în totŭ timpul de aceĭa, ce s'a stabilitŭ. Şi călugĕriĭ pre cariĭ ĭ-am luatŭ sub mâna nóstră, să fie apăraţĭ din partea nóstră, precum şi aceĭa, ce li apărţine lor. Şi orĭ-unde vorŭ merge eĭ prin împĕrăţia mea, şi pre apă şi pre uscatŭ, în călătoriile lor cele onorabile, pre la pămênturile lor, séŭ vorŭ umbla cu câscigurile lor, întru nimicŭ şi nicĭ într'unŭ câscigŭ să nu fie supăraţĭ. Şi pre lôngă aceste, décă vĭ vorŭ cere voĭ ajutorŭ, voĭ să li-lŭ oferiţĭ pentru aceste. Şi voĭ să nu li ajutaţĭ în altŭ ceva, nicĭ să faceţĭ altŭ-cea, dér aceĭa . . . . , ce va fi spre folosul şi plăcerea mea. Şi cine-va vedea acéstă carte, observând'o ĭarăşĭ, să se spunĕ eĭ, şi kĭar celŭ, ce va fi depărtatŭ de mine. Acéstă carte s'a publicatŭ în oraşul împĕrăţieĭ mele Chagnov, (2) în luna luĭ Iulie 14 ḑile, şi în anul de la nascerea luĭ Christos 1418; ĭar de când am devenitŭ singurŭ rege al pămêntuluĭ Ungarieĭ 32 anĭ şi de când am devenitŭ singurŭ Imperatorŭ al Romeĭ anĭ 8.

EŬ IMPERATORUL ROMÈĬ CU GURA MEA AM ḐISŬ
SĔ SE DEA ACÉSTĂ CARTE

Cuprinderea acestuĭ documentŭ ni amintesce pretenţiunile Regelor Ungarieĭ asupra ţĕrilor de dincóce de Carpaţĭ. Sigismund, vĕḑênd, că ţéra este amerinţétă din partea Turcilor; şi de altă parte, maĭ luând în consideraţiune, că şi călugĕriĭ din mônăstirea Apele, pentru a înlătura periculul, se adresase la dînsul, cerîndu-ĭ protecţiunea, el emite decretul de maĭ sus. Cum că acestŭ decretŭ nu representa unŭ dreptŭ realŭ al Regilor Ungarieĭ asupra localităţilor

(1) Originalul nu întrebuinţéză vorba slavonă de бунтую = rĕscolŭ, supĕrŭ, ci pre cea unguréscă de bàntani = asupăra. De aicĭ credemŭ, că se derivă şi românescul a bântui, precum şi slovacul бантовать.

(2) Aicĭ se ḑice în originalŭ: у царевѣ вароши у Хагновѣ = în oraşul imperialŭ în Chagnov. Noĭ nu scimŭ, care să fi fostŭ acelŭ oraşŭ imperialŭ, numitŭ Chagnov.

mônăstireĭ Apele, acésta noĭ vomŭ vede-o maĭ jos cu ocasiunea publicăreĭ unuĭ altŭ decretŭ din partea luĭ Dan III-lea de la anul 1424. Aicĭ însĕ în respectul mônăstireĭ Apele noĭ vomŭ constata :

1. Că călugĕriĭ din mônăstirea Apele, vĕḑênd periculele politice, ce amerinţaŭ pre ţéră din partea Turcilor; şi observând, că Regiĭ Ungarieĭ dintre veciniĭ ţĕriĭ sûntŭ putericĭ şi de religiunea creştină; eĭ se adresară la Sigismund, rugându-lŭ, de aĭ lua sub protecţiunea sa. De aicĭ apoĭ şi cuprinderea acestuĭ schrisovŭ, prin câre Regele declară, că pre călugĕriĭ din mônăstirea Apele ĭa luatŭ sub mâna sa.

2. In consecinţa uneĭ aseminea rugăciunĭ din partea călugĕrilor, şi în vedere cu interesele de cuceririĭ ale Regatuluĭ, Regele emite decretul, prin care, noĭ amŭ vĕḑutŭ, li se recunósce călugĕrilor dreptul de proprietate asupra mônăstireĭ şi a averilor eĭ, şi de altă parte li se acordă şi imunitatea, de a se bucura de scutirea vămeĭ atât pre pămênturile regale, cât şi pre cele ale magnaţilor.

3. In fine, prin acestŭ documentŭ, dar numaĭ în sensŭ negativŭ, se confirmă tóte drepturile mônăstireĭ, căpătate de la fundatoriĭ eĭ, şi între altele şi aceĭa, că s-tul Nicodim, fundatorul mônăstireĭ Apele, la 1418 nu se afla în mônăstirea Apele.

GRAMATA LUĬ JIGMUND (SIGISMUND), DATĂ LOCUITORILOR LUĬ BASARAB, SÉŬ ŢĔREĬ NUMITĂ VALACHIA MARE ŞI MICĂ, ŞI PRIVITÓRE PRE PROFESIUNEA LOR DE CREDINŢĂ PUBLICATĂ ÎN ORADIA-MARE,

SEPTEMVRIE 29 ANUL 1420. (1419). (1)

«Eŭ imperatorul Romanilor amŭ ḑisŭ cu gura mea să se dea acéstă carte».

Eŭ celŭ, ce mĕ numescŭ Jigmund, care din îndurarea luĭ D-ḑeŭ sûntŭ imperatorŭ al Romanilor; şi Rege al Ungarieĭ, Dalmaţieĭ, Cechieĭ, şi al Nemţieĭ şi al altor ţĕrĭ, şi Domnitorŭ al multor Domnitorĭ. Amŭ făcutŭ şi amŭ datŭ acésta din buna mea voinţă şi dorinţă tuturor celor, ce locuescŭ în ţéra Ungro-Vlachieĭ, ce este a

(1) Anul acestuĭ documentŭ, de şi este 1420, dar el trebue să fie anul 1419, adecă anulŭ de la mórtea luĭ Mircea celŭ bătrînŭ, când pre tronul Valachieĭ s'a suitŭ Mircea II, fiiul acestuĭa, şi care a cerutŭ ajutorul luĭ Sigismund în contra luĭ Dan III, vĕruluĭ sĕŭ. (Veḑĭ Chron Rom Şinc. T. I, pag. 281).

Basarabilor (1), pentru cererea, ce nĭ-a făcutŭ credincĭosul nostru Popŭ Agaton. Pentru ca mônăstirea lor şi tóte Bisericile, şi Călugĕriĭ şi Popiĭ, precum şi toţĭ ómeniĭ, cariĭ locnescŭ în acea ţéră, să-şĭ ţinĕ legea lor, şi să rĕmânĕ în credinţa lor; ĭar noĭ eĭ să ni slujască cu credinţă, pentru acésta le-am şi acordatŭ asigurarea nóstră şi a celor, ce ni apărţinŭ noĭ .... (2). Şi dupĕ noĭ orĭ-cine va urma, precum nicĭ Eŭ singurŭ, de asemenea şi nimenea din aĭ noştri să nu aĭbă voĭe, a se ocupa de credinţă şi de legea lor; dér să fie liberĭ, a rĕmânea în aceĭa, ce aŭ rĕmasŭ pênĕ acum, şi tot în acésta să rĕmânĕ pentru eternitate. Datu-sa acéstă carte în Oradia mare în luna luĭ Septemvrie 29 ḑile, în anul de la nascerea luĭ Christos 1400, şi 20, ĭar de când sûnt Rege al UngarieĭanĬ 32 şi de când sûntŭ imperatorŭ al Romanilor anĭ 10 (3).

La 1420 Sigismund se consideră pre sine Rege şi al Valachieĭ marĭ şi micĭ; şi acésta în urmarea recursuluĭ, ce a făcutŭ la dînsul Mircea II, fiiul luĭ Mircea celŭ bătrînŭ. Cum că Sigismund n'a avutŭ asupra Valachieĭ, de cât numaĭ o dominaţiune părută, acesta se vede din faptul, că Dan III, bătênd pre Mircea II, a sfărămatŭ şi puterea Ungurilor, venită acestuĭa, ca ajutorŭ, contra luĭ Danu, şi de altă parte, noĭ vomŭ vedea tot din cursul istorieĭ acesteĭ mônăstirĭ, că Dan III, ca unŭ deplin stăpânitorŭ al Ţĕreĭ la 1424 dotéză monastirea Apele cu maĭ multe sate. Lucru, ce ni arată pênĕ evidenţă, că dominaţiunea luĭ Sigismund asupra Valachieĭ a fostŭ numaĭ părută.

Incă unŭ faptŭ, relativ la istoria mônăstireĭ Apele, şi care ni-se descopere tot din acestŭ documentŭ, este şi persóna egumenuluĭ de

(1) Acéstă numire a ţĕreĭ românescĭ este streină. Numirea de Ungro-Vlachie Românij o datorescŭ Bizantinilor, şi ea represintă o împărţire a acestor locurĭ maĭ mult eclesiastică. Creştiniĭ ortodocşĭ din Ungaria, neputând din causa catolicilor a fi în relaţiunĭ directe cu Constantinupolul, eĭ eraŭ representaţĭ la Patriarchie prin Metropolitul Valachieĭ. Acestŭ dreptŭ al Bisericeĭ de Valachia asupra celeĭ de Ungaria de o origine fictivă a devenitŭ realŭ, când acésta din urmă în timpurĭ grele s'a pusŭ sub protecţiunea Bisericeĭ de Valachia.

(2) Aicĭ lipsescŭ din originalŭ câte-va vorbe.

(3) In documentele, emanate de la regiĭ Ungarieĭ şi înşirate aicĭ, noĭ am observatŭ treĭ cronologiĭ; una de la Christosŭ alta de la data primireĭ numeluĭ de Imperatorŭ al Romanilor şi a trea de la data suireĭ pre tronul Ungarieĭ. Comparând aniĭ diferitelor categoriĭ din aceste doĕ documente, constatămŭ, că numaĭ aniĭ suireĭ pre tronul Ungarieĭ a luĭ Sigismund sûntŭ în neregulă. Sigismund atât la 1418 cât şi la 1420 avea tot 32 anĭ de la data suireĭ pre tronul Ungarieĭ.

la mônăstirea Apele. Noĭ am vĕḑutŭ din documentele de maĭ sus, că s-tul Nicodim încă de mult nu maĭ ocupa locul de egumenŭ al mônăstireĭ Apele. Din acestŭ documentŭ ni se descopere, că la 1420 egumenul mônăstireĭ Apele era părintele Agaton. De aicĭ acum resultă, că *al doilea egumenŭ al mônăstireĭ Apele a fostŭ Agaton.*

Cuprinderea acestuĭ documentŭ este ïarăşĭ de tótă importanţa pentru istoria Bisericeĭ nóstre. De o parte reesă din cuprindirea documentuluĭ că mônăstirea Apele este, ca unŭ centru religiosŭ pentru tótă partea cea despre Severin; şi acéstă era cu atâta maĭ posibilŭ, fiind că la 1420 în Severin încetase, de a maĭ esista Metropolie.—De altă parte, se maĭ confirmă şi idea, pre carea noĭ am desvoltat'o în istoria creştinsmuluĭ în Dacïĭ, cá adecă religiunea creştină ortodocsă din Transilvania era numaĭ tolerată, şi că Sigismund prin documentul de maĭ sus acordă o imunitate particulară Românilor din Timişana şi Banatul Severinuluĭ, când li cedéză, se înţelege, că pentru scopurĭ politice, toleranţa religiósă şi li dă dreptul, de a fi respectaţĭ în legea şi credinţa lor.

GRAMATA IMPERATORULUĬ JIGMUND (SIGISMUND), DATĂ POPEĬ AGATON DE LA MÔNĂSTIREA APELE PENTRU CONFIRMAREA MOŞIILOR ŞI A ALTOR DREPTURĬ.

DATA ÎN APELE. OCTOMVRIE 28 DILE 1420.

† Eŭ imperatorul Romanilor amŭ ḑisŭ cu gura mea să se dea acéstă carte.

Jigmund din mila luĭ D-ḑeŭ imperatorŭ al Romanilor, şi Rege al Ungarieĭ, al Cechieĭ şi al . . . . . (1) Dalmatieĭ şi al pămêntuluĭ Chorvatieĭ, şi al altor ţerĭ rege. Cu acesta facemŭ cunoscutŭ tuturor superiorilor bisericeĭ, celor credincĭoşĭ aĭ noştrĭ, şi tuturor persónelor administrative şi jupânilor şi pârcălabilor şi ómenilor nobilĭ şi fiecăruĭ omŭ, precum mare, aşa şi micŭ, cariĭ aparţinŭ mie şi ascultă de mine şi sûntŭ credincĭoşĭ s-teĭ coróne şi stăpânireĭ ungare, şi ceĭ ce privescŭ la mine cu bine să se încréḑĕ fie-care. Şi să nu fie liberŭ a se ocupa întru nimicŭ cu mŏnăstirea Popeĭ Agaton a s-luĭ And(t)onie dela Apele şi a Prea sânteĭ Născătóreĭ de D-ḑeŭ dela Tis-

(1) Aicĭ în originalŭ se află vorba фрушкой, pre carea noĭ nu o putemŭ traduce Vedĭ nota de maĭ sus.

ména. Pentru sceste Eŭ din bună voĭa mea am datŭ şi cu credinţa mea am primitŭ libertatea, ce aŭ avut'o eĭ dela începutŭ, şi acum să fie liberĭ eĭ şi satele şi tóte chotarele, ce aŭ, şi viele, şi apele, şi alunişurile şi livedele tóte, să li fie lor libere şi de uricŭ, pentru ca cu eĭ să nu se ocupe nimene întru nimicŭ. Si pre lôngă aceste, ne-am maĭ informatŭ, că maĭ nainte Bistriţa a fostŭ avere bisericéscă, şi pentru rugăcĭunea şi credinţa în dreptul lor, noĭ le-am dăruit'o şi aceĭa, ca să li fie lor moşie, şi lor să li fie uricŭ în tóte chotarele, ce ea are. Şi darea din treĭ una şi de trecĕtóre preste moşie să fie a luĭ Popa Agaton, şi călugĕriĭ din Apele şi din Tisména să fie stăpânĭ preste totŭ venitul, ce este în Bistriţa. De asemine şi pretutindenea, unde eĭ aŭ sate şi chotare şi liveḑĭ şi ape, şi la Severin şi la Bistriţă şi în totŭ locul, care este al mônăstirilor lor, şi ce li apartine lor totŭ să li fie liberŭ şi de uricŭ, de acum şi pĕnĕ în eternitate. Şi nimene să nu fie liberŭ a se ocupa întru ceva, alăturea cu mine de ali face reŭ. Acésta o ḑic tuturor, şi actualilor, şi celor, ce dupŏ acestia vorŭ voi să fie servitoriĭ meĭ, şi în timpul nostru şi pĕnĕ în eternitate şi nimene să nu fie liberŭ a se ocupa de dînşiĭ, nicĭ de ómeniĭ lor, nicĭ de averea lor şi de aceĭa ce vorŭ cumpăra, séŭ vorŭ vinde, atât pre uscatŭ, cât şi pre apă, şi orĭ unde vorŭ merge ómeniĭ lor cu averea lor, nicĭ întru'un locŭ să nu plătĭascĕ vamă, ci să umble liberĭ. Şi orĭ-ce vêrşe şi okiurĭ de baltă vorŭ avea pre Dunărea, să fie tóte libere. Şi precum aceste dela începutŭ aŭ fostŭ mônăstirescĭ, aşa şi de acum în eternitate să fie mônăstirescĭ şi a luĭ Popa Agaton, şi a tutror călugărilor, şi dupŏ dînşiĭ a celor, ce vor fi în acele locurĭ, care, pentru săracia frăţieĭ lor, noĭ le-am luatŭ asupra nóstră, ca să-le păzimŭ (1) şi să le conservămŭ pentru serviciul şi credinţa lor cea dréptă, ... căria îĭ servescŭ. Şi eĭ să rĕmânĕ în credinţa lor, cu aĭ lor şi să-şi ţinĕ legea şi în Bisericile lor, şi cu dînşiĭ să nu fie nimene liberŭ a se ocupa, séŭ aĭ supăra pentru legea lor. Pentru acésta şi eŭ singurŭ le-am datŭ lor încrediuţarea mea şi a întregeĭ împĕrăţiĭ a Ungarieĭ şi a tuturor celor, ce credŭ în s-ta coronă, şi privescŭ la mine cu bine. Şi cine va citi acéstă carte, să o înapoeze aceluĭa, dela care a luat'o. Datu-sa acéstă carte în Apele, în luna

(1) Acestŭ documentŭ, avênd maĭ tóte vorbele ungurescĭ, notate în documentele de maĭ sus, el are şi doĕ românescĭ : corónă, şi păḑimŭ.

luĭ Octomvrie 28 ḑile, şi în anul dela nascerea luĭ Christos 1400 şi 21, şi de când sûntŭ Rege al pămêntuluĭ Ungarieĭ anĭ 34, ĭar de când suntŭ impĕratŭ al Romeĭ anĭ ḑece. (1)

Asupra docŭmentuluĭ monastireĭ Apelor, emanatŭ de la Sigismund al Ungarieĭ la 1421, noĭ avemŭ de constatatŭ următórele :

1) Ca Egumenul Agaton, care, la 1420 se vede a fi egumenŭ al Monastireĭ Apele, el se preocupă la 1421 şi de Monastirea Tisména. Acésta este interesantŭ pentru mônăstirea Tisména, şi despre care noĭ ne vomŭ pronunça, când ne vomŭ ocupa de documentele acesteĭ monastirĭ.

2) In actul de fundaţiune al monastireĭ Apele, noĭ am vĕḑutŭ maĭ sus, că Vladislav întro alte daruri, acordate Mônăstireĭ, se preocupă şi de libera administraţiune a Monastireĭ Apele. Acéstă libertate se confirmă şi prin documentul de façă, ocupându-se documentul în modŭ specialŭ de averea monastireĭ Apele.

3) Cum-că la 1421 Monastirea Apele era unită cu Tisména în tpersóna Egumenuluĭ Agaton, se póte constata din locul, unde moşia Bistriţa, dată de uricŭ Mônăstirilor Apele şi Tisména, se pune la disposiţiunea călugĕrilor din ambele Mônăstirĭ.

4) In fine, décă maĭ luămŭ în consideraţiune şi faptele istorice, etrecute între Mircea II, fiiul, şi Dan, Domnitorul Ţĕreĭ din aceste timpurĭ, putemŭ să avemŭ şi conclusiunea, ce urméză: Mircea II fiind alungatŭ de la tronul Ţĕreĭ romanescĭ de cătrĕ Dan şi cu acéstă ocasiune fiind desrădĭcinată şi influinţa ungară din principatŭ, Sigismund pre calea religiósă şi în persóna părinteluĭ Agaton, Egumenuluĭ de la Apele, voĭesce aşĭ restatornici influenţa sa în ţéră. Altrăminte nu se póte esplica profusiunea de darurĭ, cu care Sigismund încarcă pre călugĕriĭ din Mônăstirile Apele şi Tisména; el, care nu acorda nicĭ libertate de cultŭ Românilor ortodocşi din Transilvania, vine cu aceste doĕ documente şi acordă libertate Mônăstirilor Apele şi Tisména, li confirmă drepturile lor asupra averilor mânăstirescĭ şi în fine institue pre călugĕrĭ şi în dreptul, celŭ noŭ, de a-şi înpropria moşia Bistriţa.—Astŭ-felŭ eraŭ timpurile pre a-

(1) Aicĭ este ĭarăşĭ o încurcătură chronologică, décă stămŭ, ca să comparămŭ aniĭ împĕrăţieĭ luĭ Sigismund cu aceĭ de Rege aĭ luĭ. Noĭ însĕ ne vom ţinea şi aicĭ, chronoogia de documentuluĭ de la nascerea luĭ Christos.

tuncĭ; şi uniĭ Românĭ îşĭ ducéŭ libertatea cu Domnitoriĭ lor în frunte, ĭar alţiĭ căutaŭ celŭ puţin pre calea religiósă aşĭ smulge acéstă libertate de la regiĭ puternicĭ aĭ Ungarieĭ.

GRAMATA LUĬ DAN VOEVODŬ, CU CARE CONFIRMĂ TÓTE DANIILE DOMNEŞCĬ ANTERIÓRE ALE MÔNĂSTIRILOR TISMANA ŞI APELE MAĬ ADĂOGAND ŞI DELA SINE ALTELE

1424 AUGUST 5 (1)

Fiindcă Eŭ, celŭ întru Christos D-ḑeŭ bine credincĭosul, Iω. Dan Voevodŭ, sûntŭ din mila luĭ D-ḑeŭ Domnitorŭ al tóteĭ ţerĭ Ungro-Valachia. La începutul dăruiteĭ de D-ḑeŭ domnieĭ mele, am găsitŭ o mônăstire în pămêntul domnieĭ mele la locul, ce se kiamă Tisména, căria adormitul întru sânţĭ bunul Domnieĭ mele, Iω. Radul voevodŭ, ĭa pusŭ temelia, şi adormitul întru sânţĭ tatăl Domnieĭ mele, Iω. Dan voevodŭ, a întărit'o cu multe lucrurĭ (2). Pentru aceste, Domnia mea a bine-voitŭ, ca să fie urmaşŭ atât în domnie, cât şi în aceste, şi să înoiascĕ pomenirea tatăluĭ Domnieĭ mele, şi pentru viéţa şi mântuirea Domnieĭ mele am voitŭ, ca acestŭ templu al Prea Sânteĭ Stăpâneĭ, Născĕtóreĭ de D-ḑeŭ şi pururea Fecĭóreĭ Maria să fie întăritŭ cu tóte adausele şi veniturile şi cele ne'mplinite să le împlinimŭ. Şi nu numaĭ atâta, dar tóte câte bunul meŭ şi tatăl meŭ aŭ adausŭ acesteĭ Mônăstirĭ, tóte să fie confirmate şi întărite pentru gloria luĭ D-ḑeŭ, şi pentru lauda şi onórea Pré măriteĭ Stăpâneĭ nóstre Născĕtóreĭ de D-ḑeŭ, pentru ca pre acésta să o câscigŭ sprijinitóre a vieţeĭ Domnieĭ mele, ajutătóre în ḑioa cea înfricoşată, şi mijlocitóre pentru viéţa cea eternă. Maĭ ântâiŭ confirmă Domnia mea cele adăugate de cătrĕ ceĭ întru sânţĭ, adormiţiĭ parinţiĭ Domnieĭ mele, adecă satul Vadul Cumanilor cu Toporna şi vama dela Calafat şi balta Bistreţuluĭ dela Topliţa pĕnĕ la gârla spume-

(1) Acestŭ documentŭ l-am estrasŭ din Arch. ist. a Românieĭ de D. B. P. Hojdĕŭ. T. I, pag. 19, în traducţiunea însĕ presentată aicĭ, noĭ diferimŭ pre ā locurea de D. Hajdeŭ.

(2) Acestŭ documentŭ este emanatŭ de la Dan III, domnitorul Valachieĭ şi fiiul luĭ Dan al II, şi strĕnepotŭ luĭ Radu al II, Basarabŭ. El a domnitŭ de la 1420-1424.

gósă (1) maĭ sus de Cobaciţa şi pre lôngă dînsă satele Chărşova şi Sălcişóra, şi Tismóna, cât a fostŭ ligăcéscă şi ruséscă (2) şi grâu dela judeţul Jaleşuluĭ, 400 găleţĭ în fie-care véră, şi brânză 35 burduşe şi 10 caşurĭ şi 10 burduşe de mĭere, şi 10 postavurĭ cu blană şi 10 postavurĭ góle. (3) La aceste adaugă şi Domnia mea satul Céuriĭ şi Duşeştiĭ şi Ungureniĭ, cu totŭ, ce a cumpăratŭ în ḑilele Domnieĭ mele D. Popa Agaton de la Stanciul fiul luĭ Macherin, dându-ĭ luĭ unŭ calŭ bunŭ, şi doĕ tasurĭ şi doĕ lingurĭ şi unŭ brâŭ de argint; şi Ploştina, şi Leurda şi Cireşelul şi Turcineştiĭ şi Jarcovĕţul cu pîrĕul şi Saşi cu Novoseltiĭ; şi pre Blatniţă satul Pesticevul, pre care l-a adăugatŭ lelea (4) Domnieĭ mele, Dómna Calinikia, şi satul Sogoiĭ, pre care l-a adăugat banul Lucacĭ şi Bistriţa cu ţérina eĭ, şi Sogoveţul, pre care l-a cumpăratŭ Popa Nicodim dela Dan voevodul (5) şi móra de pre Bistriţa, ce este adausă de către lelea Domnieĭ mele. Pe lângă aceste confirmăm şi acele, ce s'aŭ adausŭ către rĕposatulŭ întru sânţĭ bunul Domnieĭ mele, Vladislav voevod, s-luĭ Antonie dela Apele. Satul *Jidovştiţa* şi móra de pre Bistriţa şi okiul din mijlocul (balteĭ) totŭ, ce se află la pórta de fer şi ḑeciuiala de la opt vĕrşe şi Dunărea dela cataractul Orechovuluĭ (séŭ al Nuculuĭ) pênĕ la chotarul Ruşaveĭ şi însuşĭ Vodiţa dela Dunărea cu siliscea Bachnineĭ cu alunişurĭ şi livede şi

(1) Vorba slavonă de бръзога D. Hajdeŭ o traduce cu repede. Cum că vorba acésta este unŭ calificativŭ al vorbeĭ гърла séŭ gârla, la acéstă ne unimŭ şi noĭ. Suntemŭ însĕ de opiniune, că vorba бръзога este maĭ bine să se traducĕ cu spumegosŭ. fiind că cu acésta se apropie maĭ mult de sensul eĭ originalŭ.

(2) Pre acestĭ doĭ termenĭ nicĭ D. Hajdeŭ nu ĭ-a tradusŭ.
Sûntŭ eĭ nisce calificativĭ deduşĭ din nisce nume propriĭ séŭ altŭ-ceva? . . .

(3) Vorbele поставъ гунищи поставъ холев D. Hajdeŭ le traduce cu bucăţĭ de haĭne lungĭ şi bucăţĭ de haĭne scurte Dupre opiniunea nóstră vorbele din originalŭ, aduse aicĭ, trebue să se traducĕ aşa cum le-am tradusŭ noĭ. Şi pre lângă aceste poporul nostru pênĕ astă-ḑĭ ḑice feçe cu séŭ fórĕ blană, şi când voĭesce să determine şi calitatea materieĭ, se esprimă postavurĭ cu séŭ fórĕ blană. Cercetaţĭ limba rădeşilor, séŭ a moşnenilor din Moldova.

(4) D. Hâjdeŭ traduce acestŭ termenŭ românescŭ din documentŭ cu vorba de mătuşă. Noĭ însĕ l'am conservatŭ pentru cuvêntul că el are o cuprindere mult maĭ generică, de cât mătuşă.

(5) Noĭ am vĕḑutŭ maĭ sus, că moşia Bistriţa s'a datŭ mônăstirilor Apele şi Tisména de cătrĕ Sigismund al Ungarieĭ. Aici se vede în modŭ specialŭ, că moşia Bistriţa a fostŭ dată de cătrĕ s-tul Nicodim Tismeneĭ şi de sigur, că la fundarea eĭ. Apoĭ ce se atinge de numirea luĭ Dan Voevodŭ, mençionatŭ aicĭ, de sigur că acesta trebue să fi fostŭ Dan II, tatălŭ luĭ Dan III, autorul acestuĭ documentŭ.

Elchoviţa tótă şi Ţeroveţul şi satul Varovnic cu chotarul, pre care l-a adăugatŭ Domnia mea şi satul Podeniĭ cu chotarul. (1) Tóte aceste le adaugă şi le confirmă Domnia mea cu tótă porunca şi întărirea, ca să fie nestrămutate şi neskimbate în decursul vieţeĭ Domnieĭ mele, şi în viéţa rudelor Domnieĭ mele. De asemine şi satele lor să fie libere de tóte serviciile; şi 40 sălaşe de (A) ţiganĭ (2) să fie libere de tóte serviciile şi dările şi de veniturile Domnieĭ mele. — Pre lângă aceste, ordonă Domnia mea ca (monachiĭ) călugĕriĭ din ambele mônăstirĭ să fie de sine stăpânitorĭ; şi dupŏ mórtea egumenuluĭ lor, nimene să nu li punĕ lor egumenŭ, nicĭ eŭ însumĭ Dan voevodŭ, nicĭ altul, care va urma mie, dar pre care eĭ vorŭ voi, pentru ca să nu se strice rônduiala şi tradiţiunea luĭ Nicodim şi ordinul meŭ. Şi décă cineva va îndrăsni, măcar (3) şi însuşĭ Domnia mea, séŭ cine va deveni Domnitorŭ pre tronul meŭ, şi va căuta, ca să strice acéstă confirmare şi ordonanţă a Domnieĭ mele, precum şi tradiţiunea luĭ Nicodim, pre unul ca acela să-lŭ pérḑĕ Domnul D-ḑeŭ la judecata cea înfricoşată şi să-ĭ fie luĭ contrară Prea sânta Stăpâna Născătórea de D-ḑeŭ şi să fie blestematŭ de cele şépte s-te sinóde ecumenice şi să fie părtaşŭ cu Iuda şi cŭ Arie şi cu toţĭ ceĭ, ce s'aŭ lepădatŭ de Domnulŭ şi cu aceĭ Iudeĭ, cariĭ aŭ sfrigatŭ asupra Mântuitoruluĭ nostru Iisus Christos: «sângele luĭ asupra lor şi asupra fiilor lor.» Ceea ce este (acum) să fie şi în eternitate. Amin. Şi s'a scrisŭ în anul 6932 (1424) indictionul II-le în luna August în 5 ḑile.

Iω. Dan voevodŭ din mila luĭ D-ḑeŭ Domnitorŭ.

Acestŭ documentŭ privesce atât pre monastirea Apele, cât şi pre a Tismeneĭ. Noĭ aicĭ vomŭ întórce privirile nóstre numaĭ asupra părţilor, relative la monastirea Apele, rĕmânênd ca să revenimŭ

(1) Acestŭ documentŭ prin espresiunils Voditţa de la Dunărea, confirmă şi maĭ mult opiniunea nóstră, că locul fundăreĭ mĉnăstireĭ Apele era aprópe de Dunărea, adecă pre unde se află Mechadia cu Cerneţul nostru de la Turnul Severin.

(2) Vorba Atiganĭ ni amintesce numirea grécă de 'Αθήγγανος=Tiganŭ. Se vede, că nu era departe timpul, de când acestĭ ómenĭ s'aŭ presentatŭ Românilor cu numirea, dată lor de grecĭ.

(3) iAcĭ în documentŭ se află vorba macar, séŭ maĭ precis. macari. Oare acéstă vorbă din limba românéscă de o anticitate, dupre cum se vede, considerabilă, nu este ea compusă din particula grecescă μα=pre şi românescul kĭar; în totul makĭar séŭ macar?

asupra luĭ, când ne vomŭ ocupa şi cu mônăstirea Tismana. Şi în aceĭa, ce ne privesce, aicĭ este de notatŭ :

1) Aicĭ se afirmă din noŭ, că fundatorĭ aĭ Mônăstireĭ Apele sûntŭ Vladlislav şi s-tul Nicodim şi că acéstă Mônăstire are de patronŭ pre s-tul Antonie.

2) Intorcênd privirile nóstre specialminte asupra moşiilor şi a avereĭ Mônăstireĭ, înşirată în acestŭ documentŭ, noĭ vedemŭ, că ea este o adevĕrată confirmare a avereĭ, donate prin chrisovul de fundaţiune aluĭ Vladislav, publicatŭ maĭ sus.

3) Nu trebue să ni scape din vedere şi acea particularitate a chrisovuluĭ din cestiune, unde se spune, că vodiţa, adecă moşia pre care noĭ o putemŭ numi vatra Mônăstireĭ, era situată la Dunărea, şi acéstă confirmă opiniunea nóstră despre posiţiunea Mônăstireĭ Apele şi refutéză încă odată tradiţiunea cea eronată, că locul, Monastireĭ Apele, adecă vodiţa, se afla pre apa Motruluĭ.

4) Independeţa Monăstirilor este din noŭ confirmată şi aicĭ. Acéstă esplică încă odată, cât de mult umblaŭ Românii după indepidenţa institutiunilor lor şi Domnitoriĭ de pre atuncĭ înţelegéŭ, cum se vede, valórea acestuĭ principiŭ creştinescŭ. Nu s'a întâmplatŭ însĕ tot astŭ-felŭ şi cu beiĭ crestinĭ, veniţĭ din Fanarul Constantinopoluluĭ. Aceştĭ ómenĭ, în contra voinţeĭ călugĕrilor românĭ de prin monastirĭ, şi călcând în picióre principiele creştine de emancipaţiune şi independenţă a instituţiunilor religióse, aŭ luatŭ monastirile cu averĭ cu totŭ şi le-aŭ înstreinatŭ, saŭ esprimându-ne maĭ precisŭ, le-a închinatŭ patrieĭ lor.

5) De altă parte, şi totŭ în acestŭ documentŭ maĭ observămŭ, că memoria s-luĭ Nicodim era respectată încă de pre la 1424 şi tradiţiunea luĭ rădicată la rangul de lege. Modul de alegere al egumenuluĭ, stipulatŭ de cătrĕ s-tul Nicodim cu Vladislav prin chrisovul de fundaţiune, este confirmatŭ şi aicĭ.

6) In fine, vorbindu-se prin documentŭ de satul Ungureniĭ, cumpăratŭ de cătrĕ egumenul acum al Mônăstireĭ Tismóna «Popa Agaton», noĭ înţelegemŭ, că Agaton, acum numaĭ era succesorŭ al s-luĭ Nicodim la monastirea Apele, ci el trecuse la Tisména tot în locul s-luĭ Nicodim, care acum murise, şi care a fundatŭ Mônăstirea Silvaşuluĭ 'nainte de anul 1342, pre cea din Apele la 1342 şi în fine pre a Tismeneĭ la 1386.

GRAMATA CONFIRMĂTÓRE A IMPERATORULUĬ Z(S)IGISMUND, DATĂ MONASTIRILOR APELE ŞI TISMÉNA ŞI PRIVITÓRE PRE MOŞIĬ ŞĬ DREPTURILE LOR.

1429 Octomvrie 28 în Pojúna (Presburg)

† Eŭ imperatorul Romanilor am ḑisŭ cu gura mea, ca să se eliberezе acéstă carte.

Jigmund, din mila luĭ D-ḑeŭ imperatorŭ al Romanilor şi Rege al Ungurilor, al Cechieĭ şi al...... (1). Dalmaţieĭ, al pămêntuluĭ Chorvatieĭ, şi al altor pămênturĭ Rege. Cu acésta facemŭ cunoscutŭ tuturor superiorilor bisericescĭ, celor credincioşĭ noĭ, şi tuturor stăpânitorilor şi jupanilor şi pârcălabilor şi ómenilor nobilĭ şi fie-căruĭ omŭ atât mare, cât şi micŭ, care aparţine mie şi ascultă de mine şi sûntŭ credincioşĭ s-teĭ coróne şi stăpânieĭ ungurescĭ, şi privesce la mine cu bine. Fie-care să asculte, şi să nu fie liberŭ, a se ocupa într'u nimicŭ cu mônăstirele Popeĭ Agaton a s-luĭ And(t)onie de la Apele şi a Prea Sânteĭ Născĕtóreĭ de D-ḑeŭ de la Tisména. Pentru aceste Eŭ din buna mea voinţă am datŭ şi cu credinţa mea am primitŭ. Voĭa mea este, care a fostŭ şi la începutŭ, ca şi acum aceste să fie libere, şi satele, şi tóte chotarele, ce aŭ, şi viile şi morile, şi alunişurile, şi liveḑele, tóte să li fie lor libere şi de uricŭ, şi să nu fie nimene liberŭ, de a se ocupa de dînsele întru nimicŭ. Şi numele acelor sate bisericescĭ din jurul mônăstireĭ s-luĭ And(t)onie de la Apele sûntŭ aceste : Judovsciţa şi Suşiţa şi Preclecevţa şi Potoc şi Jarcoveţŭ şi pre apa Bachniţeĭ Elchoviţa, şi în judeţul Blatnicului de pre Dunărea vadul Cumanilor; şi la Blatniţa Sucéva, şi Pestacevul şi Toporno şi Sogonul; şi în partea opusă a Ţâbreĭ balta, ce se kiamă Bistriţa, şi pre dînsa doĕ sate, ambele călugĕrescĭ. Şi în judeçul Jaleş (2) satele : Ploştina şi Cereşelul, şi Tacenovţa şi Leurda. Şi pre bălţile Jiuluĭ Pecaleştiĭ Obleleştiĭ şi Valegarga (Vale-largă) şi Strâmba. Şi pre Jiu, satul Céuriĭ, şi Ungureniĭ şi Duşeţiĭ. Şi pre Tisména satul Tisména şi

---

(1) Aicĭ se află iarăşĭ vorba фрушкой, pre carea noĭ nu o putemŭ traduce.

(2) Jaleş este numirea veke a Jiuluĭ. Judecând dupre numirile, ce se daŭ în acestŭ documentŭ jiiuluĭ se vede, ca acésta este epocha, când jiiul trecea de la numirea veke de Jales la cea noă de jiu.

Sêrbşorii, (1) şi la izvóre Podenii, şi pre Jaleş Arcanii, şi Tămaşiţa şi Băleştii şi Rasovul. Şi încă pentru îndreptăţirea lor (a Călugĕrilor). Precum maĭ 'nainte Bistriţa a fostŭ bisericéscă, şi pentru rugăciunea şi credinţa lor cea dréptă, şi acésta o dămŭ lor, (adecă) Popeĭ Agaton şi Mônăstirilor, ca să li fie lor moşie, şi să li fie lor de uricŭ; cu totŭ, ce se cuprinde în chotarul Bistriţeĭ, şi cu darea din treĭ una şi cu ţérina (2) de lôngă drumŭ să fie (date) luĭ Popa Agaton şi călugĕrilor din Apele şi Tisména, pentru ca eĭ să fie liberĭ preste totŭ venitul, ce este la Bistriţa. De asemenea şi în totŭ locul, unde aŭ satele mencionate şi chotarele, şi liveḑele şi morele. Şi la Severin, şi la Bistriţa şi în fie-care locŭ, ce este al monastirilor lor şi ce li aparţine lor. Tóte să li fie lor libere şi de uricŭ de acum şi în eternitate. Şi nu este nimene liberŭ, ca să se ocupe de dînşiĭ întru nimicŭ, pentru ca nu acia să mĕ împingĕ şi pre mine la rĕŭ. Aceste le spunŭ fie-căruia şi actualilor şi celor ce dupŏ aceştia vorŭ voi să fie servitoriĭ meĭ. Şi în timpul nostru şi tot-dé-una nimenea să nu fie liberŭ a se ocupa de dînşiĭ, nicĭ de omul lor, nicĭ de avere, nicĭ de cela, ce vorŭ cumpăra, nicĭ de cela ce vorŭ vinde, şi pre apă şi pre uscatŭ şi orĭ-unde vorŭ merge ómeniĭ lor cu avuţia lor. Nicĭ într'unŭ locŭ să nu plătiăscĕ vamă, dar să umble liberĭ; şi orĭ-ce pescărie şi okiŭ de baltă vorŭ avea pre Dunărea, tóte să li fie lor libere. Şi precum de la începutŭ, aşa şi de acum să fie mônăstirile luĭ Popa Agaton şi a aceluĭa, care va fi dupŏ dînsul, precum şi a tuturor călugĕrilor, ce vorŭ voi să fie în aceste mônăstirĭ, şi acésta pentru cuvêntul . . . . că pre frăţia cea săracă a lor noĭ singurĭ am primitŭ, ca să o păzimŭ (3) şi să o conservămŭ. Şi eĭ servescŭ serviciul şi credinţa cea dréptă . . . . (4) şi eĭ în credinţa lor să rĕmânĕ şi legea lor să o ţinĕ în Bisericile lor, şi nimene pre eĭ să nu fie liberŭ aĭ atinge şi aĭ supăra pentru legea lor. Pentru acésta eŭ însumĭ lĭ-am datŭ încredinţarea mea şi

---

(1) Influenţa elementuluĭ românescŭ din numele propriĭ ale acestuĭ documentŭ este prea evidentă. Pre lîngă terminaţiunea românéscă de «*scii*» de la numele, usitate aicĭ documentul ni conservă şi terminaţiunea oltenéscă de «*bşorŭ*». In locŭ de sêrbiĭ se ḑice «Sârbşoriĭ.

(2) O altă vorbă românéscă în originalŭ vorba ЦАРНА este românescul ţérină.

(3) In original se întrebuinţéză vorba românéscă ПАЗИМО=păzimŭ.

(4) Pretutindinea, unde se vĕḑŭ puncte . . . . lipsescŭ vorbe din originalŭ.

a tótei stăpânii ungurescí şi a tuturor celor, ce credŭ în s-ta corónă şi acelor, ce voiescŭ a fi bine cu noi, şi acelor, ce vorŭ urma după noi. Şi pre lôngă aceste, sciind şi acelŭ adevĕrŭ, că părintele despotului Ştefan, Cnézul Lazăr, a datŭ acelorași Biserici sate în pămêntul sêrbescŭ pentru sufletul lui, adecă Prea Sântei Născĕtórei de D-ḑeŭ de la Tisména şi s-lui părinte And(t)onie de la Apele şi anume satele, ce se kiamă Kisele de la oraşul împărătescŭ, şi vii, şi livede şi cu totŭ chotarul şi venitul lor să fie liberŭ. Aseminea şi alte sate; Popov(u)ţii şi Mariana, şi Drimna pre Mlava (Morava) şi Clicevţa la Dunărea. Şi aceste sate cu viile, şi morele, şi câmpurile şi liveḑele şi cu tóte chotarele şi veniturile sûntŭ date, ca să fie libere s-lor Biserici a Prea Sântei Născĕtórei de D-ḑeŭ de la Tisména şi a s-lui părinte And(t)onie de la Apele şi Popei Nicodim. Şi celor, ce vorŭ urma lui de acum şi pênĕ în eternitate, şi tuturor călugĕrilor, celor ce vorŭ trăi pre lôngă aceste Biserici. Şi nimenea să nŭ îndrăsniască ai nelinisci şi ai supăra pre dînşii. Şi pentru acésta şi eŭ, dându-le lor aceste sate, ca să li fie lor libere şi de uricŭ, cu totŭ venitul de acum şi în eternitate. Şi aşa vorbesce înălţimea mea tuturor stăpânitorilor noştri celor credincioşi, şi jupânilor şi pârcălabilor şi vameşilor şi înalţilor demnitari, ca să se încredinţeze de la călugĕrul lui Agaton şi de la omul lui şi despre averea lui şi despre bunătatea mea, şi totŭ, ce va căra, séŭ va aduce, şi ce va târâ şi pre apă şi pre uscatŭ şi pretutindenea, să umble liberŭ şi nicăeri să nu plătiască vamă de acum şi în eternitate, şi nimene să nu fie liberŭ să se ocupe de dînşii întru nimicŭ, cine nu voiesce să mĕ supere pre mine. Acésta o ḑicŭ fie-căruia şi din cei actuali şi celor, ce vorŭ voi să fie după acestia servitorii mei. Şi aceste voimŭ să fie şi în timpul nostru şi pênĕ în eternitate. Şi oricine va voi să citiască acéstă a mea carte, iarăşi să o dea pre ea în mânele aceluia, de la care el a luat'o pre ea. Acéstă carte s'a datŭ lui Popa Agaton în Pojun (Presburg), în luna lui octomvrie în 28 de ḑile, şi în anul de la nascerea lui Christos 1429 şi de când sûnt Rege al pămêntului Ungariei anii 43, şi de când sûnt imperatorŭ al Romanilor ani 19 şi al Cechilor ḑece.

Acesta este ultimul documentŭ, de care noi dispunemŭ şi care se

TABLA DE MATERIILE

CE CONTINE JURNALUL «BISERICA ORTODOXA ROMANA» PE ANUL AL IV-LEA — DE LA 1 OCTOMBRIE 1877, PANA LA SEPTEMBRIE 1878.

PARTEA OMILETICA

PATRISTICA

VORBIRILE PREOTULUI DE SAT CATRE POPORANI SEI

referă la Mônăstirea Apele. Pentru istorie pre basa acestuĭ documentŭ noĭ facemŭ următórele observaţiunĭ :

1) Din acestŭ documentŭ a luĭ Sigismund, datatŭ dela 1429, resultă, că Monastirea Tisména avea de egumenŭ pre părintele Agaton, care a fostŭ în tóte succesorul s-luĭ Nicodim în părţile Valachieĭ, adecă el a adiministratŭ atât Monastirea Tisména, cât şi cea dela Apele. Dicemŭ succesorul s-luĭ Nicodim în părţile Valachieĭ, căcĭ pentru Mônăstirile din Transilvania, şi specialimente a Silvaşuluĭ, s-tul Nicodim avea de succesorŭ pre unŭ Ioan, dupre cum se póte constata din articulul «Plângerea Monastireiĭ Silvaşuluĭ» pre carea o avemŭ publicată în Jurnalul «Bis. ort. Rom. No. VIII din anul IV.»

2) Tot în acestŭ documentŭ se maĭ observă şi modul, cum se administraŭ ambele Mônăstirĭ, menţionate maĭ sus. S-tul Nicodim, deşi acum mortŭ, continua a administra monastirile, ca persóna ideală, şi el era privitŭ, ca capŭ al lor, dupre cum se póte vedea din espresiunile documentuluĭ, pre care le întrebuinţează Sigismund, dicênd, că satele şi cealaltă avere a Mônăstirilor el o dă Prea Santeĭ Născĕtóreĭ de D-deŭ şi s-luĭ Antonie, şi popeĭ Nicodim, şi anume cestuĭ de pre urmă, ca fundatorŭ şi părinte spiritualŭ al Mônăstirilor, în óre ce s-tul Antonie şi Maica Domnuluĭ eraŭ patroniĭ Bisericilor din aceste doĕ Mônăstirĭ. Dar s-tul Nicodim îşi avea unŭ locotiitorŭ vĕdutŭ şi realŭ, care gera afacerile Mônăstireĭ şi pre care documentul ilŭ consideră de stăpânŭ al mônăstirilor şi al averilor şi acesta era «Popa Agaton». Egumenul Agaton, care a fostŭ şi succesorul s-luĭ Nicodim, la 1429 se considera de egumenŭ al Tismeneĭ, fĕră ca tot-o-dată să înceteze de a conduce şi Mônăstirea Apele Agaton aicĭ nu administra în persónă, dar se vede, că avea unŭ locoţiitorŭ, la care documentul nostru face numaĭ alusiune, fĕrĕ de aĭ arată numele. Adecă precum Agaton în dilele s-luĭ Nicodim era locoţiitorul acestuĭa în Mônăstirea Apele, aşa acum el întrebuinţază pre altă persóna pentru gerarea afacerilor din mônăstirea, unde nu maĭ locuia.

3) Nu putemŭ să nu ne impresionămŭ de cuvintele din documentŭ, care se referă la Biserica ortodocsă şi prin care catolicul rege Sigismund numesce credinţa luĭ Agaton şi a călugĕrilor din mônăstirea Apele şi Tisména «dréptă». Este sciutŭ din documentele istorice, că Regiĭ Ungarieĭ aŭ fost apărătoriĭ ceĭ maĭ infocaţĭ aĭ papismu-

luĭ. Eĭ, în conformitate cu convicţiunile lor religióse, au persecutatŭ pre Româniĭ din Transilvania pentrŭ credinţa lor, aŭ publicatŭ edicte, prin care li se răpĭa averile eclesiastice şi aŭ făcutŭ legĭ, dŭpre care clerul Bisericeĭ ortodocse era redusŭ la posiţiunea socială de «Iobagĭ». Tóte aceste s'aŭ efectuatŭ cu prisos în contra Românilor de preste Carpaţĭ. In Valachia şi Moldova, unde din timpŭ în timpŭ esistaŭ Domnitorĭ putericĭ, şi cariĭ cu arma respingéŭ pretenţiunile de dominaţiune ale Ungurilor, se skimba politica regilor ungurĭ. Aicĭ eĭ, din persecutătorĭ aĭ Bisericilor ortodocse, devinŭ protectoriĭ lor; şi specialminte Sigismund, fiind bătutŭ de armele luĭ Dan III, Domnitorul Valachieĭ, şi respinsŭ în pretenţiunile luĭ, caută a căpăta o ingerinţă óre-care pre calea religiósă şi anume pentru aseminea cuvinte Sigismŭnd se institue pre sine în protectorŭ al luĭ Agaton şi al Mônăstirilor Apele şi Tisména.

Aicĭ maĭ adăugămŭ şi acésta pentru cunoscinţa lectorilor noştri, că documentele Mônăstireĭ Apele, de care noĭ dispunemŭ, s'aŭ terminatŭ şi că de acum vomŭ începe publicarea documentelor, relative la Mônăstirea Tisména.

Arch. **Genadie Enacénu.**

CARTI PASTORALE

PARTEA MORALA

PARTEA PRACTICA

PRIVIRI CONTIMPORANE

CHRONICA ECLESIASTICA

I. Biserica Ortodoxă

II. Bisericile eterodoxe

STATISTICA ECLESIASTICA

FINE.

Bucurescĭ. — Typografia Curţiĭ, proprietar F. Göbl, Passagiul Roman.